

รายงานการวิจัย

การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model
ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสาร
ร่วมสมัยของนักศึกษา ชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม (ศิลากุล) และคณะ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสาร

ร่วมสมัยของนักศึกษา ชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

THE TEACHING METHODS, ACTIVE LEARNING MODLS (ACTIVE LEARNING)

P.I.L. MODEL IN TEACHING AND LEARNING THAI LANGUAGE COURSE ON

CONTEMPORARY LANGUAGE AND COMMUNICATION OF 1st YEAR

STUDENTS OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY YASOTHON

BUDDHIST COLLEGE

พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม

พีรพงษ์ แสนสิง

วิภาชน์ เทศน์ธรรม

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุกกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุกรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร 3) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุกที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของของคณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และ 4) เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุกรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 30 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุกในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 13.80) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 27.06) เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ Independent Sample t-test พบว่ามีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงและการประเมินความพึงพอใจเป็นแบบประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงระดับความรู้สึกและระดับการปฏิบัติในการรูปแบบการเรียนเชิงรุก โดยผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 คน และนักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน รวม 20 คน อภิปรายผลได้ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.50) 2) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (\bar{X} = 4.12) 3) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.62) 4) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านพุทธิพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (\bar{X} = 4.20) 5) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านเจตพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (\bar{X} = 4.12) และ 6) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (\bar{X} = 4.00) ตามลำดับ

ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเรียนเชิงรุกมีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.92$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนเชิงรุกมีความเหมาะสมในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย เป็นต้น ซึ่งได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy) และรูปแบบการเรียนเชิงรุกมีความเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้

คำสำคัญ: วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก, ภาษากับการสื่อสาร, วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

ABSTRACT

This research were aim to 1) compare the learning achievement of the Thai language course with communication. 1st year student of mahamakut buddhist university yasothon buddist college by using teaching methods, proactive learning styles and traditional teaching-learning management styles. 2) to study the satisfaction of the first year students of mahamakut buddhist university yasothon buddhist college towards learning management by using teaching methods, proactive learning styles in Thai language course on language and communication. 3) to study the learning management model by using the teaching method, the proactive learning model that is suitable for the teaching and learning management of the faculty of education. department of teaching thai Language. and 4) to apply the learning management model by using the teaching method, the proactive learning model of the thai language course on language and communication of the faculty of education. teaching thai language to apply in teaching and learning management of the university. by using the research target group of 30 person.

The results showed that The mean of the learning achievement scores using the teaching method, the proactive learning model in teaching and learning management. Thai language course on language and communication For first year students, the pre-study test result was mean (\bar{x} = 13.80), and the post-study test result was mean (\bar{x} = 27.06). When considering the comparison of development using the Independent Sample t-test, it was found that it was higher. before class statistically significant at the .05 level.

The actual assessment model and satisfaction assessment form is an assessment for students to consider their level of feeling and performance in the proactive learning model. The researcher assigned 5 instructors in charge of the program and 15 students in the experimental group, totaling 20 people. The results were discussed as follows: 1) Proactive learning style in the curriculum. with a moderate mean (\bar{x} = 3.50) 2) a content proactive learning style. They had a high level mean (\bar{x} = 4.12). 3) a proactive learning style in teaching and learning management.

with a moderate mean (\bar{x} = 3.62) 4) an aggressive learning style in cognitive They had a high level mean (\bar{x} = 4.20). They had a high level mean (\bar{x} = 4.12) and 6) a skill-based proactive learning style. They had a high level mean (\bar{x} = 4.00), respectively.

The students' satisfaction towards the proactive learning style was moderate (\bar{x} = 3.92), possibly because the proactive learning style was suitable for the curriculum, content, teaching and learning management. This is in line with Bloom's Taxonomy theory and the proactive learning model is appropriate. can be applied in learning

Keywords: Teaching Methods of Aggressive Learning, Language and Communication, Yasothon Buddhist Collage.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลงได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์และการให้ความช่วยเหลือจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และสถาบันวิจัยญาณสังวรที่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อให้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภาระงานของมหาวิทยาลัย คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาการบริการทางวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนานักศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย พระมหาจิรายุทธ ปโยโค, ผศ.ดร. พูนศักดิ์ วิเศษแก้ว, ดร.สมปอง จันทคง, ดร.สุวิมล สมไชย และนายวรเชษฐ์ โทอิน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ความอนุเคราะห์ช่วยตรวจแบบสอบถาม ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา งานวิจัยเกิดความสมบูรณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์พิรพงษ์ แสนสิ่ง ที่ช่วยเป็นธุระในการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องและได้ช่วยประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าของงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาต่อคุณพระรัตนตรัย พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ทูกรูป/ท่าน ที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา อนึ่ง ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะนำเอาจุดบกพร่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยและนักศึกษาต่อไป

พระมหานพรัตน์ ขนดิธมโม (ศิลากุล)
หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูปภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.6 นิยามศัพท์	8
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	9
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1. ความหมายและความสำคัญของภาษา	10
2.2 ภาษากับการสื่อสาร	24
2.3 รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก	38
2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	64
2.5 พื้นที่ที่ศึกษา	70
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	72
2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย	77
3.1 กลุ่มเป้าหมาย	77
3.2 แผนการทดลอง	77
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	78

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1	77
ตารางที่ 4.1	84
ตารางที่ 4.2	85
ตารางที่ 4.3	86
ตารางที่ 4.4	87
ตารางที่ 4.5	88
ตารางที่ 4.6	89
ตารางที่ 4.7	90
ตารางที่ 4.8	90
ตารางที่ 4.9	91

สารบัญตาราง

ตารางภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งที่มนุษย์เรานั้นควรมีกันทุกคน และเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญมากในชีวิตประจำวัน เหมือนคำพูดที่ว่า “การเรียนรู้การศึกษานั้นก็เหมือนชีวิตเรา และชีวิตก็เหมือนกับการศึกษาเช่นเดียวกัน” เพราะทั้งชีวิตเราสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้และนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตของเราเองการเรียนของคนเรานั้นเริ่มตั้งแต่เกิดมาแต่การศึกษาและเรียนรู้จริง ๆ นั้นจะเริ่มก็ต่อเมื่อเราเริ่มมีพัฒนาการถึงวัยที่เรียนรู้หลังจากที่เกิดมานั้น และตลอดชีวิตเราจะต้องเรียนรู้ไปตลอด จึงทำให้รู้ว่าการศึกษาที่จริงแล้วมีความสำคัญต่อชีวิต คนเราทุกคนนั้นต้องการการศึกษาเพื่อที่จะได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันเพราะการศึกษาช่วยให้เรารู้ว่าเราควรพัฒนาตัวเองเพื่อที่จะใช้ชีวิตในแต่ละวันปรับการใช้ชีวิตให้เหมาะสมและเข้ากับคนอื่นได้และไม่เป็นภาระของสังคม การศึกษานอกจากจะช่วยให้มีความรู้แล้วยังช่วยให้รู้จักเข้าสังคมและพัฒนาตัวเองเพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้านจะได้พัฒนาทั้งบุคคลและประเทศชาติต่อไปแต่การศึกษาในสมัยนี้ยังมีข้อที่ได้อยู่เพราะการเรียนการสอนแต่ละบทเรียนนั้นจะเป็นการเรียนแบบที่กำหนดไว้ โดยระบบการศึกษาเราควร เปลี่ยนระบบให้เหมาะกับตัวเด็กและคนที่เรียนได้พัฒนาตัวเองให้ได้มากที่สุด เพราะอย่างน้อยคนเราก็ไม่ได้ถนัดในด้านที่เหมือนกัน การเรียนจึงควรที่จะมีอะไรที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้แสดงถึงศักยภาพทางด้านที่ถนัดเพื่อนำไปพัฒนาและต่อยอดจะได้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอีกด้วย (ความสำคัญของการศึกษา, ออนไลน์, 2562)

การเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญมากไม่ว่าจะอยู่ในช่วงหรือวัยไหนก็มีความสำคัญเพราะสิ่งที่สำคัญคือ การเรียนรู้ไม่มีจบไม่มีสิ้นแต่วัยที่ควรให้ความรู้มากที่สุดสำหรับการศึกษานั้นก็คือช่วงเวลาที่เริ่มหัดเรียนรู้กล่าวได้ว่าตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 5 ปี ช่วงนี้เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมากเพราะว่าเป็นการวางรากฐานที่ดีที่จะสร้างเด็กคนขึ้นมาให้เติบโตมาแล้วเป็นไปในแนวทางไหน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการเรียนรู้ เหมือนเป็นการปูทางว่าต้องการให้เด็กคนนั้นเป็นไปในทางไหน ทั้งความคิด ทั้งการใช้ชีวิต และสติปัญญา การพัฒนาทางร่างกายอีกด้วยซึ่งอาจจะพูดได้ว่าการเรียนของเด็กเล็กเหล่านี้ในแต่ละที่ฝึกสอนจะมีความแตกต่าง ที่ไม่เหมือนกันในการเรียนรู้แต่ถ้าจะให้พูดทุกที่มีสิ่งที่ต้องการคือจุดประสงค์เดียวกันคือสร้างเด็กให้โตมา และไม่เป็ภาระของสังคมเป็นเด็กดี และเรียนเก่งเพื่ออนาคตจะได้พัฒนาประเทศชาติ การศึกษาที่ดีที่สุดสำหรับเด็กนั้นก็คืตั้งแต่เกิดจนถึง 5 ปี เป็นช่วงที่คนเราทุกคนนั้นจะมีความจำที่ดีและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ซึ่งก็จะได้รับความเอาใจใส่จากครูหรือผู้ปกครองต้องได้รับสิ่งที่ดี ๆ มีความอบอุ่นเด็กจะได้ไม่รู้สึกแยะและมีความสุขและมีพฤติกรรม

ที่ดี ไม่ก้าวร้าวเป็นวัยที่กำลังจดจำสิ่งรอบตัว สอนมาดีก็ดี เจอแต่สิ่งแย่ ๆ เด็กก็จะเรียนรู้แต่สิ่งแย่ ๆ การเรียนรู้ของเด็กนั้นไม่ควรแต่ที่โรงเรียน ส่วนที่บ้านสำหรับพ่อแม่ก็สามารถสอนเด็กให้เรียนรู้ได้ เพราะการจำของเด็กนั้นการที่ได้เจอได้ทำอะไรบ่อย ๆ ก็สามารถทำให้เกิดพัฒนาการที่ดีได้ เล่นสอนให้พูดเพราะมีบุคลิกภาพที่ดีสอนอยู่แบบนี้ทุกวันเป็นเดือน 2 เดือน 3 เดือน เชื่อได้เลยว่าเด็กคนนั้นจะมีพฤติกรรมที่ดี เพราะเด็กจะมีพฤติกรรมเลียนแบบสอนแต่สิ่งที่ดีก็จะจำแต่สิ่งที่ดีสิ่งที่สำคัญของการสอนเด็กนั้นก็คือ การสอนให้เด็กทุกคนเติบโตขึ้นมาเป็นคนดีและมีความพร้อมในการเข้าร่วมกับสังคมทั้งร่างกายและจิตใจ (การศึกษากับเด็ก, ออนไลน์, 2562)

การศึกษาที่ดีนั้นจะมุ่งเพื่อให้พัฒนาคุณภาพของความรู้และการเรียนรู้เพื่อให้พร้อมที่จะใช้ประโยชน์ มีบทบาทในสังคมที่ดี มีหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดีจึงต้องได้รับการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ จะได้รับรู้จักเปลี่ยนแปลงป้องกันเพื่อปรับตัวจะได้อยู่ในสังคมได้ หากสังคมได้มี การเปลี่ยนแปลงเอาจริง ๆ แล้ววัตถุประสงค์ก็คือต้องการให้ผู้เรียนนั้นได้หาความรู้ด้วยตัวเอง และพัฒนาตัวเองเพื่อให้ได้ความรู้ที่ใหม่และรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองเพื่อที่จะได้ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเองด้วยเพื่อจะได้ทำให้ส่งเสริมพื้นฐานการใช้ชีวิตที่ดีแล้วจะได้มีทักษะต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตแม้ว่าเกิดปัญหาก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาได้ทันท่วงที และจะได้มีคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปลูกฝัง เพราะว่าการที่มีคุณธรรมนั้นจะส่งผลต่อสังคมโดยตรงจะได้มีการแสดงออกทางสังคมที่ดีและเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่มีปัญหารู้หน้าที่ของตัวเองเอาจริง ๆ แล้ววัตถุประสงค์ก็มีความหมายนอกจากจะทำให้เป็นคนดีและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมแล้วก็ยังมีการสอนทางด้านเทคโนโลยีเพื่อให้ก้าวทันสมัยใหม่และมีความเจริญก้าวหน้ากับยุคของโลกที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง (วัตถุประสงค์ของการศึกษา, ออนไลน์, 2562)

กล่าวได้ว่าการศึกษาและการสื่อสารมีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อบุคคลและสังคม บุคคลสามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สังคมทุกระดับจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการสื่อสารทั้งสิ้น การสื่อสารก่อให้เกิดสังคมตั้งแต่ระดับกลุ่มคน ครอบครัว ไปจนถึงตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ และสังคมโลก หากขาดการสื่อสารมนุษย์จะรวมกลุ่มกันจะเป็นสังคมก็คงไม่ได้ การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งเรียนรู้และรับรู้วัฒนธรรมของสังคมอื่นเพื่อนำมาปรับปรุงวัฒนธรรมของตน ตลอดจนสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างไม่จบสิ้นมนุษย์เรากันเคยกับการสื่อสารมานานจนถือเป็นเรื่องธรรมดาการดำรงชีวิตของมนุษย์เรานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีสิ่งหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องของมนุษย์ คือความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสังคมทุกระดับ ภาษาและการสื่อสารที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับความเจริญรุ่งเรืองของสังคมมนุษย์ก่อให้เกิดวิวัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลการถ่ายทอดความรู้สึก

นึกคิด การสร้างความสัมพันธ์การขอร้องและการขอความช่วยเหลือ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนสืบเนื่องมาจากความสามารถของมนุษย์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแทบทั้งสิ้น ภาษาที่ใช้เพื่อการสื่อสารในสังคมมีลักษณะอย่างหนึ่งที่เรียกว่า “อัตลักษณ์” คือ ลักษณะเฉพาะของตัวเอง ทำให้สังคมมนุษย์มีภาษาพูด และภาษาเขียนที่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารแตกต่างกันออกไปภาษาและการสื่อสารจึงเกิดขึ้น และอยู่กับสังคมมนุษย์ตลอดมา ภาษาได้ทำหน้าที่สำคัญในฐานะเป็นสื่อกลางที่ช่วยอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้คนในสังคมได้รับทราบ ทำให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างไม่รู้จบจบ ในชีวิตประจำวันมนุษย์เราเกี่ยวข้องกับการสื่อสารตลอดเวลาเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ทศนคติและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยใช้ภาษาเป็นสื่อเพื่อให้สังคมเข้าใจความหมายตรงกันและอยู่รวมกันอย่างมีความสุข มีระเบียบ มีวินัยภายใต้กรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ผู้ศึกษาจำเป็นต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาษาและการสื่อสารเพื่อสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน เป็นคุณต่อการดำรงชีวิต และการพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณภาพต่อไป การศึกษาเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงความหมายและความสำคัญของภาษา ความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารจึงมีความจำเป็นสำหรับนักศึกษาทุกคน เพราะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ช่วยให้การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร ด้วยภาษาไทยมีความสำคัญต่อคนไทยทุกคน มีคุณค่าที่บ่งบอกถึงความเป็เอกลักษณ์เฉพาะตัว ช่วยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทย และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยทั้งชาติให้เกิดความรัก ความสามัคคีอย่างนาภาคภูมิใจ การใช้ภาษาและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีในการติดต่อสื่อสาร และทำให้ผู้สื่อสารได้เกิดมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมีความพึงพอใจต่อกัน แต่ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้สื่อสารมีความรู้ มีความเข้าใจในเรื่องราวของภาษาและการสื่อสารอย่างรอบด้าน ดังนั้น เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ซึ่งการจัดการเรียนสอนในรายวิชาภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่าน และการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการสื่อสารด้วยคำพูด และการเขียนนับว่าเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจ พิเคราะห์ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้ในการเรียบเรียงคำมาใช้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะ และใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (การสื่อสาร, ออนไลน์, 2562)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพการงาน และการศึกษาดูชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) บนพื้นฐานแห่งความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

ธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องของทักษะ จะแยกเนื้อหาสาระของทักษะแต่ละชั้นปี โดยเด็ดขาดไม่ได้ จำเป็นจะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้ต่อเนื่องกันไป เนื้อหา เช่น การอ่าน และการเขียนสะกดคำ การอ่านจับใจความ การเลือกใช้คำให้ตรงตามความหมาย การเขียนแสดงความรู้สึก ความคิดประสบการณ์ ความต้องการ จินตนาการ การนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องสอนทุกชั้นปีในเรื่องของทักษะด้านภาษา และแต่ละชั้นปีจะมีเนื้อหาในการฝึกทักษะที่เพิ่มความซับซ้อนและยากมากขึ้น เช่น จำนวนคำเพิ่มมากขึ้น ประโยคที่ใช้ยาวและซับซ้อนขึ้น เรื่องที่นำมาอ่านยาวขึ้น (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 22)

การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้งการรับเข้ามาก็คือ การอ่านและการฟัง กับทักษะการถ่ายทอดออกไปคือการพูด และการเขียน ส่วนประเด็นในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ยุ่งยาก ซับซ้อน และถือว่าเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสารอย่างยิ่ง

การเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่มีจุดเน้นให้ผู้เรียนเป็น “Active Learner” มากกว่าที่จะเป็น “Passive Learner” และเมื่อพิจารณาจากการศึกษางานวิจัยของ Sweller (2006, p. 74) พบว่า การเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ได้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในด้านการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนตื่นตัวต่อการเรียนรู้ การกระตือรือร้นในด้านการรู้คิดมากกว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในประเด็นทางการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูง ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมลงมือกระทำมากกว่าการเรียนที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายนั่งรับความรู้เพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมนต์ทัศน์ที่สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนและถาวร ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนเชิงรุก (Active Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งซึ่งมีเทคนิควิธีการที่หลากหลายซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็น Active Learner โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนมากกว่าจะเป็นผู้บรรยายหรือสอนเองทั้งหมด ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความรู้ด้วยตัวเองถือเป็นสิ่ง

สำคัญที่ผู้เรียนต้องมี ซึ่งตอบสนองต่อทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการ พัฒนาวิสัยทัศน์การเรียนรู้โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการพิเศษและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก (Active Learning) เรื่อง ภาษากับการสื่อสารเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ผู้วิจัยจึงวางแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษากับการสื่อสารโดยเป็นรูปแบบการสอนเชิงรุก (Active Learning) ตามแนวทาง P.I.L. Model ซึ่งก็คือลำดับขั้นเป้าหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ P (Plan) เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ช่วงแรกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวางแผน ขั้นที่ 2 คือ I (Integration) เพื่อให้ผู้เรียนสานต่อจาก P (Plan) วางแผนแล้วนำเอากระบวนการวางแผนดังกล่าวมาใช้เพื่อบูรณาการความรู้ของสหวิทยาการในการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 คือ L (Life skills) เมื่อผู้เรียนสามารถวางแผนได้แล้วบูรณาการสหวิทยาการได้แล้วผู้เรียนจะต้องสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้ความรู้และช่วยเหลือบุคคลในชุมชนได้นั้นคือผู้เรียนจะต้องมีทักษะชีวิตเพื่อให้สอดคล้องและเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายนั้นคือ P.I.L. Model ซึ่งผู้วิจัยมีความ คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ พร้อมกับเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ช่วยกันภายในกลุ่มของนักเรียนและเกิดความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษากับการสื่อสาร นำความรู้สามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน วางแผน (Plan) บูรณาการความรู้ (Integration) สู่ทักษะชีวิต (Life Skills) ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิชาภาษากับการสื่อสาร และช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติแห่งบุคคลในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่อง ภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในปัจจุบันควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร มีลักษณะเป็นอย่างไรและมีอยู่ในระดับใด

1.2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์สาขาศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่มีรูปแบบอันเหมาะสมควรเป็นอย่างไร และสามารถประยุกต์ใช้งานได้จริงหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม

1.3.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร

1.3.3 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของของคณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย

1.3.4 เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

1.4. สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model หลังการประเมินมีเพิ่มมากขึ้น

1.4.2 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร หลังการมีเพิ่มมากขึ้น

1.4.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อไปได้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย ในประเด็นที่มุ่งศึกษาด้านของภาษากับการสื่อสาร และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการใช้

วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.5.1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร (Population)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาในการศึกษาเป็นพระนักศึกษา/นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน และกำลังศึกษาอยู่ในสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวนทั้งหมด 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน ซึ่งรายวิชานี้ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนรวมกันทุกสาขาวิชา ทั้งนี้เพราะเป็นวิชาพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

1.5.2. ขอบเขตด้านตัวแปร

1.5.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

1.5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร
- 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

1.5.4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในคำอธิบายรายวิชาซึ่งครอบคลุมประเด็นสาระสำคัญ คือ (1) ทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร (2) ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร (3) ทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร และ (4) ทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร ในเอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดขอบเขตด้านการศึกษาวิจัย

1.5.5. ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ตำบลทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดโยธธ

1.5.6. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ช่วงเดือน กรกฎาคม 2563 ถึง เดือน สิงหาคม 2563 โดยใช้เวลาทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 ชั่วโมง และใช้เวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ทั้งหมด 14 ชั่วโมง

1.6 นิยามศัพท์

การวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ” ในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในประเด็นของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.6.1 ภาษา หมายถึง เครื่องมือหรือระบบการสื่อสารสัญลักษณ์อาจเป็นเสียงหรือกิริยาอาการที่ใช้สื่อความหมายถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

1.6.2 การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการของการติดต่อกันโดยมีผู้ส่ง (Source) ฝ่ายหนึ่งที่ได้ส่งสาร (Message) ผ่านสื่อหรือช่องทาง (Channel) ไปยังผู้รับ (Receiver) อีกฝ่ายหนึ่ง

1.6.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษากับการสื่อสาร หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร ที่เกิดกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ หลังใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

1.6.4 วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model หมายถึง รูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน สร้างองค์ความรู้ จัดระบบการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดกระบวนการคิดในระดับสูง การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายความรู้ และมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าเนื้อหาของรายวิชา ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างถ่องแท้และเข้าใจในเชิงลึก และทำให้นักเรียนเห็นประโยชน์จากสิ่งที่เรียน

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประโยชน์ต่อฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.7.1 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1) ได้ทราบองค์ความรู้และได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ได้ทราบถึงหลักแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

3) ได้โมเดล (Model) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

4) ได้นำโมเดล (Model) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

5) ได้รับทราบผลสะท้อนกลับ (Feedback) ของการนำโมเดล (Model) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

1.7.2 ประโยชน์ด้านการเผยแพร่

1) นำผลงานวิจัยไปเขียนบทความวิจัยเพื่อลงในเว็บไซต์ (Website) มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต วิทยาลัย และหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

2) นำผลงานวิจัยไปเขียนบทความวิจัยลงตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ

3) นำผลงานวิจัยไปเสนอบนเวทีสัมมนาวิชาการ หรือ Symposium เป็นต้น

4) นำผลงานวิจัยไปเผยแพร่บนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ

5) นำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยโสธร

6) นำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

1.8 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ระดับวิทยาเขต วิทยาลัย

3) โรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ

4) ครู นักเรียน และประชาชนผู้ที่มีความสนใจทั่วไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีนครินทร์” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1. ความหมายและความสำคัญของภาษา
- 2.2. ภาษากับการสื่อสาร
- 2.3. รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- 2.4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.5. พื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7. กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา

การที่เราต้องการศึกษาเรื่องภาษาให้เกิดความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เราควรทำความเข้าใจในความหมายและความสำคัญของภาษาก่อน

2.1.1. ความหมายของภาษา

คำว่า “ภาษา” มาจากคำในภาษาสันสกฤต สอนในภาษาบาลีจะใช้คำว่า “ภาษา” ซึ่งแปลว่า พูด กลาว หรือบอก นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงความหมาย หรือนิยามของภาษาในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

กำชัย ทองหล่อ (2528, หน้า 1) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ภาษาแปลตามรูปศัพท์ว่าคำพูดหรือถ้อยคำ สามารถแปลเอาความได้ว่าเครื่องสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ที่ทำให้เกิดการกำหนดรู้ความประสงค์ของกันและกันได้โดยมีระเบียบของคำ หรือจังหวะเสียงเป็นเครื่องกำหนด

อุทัย สนิธสาร (2521, หน้า 128) ให้ความหมายของภาษาว่า ภาษาคือ การแสดงความในใจออกมาด้วยคำพูด หรือลายลักษณ์อักษร หรืออาการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อเป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย ภาษาจะต้องมีระเบียบ มีความหมายและเข้าใจได้

วิจิตร ภาณุพงศ์ (2528, หน้า 6) ได้กล่าววว่า “ภาษาคือ เสียงพูดที่มีระเบียบและมีความหมายซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสื่อสารความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และสามารถใช้ในการประกอบกิจกรรมรวมกัน”

คณาจารย์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551, หน้า 16-17) ให้ความหมายของภาษาว่าภาษาคือระบบการใช้สัญลักษณ์เพื่อการสื่อความหมายที่คนในสังคมหนึ่ง ๆ ต้องเรียนรู้และใช้ในการทำงานเดียวกัน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 (2546, หน้า 822) ได้ให้ความหมายของคำ ภาษาวา เป็นคำนาม หมายถึงถ้อยคำที่พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือเพื่อสื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษาธรรมชาติทางศาสนา เสียง ตัวหนังสือ หรือกิริยาอาการที่สื่อความได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทางภาษามือ คนหรือชาติที่พูดภาษานั้น ๆ เช่น มอญ ลาว ทวาย ไทย มลายู การนุ่งหมของเผ่าพันธุ์ และการแต่งตัวตามวัฒนธรรมทางภาษา เป็นต้น

ปฏิพันธ์ อุทยานกุล (2555, หน้า 17) ให้ความหมายของภาษาวาภาษาคือเครื่องมือในการสื่อสารที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ความรูสึกนึกคิด ความต้องการของมนุษย์โดยวิธีการต่าง ๆ อย่างมีระบบ

จันทร์เพ็ญ ศิริพันธ์ (2551, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของภาษาวาภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจความรู้สึกและความต้องการซึ่งกันและกัน

จากคำนิยามหรือคำจำกัดความของภาษาข้างตนสรุปได้ว่าภาษาหมายถึงเครื่องมือหรือระบบการใช้สัญลักษณ์อาจเป็นเสียง หรือกิริยาอาการที่ใช้สื่อความหมายถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

สำหรับความสำคัญของภาษานั้น กล่าวได้ว่าภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์มีความสำคัญ ดังนี้

- 1) ภาษาเป็นวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้น หรือสร้างขึ้น และมีกระบวนการถ่ายทอด สืบค้นและบันทึกต่อ ๆ กันมา มีการปรับปรุง และแก้ไขให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ
- 2) ภาษาเป็นสมบัติของสังคม เป็นตัวกำหนดความเป็นกลุ่ม เป็นหมู่เหล่าและเป็นพวกเดียวกัน
- 3) ภาษาเป็นสื่อหรือเป็นเครื่องมือใช้สำหรับติดต่อสื่อสารกันเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ระหว่างกันภายในกลุ่ม
- 4) ภาษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ ทำให้มีคุณภาพและดำรงตนอยู่ในสังคมของตนได้ด้วยความผาสุก
- 5) ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีระเบียบกฎเกณฑ์และมีความงดงามด้านเสียงและการแสดงออก

กล่าวได้ว่าภาษาเมื่อแปลตามรูปศัพท์หมายถึงคำพูดหรือถ้อยคำ ภาษาเป็นเครื่องมือของมนุษย์ที่ใช้ในการสื่อความหมายให้สามารถติดต่อสื่อสาร เข้าใจกันได้ โดยมีระเบียบของเสียงและเรื่องของคำเป็นเครื่องกำหนดในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่าภาษาคือเสียงหรือกิริยาอาการที่ทำความเข้าใจกันได้ คำพูด ถ้อยคำที่ใช้พูดจากันภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วจนภาษาและอวจนภาษา

1) วจนภาษา เป็นภาษาที่พูดโดยใช้เสียงที่เป็นถ้อยคำ การสร้างความเข้าใจกัน มีระเบียบในการใช้ถ้อยคำในการพูด นอกจากนั้นยังเป็นหนังสือที่ใช้แทนคำพูด คำที่ใช้เขียนจะเป็นคำที่มีการเลือกสรรแล้ว มีระเบียบในการใช้ถ้อยคำในการเขียนและการพูดตามหลักภาษา

2) อวจนภาษา เป็นภาษาที่ใช้สิ่งอื่นนอกเหนือจากคำพูด การส่งเสียง และตัวหนังสือในการสื่อสารเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ ภาษาที่ไม่เป็นถ้อยคำ ได้แก่ ท่าทางการแสดงออก การใช้มือใช้แขนประกอบการพูด หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ต่างกัน เช่น สัญญาณไฟจราจร สัญญาณธง เป็นต้น

ภาษามีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแล้วยังเป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดของมนุษย์และเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมและการประกอบอาชีพ และที่สำคัญก็คือภาษาช่วยสร้างเสริมความสามัคคีธรรม สามัคคีของคนในชาตินั้น ๆ อีกด้วย เพราะภาษาเป็นถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกันในสังคม

2.1.2. ความสำคัญของภาษาไทย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 (ค.ศ. 1283) มีพยัญชนะ 44 ตัว (21 เสียง) สระ 21 รูป (32 เสียง) วรรณยุกต์ 5 เสียง คือ เสียง สามัญ เอก โท ตรี จัตวา ภาษาไทยดัดแปลงมาจากบาลีและสันสกฤต คนไทยเป็นผู้ที่โชคดีที่มีภาษาของตนเองและมีอักษรไทย เป็นตัวอักษร ประจำชาติ อันเป็นมรดกล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าไทยเราเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมสูงส่งมาแต่โบราณกาลและยั่งยืนมาจนปัจจุบัน คนไทยผู้เป็นเจ้าของภาษาควรภาคภูมิใจที่ชาติไทยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติมากกว่า 700 ปีแล้ว และจะยั่งยืนตลอดไป ถ้าหากทุกคนได้ตระหนักในสำคัญของภาษาไทย ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ภาษาเป็นสื่อใช้ติดต่อกันและทำให้วัฒนธรรมอื่น ๆ เจริญขึ้น แต่ละภาษามีระเบียบของตนแล้วแต่จะตกลงกันในหมู่ชนชาตินั้น ภาษาจึงเป็นศูนย์กลางยึดคนทั้งชาติ ดังข้อความตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องความเป็นชาติโดยแท้จริงว่า “ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์แน่นแฟ้นกว่าสิ่งอื่น และไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันหรือแน่นอนยิ่งไปกว่าภาษาเดียวกัน รัฐบาลทั้งปวงย่อมรู้สึกในข้อนี้ยิ่งยู่ดี เพราะฉะนั้นรัฐบาลใดที่ต้องปกครองคนต่างชาติต่างภาษา จึงต้องพยายามตั้งโรงเรียนและออกบัญญัติบังคับให้ชนต่างภาษาเรียนภาษาของผู้ปกครอง แต่ความคิดเห็นเช่นนี้จะสำเร็จตามปรารถนาของรัฐบาลเสมออีกหาไม่ได้ แต่ถ้า

หากยังจัดการแปลงภาษาไม่สำเร็จอยู่ตราบไต ก็แปลว่าผู้พูดภาษากับผู้ปกครองนั้นยังไม่เชื่ออยู่ตราบไต และยังจะเรียกว่าเป็นชาติเดียวกันกับมหาชนพื้นเมืองไม่ได้อยู่ตราบไต ภาษาเป็นสิ่งซึ่งฝังอยู่ในใจมนุษย์แน่นแฟ้นยิ่งกว่า สิ่งอื่น” ดังนั้นภาษาก็เปรียบได้กับรื้อของชาติ ถ้าชนชาติใดรักษาภาษาของตนไว้ได้ดี ให้บริสุทธิ์ก็จะได้ชื่อว่ารักษาความเป็นชาติ คนไทยทุกคนใช้ภาษาไทยเป็นสื่อความรู้สึนึกคิดเท่านั้นยังไม่เพียงพอ ควรจะรักษาระเบียบความงดงามของภาษา ซึ่งแสดงวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติไว้อีกด้วย ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปรากฏความในตอนหนึ่งว่า “ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องสื่อสารแสดงความรู้สึนึกคิดของคนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นประเทศซึ่งมีขนบประเพณี ศิลปกรรม และภาษา ซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชนจึงควรภูมิใจ ช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่บรรพบุรุษได้อุตสาหะสร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป” (ความสำคัญของภาษาไทย, ออนไลน์, 2563)

2.1.3. ความหมายของการสื่อสาร

คำว่า “การสื่อสาร” (Communications) มีที่มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Communis หมายถึง ความเหมือนกันหรือร่วมกัน การสื่อสาร (Communication) หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการจากผู้ส่งสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์อื่นใด การแสดงกิริยาอาการหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ หรือความจำเป็นของตนเองและคู่สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน และมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน บริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542, หน้า 163) ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสาร หมายถึง การนำหนังสือหรือข้อความของฝ่ายหนึ่งส่งให้อีกฝ่ายหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ส่งข่าวสาร หรือแหล่งกำเนิดข่าวสาร ช่องทางการส่งข้อมูลซึ่งเป็นสื่อกลางหรือตัวกลาง อาจเป็นสายสัญญาณ และหน่วยรับข้อมูลหรือผู้รับสาร

วรมน ลิ้มมณี และคณะ (2544, หน้า 42) ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสาร เป็นกระบวนการการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารเพื่อสื่อความหมายในประเด็นต่าง ๆ ตามความต้องการโดยผ่านสื่อหรือช่องทาง การสื่อสารมีลักษณะเป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคลองค์กรและสังคม มีธรรมชาติเป็นสหวิทยาการที่จะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นพื้นฐานใหญ่สามารถเข้าใจการสื่อสารได้กว้างขวาง ชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ปรมะ สตะเวทิน (2546, หน้า 7) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสาร(Message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกวาดูส่งสาร (Source) ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกวาดูรับสาร (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel)

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, หน้า 4-5) ให้ความหมายของการสื่อสารว่า การสื่อสารหมายถึง การสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน โดยเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารระหว่างมนุษย์และใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อระหว่างกันด้วยวิธีการต่าง ๆ อันส่งผลให้ฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเข้าใจได้ตรงกัน รวมทั้งยังเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด การถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ หรือสิ่งอื่นใดที่มนุษย์ต้องการจะนำเสนอไปยังผู้อื่น ซึ่งแต่ละบุคคลอาจนำวิธีการหรือมีกระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมหรือความจำเป็นทั้งของตนเองและคู่สื่อสาร

วิเศษ ชาญประโคน (2551, หน้า 2) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง การติดต่อกันของบุคคลเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวความรู้ความคิด โดยอาศัยสื่อทั้งการพูด การเขียน ภาษาท่าทางและวัตถุให้เกิดการรับรู้และเข้าใจตรงกัน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการของการติดต่อกันโดยมีผู้ส่งสาร (Source) ฝ่ายหนึ่งได้ส่งสาร (Message) ผ่านสื่อหรือช่องทาง (Channel) ไปยังผู้รับ (Receiver) อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการสื่อสารมีความสำคัญ ดังนี้

1) การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่จะดำรงชีวิตได้โดยปราศจากการสื่อสาร ทุกสาขาอาชีพก็ต้องใช้การสื่อสารในการปฏิบัติงานประจำวัน การทำธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา พัฒนาการทางสังคมจึงดำเนินไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการทางการสื่อสาร

2) การสื่อสารก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคมช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันในสังคม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นภาพความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิตของผู้คน ช่วยธำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นปกติสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

3) การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งตัวบุคคลและสังคม การพัฒนาทางสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น รวมทั้งศาสตร์ในการสื่อสาร จำเป็นต้องพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ในสภาพสังคมที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันมากขึ้นเช่นปัจจุบัน การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้แล้วก็ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้มีอยู่ไม่น้อยที่มีสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร

4) การสื่อสารนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์นอกเหนือจากปัจจัยสิ่งที่เป็นความจำเป็นเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มนุษย์อาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากเพียงใดและประกอบด้วยคนจำนวนมากเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและสังคมที่นำมาซึ่งความสับสน ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและความไม่แน่ใจต่อสมาชิกของสังคม ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคม 5 ประการ ดังนี้

- (1) ความสำคัญต่อความเป็นสังคม
- (2) ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน
- (3) ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ
- (4) ความสำคัญต่อการปกครอง
- (5) ความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ

จากที่ไดกลาวมาจะเห็นได้ว่าการสื่อสารมีความสำคัญในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลสังคม ประเทศรวมไปถึงระดับโลก

2.1.4. องค์ประกอบของการสื่อสาร

องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสาร มี 4 ประการ ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender) หรือแหล่งสาร (Source) หมายถึงบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร ที่เป็นผู้เริ่มต้นส่งสารด้วยการแปลสารนั้นให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด ได้แก่ ภาษาและอากัปกริยาต่าง ๆ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก ข่าวสาร ความต้องการและวัตถุประสงค์ของตนไปยังผู้รับสารด้วยวิธีการใด ๆ หรือส่งผ่านช่องทางใดก็ตาม จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น ผู้พูด ผู้เขียน กวี ศิลปิน นักจัดรายการวิทยุ โฆษกรัฐบาล องค์การ สถาบัน สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ หน่วยงานของรัฐ บริษัท สถาบันสื่อมวลชน เป็นต้น โดยคุณสมบัติของผู้ส่งสารมีองค์ประกอบ คือ

- 1) เป็นผู้ที่มีเจตนาแน่ชัดที่จะให้ผู้อื่นรับรู้จุดประสงค์ของตนในการส่งสาร แสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ เป็นต้น
- 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ต้องการจะสื่อออกไปเป็นอย่างดี

3) เป็นผู้ที่มิบุคลิกลักษณะที่ดี มีความน่าเชื่อถือ แคล่วคล่องเปิดเผยจริงใจ และมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ส่งสาร

4) เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจ มีความพร้อม และมีความสามารถในการรับสารของผู้รับสาร

5) เป็นผู้รู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการส่งสารหรือนำเสนอสาร

2. สาร (Message) หมายถึง เรื่องราวที่มีความหมายหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ เป็นต้น ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ เช่น ข้อความที่พูด ข้อความที่เขียน บทเพลงที่ร้อง รูปที่วาด เรื่องราวที่อ่าน ท่าทางที่สื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ

1) รหัสสาร (Message Code) ได้แก่ ภาษา สัญลักษณ์ หรือสัญญาณที่มนุษย์ใช้เพื่อแสดงออกแทนความรู้ ความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึกต่าง ๆ

2) เนื้อหาของสาร (Message Content) หมายถึง บรรดาความรู้ ความคิด และประสบการณ์ที่ผู้ส่งสารต้องการจะถ่ายทอดเพื่อการรับรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจร่วมกันหรือโต้ตอบกัน

3) การจัดสาร (Message Treatment) หมายถึง การรวบรวมเนื้อหาของสารแล้วนำมาเรียบเรียงให้เป็นไปอย่างมีระบบเพื่อให้ได้ใจความตามเนื้อหาที่ต้องการด้วยการเลือกใช้รหัสสารที่เหมาะสม

3. สื่อหรือช่องทาง (Media or Channel) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการสื่อสารหมายถึงสิ่งที่เป็พพาหนะของสาร ทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารจะต้องอาศัยสื่อ หรือช่องทางทำหน้าที่นำสารไปสู่ผู้รับสาร

4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคลหรือมวลชนที่รับรู้เรื่องราวข่าวสารจากผู้ส่งสารและแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ต่อผู้ส่งสารหรือส่งสารต่อไปถึงผู้รับสารคนอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของผู้ส่งสาร เช่น ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ผู้ฟังรายการวิทยุ กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย ผู้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น จากผู้ส่งสารและแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ต่อผู้ส่งสาร หรือส่งสารต่อไปถึงผู้รับสารคนอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร เช่น ผู้เข้าร่วมประชุม ผู้ฟังรายการวิทยุ กลุ่มผู้ฟังการอภิปราย ผู้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2.1.5. หลักในการสื่อสาร

การสื่อสารจะประสบความสำเร็จตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ผู้ส่งสารควรคำนึงถึงหลักการสื่อสาร ดังนี้ (นันทา วิทวุฒิศักดิ์, 2542, หน้า 13-14)

1) ผู้ที่จะสื่อสารให้ได้ผลและเกิดประโยชน์จะต้องทำความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบในการสื่อสาร และปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรู้ การคิด การเรียนรู้ และการจำซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร

2) ผู้ที่จะสื่อสารต้องคำนึงถึงบริบทในการสื่อสารและบริบทในการสื่อสารซึ่งหมายถึงสิ่งที่อยู่แวดล้อมที่มีส่วนในการกำหนดรู้ความหมาย หรือความเข้าใจในการสื่อสาร

3) คำนึงถึงกรอบแห่งการอ้างอิง (Frame of Reference) มนุษย์ทุกคนจะมีพื้นฐานความรู้ทักษะ เจตคติ ค่านิยม สังคม ประสบการณ์ เป็นต้น เรียกว่าภูมิหลังแตกต่างกัน ถ้าผู้สื่อสารใดมีกรอบแห่งการอ้างอิงคล้ายกัน ใกล้เคียงกันจะทำให้การสื่อสารง่ายขึ้น

4) การสื่อสารจะมีประสิทธิผล เมื่อผู้ส่งสารส่งสารอย่างมีวัตถุประสงค์ชัดเจน ผ่านสื่อหรือช่องทางที่เหมาะสมถึงผู้รับสารที่มีทักษะในการสื่อสารและมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน

5) ผู้ส่งสารและผู้รับสารควรเตรียมตัวและเตรียมการล่วงหน้า เพราะจะทำให้การสื่อสารราบรื่น สะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ หากจะเกิดอุปสรรคที่จุดใดจุดหนึ่ง

6) คำนึงถึงการใช้ทักษะเพราะภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์ตกลงใช้ร่วมกันในกระบวนการ สื่อความหมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจในการสื่อสาร ผู้สื่อสารต้องศึกษาเรื่องการใช้ภาษา และสามารถใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล เนื้อหาของสาร สถานที่ และช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร

7) คำนึงถึงปฏิกริยาตอบกลับตลอดเวลา ถือเป็นประเมินผลการสื่อสารที่จะทำ ให้ผู้สื่อสารรับรู้ผลของการสื่อสารว่าประสบผลดีตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อบกพร่องใด เพื่อที่จะทำให้การสื่อสารเกิดผลตามที่ต้องการ

2.1.6. จุดประสงค์ในการสื่อสาร

คณาจารย์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551, หน้า 23) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารไว้ ดังนี้

1) เพื่อแจ้งให้ทราบ (Inform) ในกระบวนการทำการสื่อสารผู้ทำการสื่อสารควรมีความต้องการที่จะบอกกล่าวหรือชี้แจงข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์หรือสิ่งอื่น ๆ ใดให้ผู้รับสารได้รับทราบ

2) เพื่อการสอนหรือให้การศึกษา (Teach or Education) ผู้ทำการสื่อสารอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อจะถ่ายทอดวิชาความรู้หรือเรื่องราวเชิงวิชาการเพื่อให้ผู้รับสารได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น

3) เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (Pleasure of Entertainment) ผู้ทำการสื่อสารอาจใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสารโดยอาศัยสารที่ตนเองส่งออกไป ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการพูด การเขียน หรือการแสดงกิริยาต่าง ๆ

4) เพื่อเสนอแนะ แนะนำหรือชักจูงใจ (Propose or Persuade) ผู้ทำการสื่อสารอาจใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้ข้อเสนอแนะหรือชักจูงใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อผู้รับสารและอาจชักจูงใจให้ผู้รับสารมีความคิดคล้อยตามหรือยอมปฏิบัติตามการเสนอแนะของตน

5) เพื่อการเรียนรู้ (Learn) วัตถุประสงค์นี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้รับสาร การแสวงหาความรู้ของผู้รับสารโดยอาศัยลักษณะของสาร ในกรณีนี้มักจะเป็นสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิชาความรู้เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นการทำความเข้าใจกับเนื้อหาของสารที่ผู้ทำการสื่อสารถ่ายทอดมาถึงตน

6) เพื่อการกระทำหรือการตัดสินใจ (Dispose or Decide) ในการดำเนินชีวิตของคนเรามีสิ่งหนึ่งที่ต้องกระทำอยู่เสมอก็คือ การตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจได้รับการเสนอแนะ หรือชักจูงใจให้กระทำอย่างนั้นอย่างนี้จากบุคคลอื่นอยู่เสมอ ทางเลือกในการตัดสินใจของเราจึงขึ้นอยู่กับข้อเสนอแนะนั้น

อนึ่งเมื่อกล่าวถึงคำว่า “การศึกษา” เรามักจะหมายถึงความถึงทั้งการเรียนการสอน ทักษะเฉพาะและสิ่งที่แม้จะจำต้องไม่ได้แต่เป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ ทักษะการตัดสินใจที่ดี และภูมิปัญญา เป้าหมายพื้นฐานอีกประการหนึ่งของการศึกษาคือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากรุ่นไปสู่รุ่น อีกความหมายหนึ่งของการศึกษาคือการพัฒนาคนซึ่งการพัฒนาหมายถึงการแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น/การเสริมข้อดีให้คงสภาพหรือดียิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การศึกษานั้นเป็นขบวนการที่ใช้เวลาทั้งชีวิต มีการวิจัยในเด็กที่อยู่ในท้องแม่ พบว่าเด็กนั้นมีการเรียนรู้ในครรภ์แม่แต่ก่อนแรกเกิด ดังนั้นการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงมุ่งยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ปี พ.ศ. 2540 ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น ผู้สอนจะต้องมีความรอบรู้มากกว่า เนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนและต้องมีความสนใจเกี่ยวกับตัวผู้เรียน แต่ละคนมากขึ้น ทั้งพฤติกรรมและความประพฤติกของผู้เรียน ตลอดจนความสนใจความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้สอนจะต้องนำความรู้ความเข้าใจต่าง ๆ เหล่านี้ มารวบรวมวิเคราะห์ และประยุกต์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน การสร้างหลักสูตร การพัฒนาบทเรียน สื่อการสอน อุปกรณ์การศึกษา และการปรับปรุงการสอนเราสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

1) กำหนดเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย (Goals) การจัดการเรียนการสอนที่ดีจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการเรียนที่ชัดเจนแล้วจึงนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เป็นเป้าหมายย่อยหรือวัตถุประสงค์ย่อย

2) การทดสอบก่อนการเรียน (Pre Test) เพื่อให้ทราบถึงพื้นฐานความรู้หรือพฤติกรรมเดิมของผู้เรียน ผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ในระดับใด ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงและวางแผนการสอนได้

3) ออกแบบกิจกรรมและวิธีการสอน (Activities) โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก เวลาสถานที่ สภาพแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับยุทธศาสตร์การสอน มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้ได้รับผลสำเร็จ

4) การทดสอบหลังการเรียน (Post Test) มุ่งหวังเพื่อวัดและประเมินผล กล่าวคือ วัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และวัดความสำเร็จของหลักสูตรหรือระบบการเรียนการสอน

2.1.7. ทฤษฎีการศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) การเรียนรู้คือกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนได้จากการได้ยินการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้น เป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ซึ่งแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษา ประกอบด้วยแนวคิดดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy) (ออนไลน์, 2564) ได้แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ ดังนี้

- 1) ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด
- 2) ความเข้าใจ (Comprehend)
- 3) การประยุกต์ (Application)
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้
- 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิมแล้วเน้นโครงสร้างใหม่
- 6) การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

2. การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor)

ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน การวิเคราะห์ความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญและตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียน โดยแบ่งออกเป็นย่อย ๆ 3 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

- 1) พฤติกรรม ควรชี้ชัดและสังเกตได้
- 2) เงื่อนไข พฤติกรรมสำเร็จได้ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ
- 3) มาตรฐาน พฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

3. การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner)

- 1) ความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมโดยประสบการณ์
- 2) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน
- 3) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นมาจากแง่มุมต่าง ๆ
- 4) ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
- 5) ผู้เรียนเลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง
- 6) เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม

4. การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tylor)

1) ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึงในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน

2) การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึงหรือการจัดสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3) การบูรณาการ (Integration) หมายถึงการจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย่ (Gagne)

1) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียน/นักเรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้

2) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ

3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดระบบความจำในระยะสั้นและระยะยาว

- 4) ความสามารถในการจำ (Retention Phase)
- 5) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)
- 6) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)
- 7) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase)
- 8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

6. องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ จากแนวคิดนักการศึกษา กาเย่ (Gagne)

- 1) ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและระบบประสาทในการรับรู้
- 2) สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 3) การตอบสนอง (Response) คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

7. การสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของกาเย่ (Gagne)

- 1) เร้าความสนใจ มีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น การใช้สื่อประเภทการ์ตูน หรือกราฟิกที่ดึงดูดสายตา
- 2) ความอยากรู้อยากเห็นจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน การตั้งคำถามก็เป็นอีกสิ่งหนึ่ง
- 3) กระตุ้นความจำผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์ในการโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ก่อน เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้เกิดความทรงจำในระยะยาวได้เมื่อได้โยงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนรู้โดยวิธีการตั้งคำถามเกี่ยวกับแนวคิดหรือเนื้อหานั้น ๆ
- 4) เสนอเนื้อหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการอธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียนโดยใช้สื่อชนิดต่าง ๆ ในรูปกราฟิกหรือเสียงวิดีโอ
- 5) การยกตัวอย่าง กล่าวคือการยกตัวอย่างในบางประเด็นสามารถทำได้โดยการยกกรณีศึกษา การเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจได้ซาบซึ้ง
- 6) การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรมเป็นการวัดความเข้าใจว่าผู้เรียนได้เรียนถูกต้องเพื่อให้เกิดการอธิบายซ้ำเมื่อรับสิ่งที่ผิด
- 7) การให้คำแนะนำเพิ่มเติม เช่น การทำแบบฝึกหัดโดยมีคำแนะนำการสอบเพื่อวัดระดับความเข้าใจ
- 8) การนำไปใช้กับงานที่ทำการทำสื่อชนิดต่าง ๆ ก็ควรมีเนื้อหาเพิ่มเติม หรือหัวข้อต่าง ๆ ที่ควรจรรู้เพิ่มเติม

8. การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการศึกษาอย่างชัดเจน

การสื่อสารมีกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาอย่างชัดเจนเพราะว่าจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่งมีทั้งผู้ส่งสาร อันได้แก่ ครูผู้สอน มีสารคือความรู้หรือ

ประสบการณ์ที่จัดขึ้น ผู้รับสารคือผู้เรียน มีกระบวนการเรียนการสอนซึ่งจะประกอบไปด้วยเครื่องมือ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ภายใต้บริบทของสถานการณ์ที่จัดขึ้นในห้องเรียน หรือสถานการณ์ที่จัดขึ้นในสถานที่อื่น และมีจุดหมายของหลักสูตรเป็นเครื่องนำทาง สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการสื่อสารในการเรียนการสอนคือ การพยายามสร้างความเข้าใจทักษะ ความรู้ ความคิดต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นสำคัญ ความสำเร็จของการเรียนการสอนพิจารณาได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ต้นตามลักษณะการเรียนรู้ นั้น ๆ ปัญหาสำคัญของการสื่อสารในการเรียนการสอนคือทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้างความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนได้อย่างถูกต้องครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสื่อสาร และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งสำหรับครูคือ การใช้สื่อการเรียนและสื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกเหนือการใช้คำพูดของครูแต่เพียงอย่างเดียวทั้งนี้เพราะสื่อหรือโสตทัศนูปกรณ์ มีคุณลักษณะพิเศษบางประการที่ไม่มีในตัวบุคคล คือ

- 1) การจับยึดประสบการณ์ เหตุการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถใช้สื่อต่าง ๆ บันทึกไว้เพื่อนำมาศึกษาได้อย่างกว้างขวาง เช่น การบันทึกภาพบันทึกเสียง การพิมพ์ เป็นต้น
- 2) การดัดแปลงปรุงแต่ง เพื่อทำสิ่งที่เข้าใจยาก ให้อยู่ในลักษณะที่ศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น การย่อส่วน ขยายส่วน ทำให้ช้าลง ทำให้เร็วขึ้น จากไกลทำให้ดูใกล้ขึ้น และจากสิ่งที่มีความซับซ้อนสามารถแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนขึ้น
- 3) การขยายจ่ายแจก ทำสำเนา หรือเผยแพร่ได้จำนวนมาก เช่น รายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพถ่าย จึงช่วยให้ความรู้ต่าง ๆ เข้าถึงผู้รับได้เป็นจำนวนมากพร้อมกันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่ง จากอินเทอร์เน็ต ห้องสมุด หรือหนังสือต่าง ๆ

9. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์โลกที่ก้าวสู่โลกแห่งการเรียนรู้เทคโนโลยี นานาประเทศต่างพยายามปรับกลยุทธ์ เพื่อยกระดับศักยภาพของสังคมด้วยการนำเทคโนโลยีร่วมสมัยถึงผลกระทบในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสังคม 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยอำนวยความสะดวกในการขยายขอบเขตของความรู้ทั้งในแนวลึกและแนวกว้างให้แก่ผู้ศึกษา ค้นคว้า ผลกระทบประการที่สองคือทำให้เกิดอาชีพใหม่และทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลกระทบประการต่อไปคือสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม รวมทั้งความไม่เท่าเทียมกันในสังคม

ผลกระทบประการสุดท้ายคือ การอำนวยความสะดวกทั้งในด้านการศึกษา การดำรงชีวิต ช่วยในการคิด การตัดสินใจ และประหยัดเวลาทำงานเมื่อนักการศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาให้สามารถแข่งขันในโลกสากล ก่อให้เกิดการสร้างภูมิปัญญา

และการเรียนรู้จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญในระดับประเทศ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในวงการศึกษาเช่นเดียวกัน เช่น การใช้ดาวเทียมสื่อสาร ไยแก้วนำแสง ซีดีรอม มัลติมีเดีย อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การเรียนการสอนผ่านเว็บ เป็นต้น บทบาทและคุณค่าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

10. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการศึกษา

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อศึกษามีหลายลักษณะคือ

1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา สิ่งนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบสนองนโยบายการศึกษาที่เป็นการศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน ที่จะเป็นการสร้างความเท่าเทียมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเท่าเทียมทางการศึกษา ตัวอย่างที่สำคัญคือการเรียนการสอนทางไกลที่ทำให้ผู้เรียนในที่ห่างไกลในชนบทที่ด้อยโอกาส ให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกับผู้เรียนที่อยู่ในสถานที่ในเมือง รวมทั้งการที่ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโลกผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือการที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนพิการสามารถมีโอกาสรับการศึกษานในสิ่งแวดล้อมของคนปกติ และยังเปิดโอกาสให้คนพิการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการประกอบอาชีพอีกด้วย

2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เทคโนโลยีสามารถทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การที่ผู้เรียนที่เรียนรู้โดยสามารถใช้เวลาเพิ่มเติมกับบทเรียนด้วยสื่อซีดีรอมเพื่อตามให้ทันเพื่อน ผู้เรียนที่รับข้อมูลได้ปกติสามารถเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้น จากความหลากหลายของเนื้อหาในสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับโลกอย่างระบบ เวิลด์ ไรด์ เว็บ (world wide web) ในอินเทอร์เน็ต ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้จากฐานข้อมูลที่หลากหลายและกว้างขวาง อย่างที่ระบบฐานข้อมูลหรือห้องสมุดเดิมไม่สามารถรองรับได้ วิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศยังทำให้สื่อทางเสียง สื่อข้อความ สื่อทางภาพสามารถผนวกเข้าหากัน และนำเสนอได้อย่างน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ ไม่ว่าจะดึงข้อมูลจากสื่อที่เก็บข้อมูล เช่น ฮาร์ดดิสก์ ซีดีรอม หรือจากเครือข่าย ซึ่งปัจจุบันมีเทคโนโลยีดิจิทัล และการบีบอัดสัญญาณที่ก้าวหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์ ในขณะเดียวกันข้อมูลที่มีประโยชน์ยังสามารถเก็บบันทึกและเรียกใช้ร่วมกันได้จากคลังดิจิทัล (Digital Archive) ในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประเภทความจริงเสมือน (Virtual Reality) ยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและการฝึกอบรม

3) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ในประเด็นนี้ได้คำนึงถึงระดับการสร้างทักษะพื้นฐาน (Literacy) การสร้างผู้สอนที่มีความรู้ที่จะใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารประกอบการเรียนการสอน การสร้างผู้มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะศาสตร์ ทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การคิดค้นสร้างสรรค์เทคโนโลยี สารสนเทศ และที่จำเป็นมากสำหรับประชาชนทั่วไปคือ การสร้างทักษะพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์

4) บทบาทของอินเทอร์เน็ตกับการศึกษา อินเทอร์เน็ตเป็น “เครือข่ายแห่งเครือข่าย” (Network of Networks) ทำให้เกิดการเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างเสรี โดยไม่มีการปิดกั้น การเผยแพร่และสืบค้นข้อมูลผ่านระบบเวิลด์ ไรด์ เว็บ (world wide web) ทำให้บุคคลสามารถเผยแพร่ข้อมูลของตนเองต่อโลกได้ง่ายพอกับการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระบบทะเบียนที่อยู่ (Uniform Resource Locator-URL) และผ่านตัวสืบค้น (Search Engines) ต่าง ๆ นอกจากนี้การสื่อสารผ่านระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-mail) เป็นการปฏิวัติระบบการสื่อสารไปทั่วโลกด้วยสะดวก ความเร็ว และถูกต้องสมบูรณ์ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนสาระความรู้ผ่านระบบแผนกระดานข่าว (Bulletin Board) และกลุ่มอภิปราย (Discussion Groups) ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างกว้างขวางและทั่วถึงกันมากขึ้น รูปแบบของการสืบค้นข้อมูลของภาษา HTML (Hyper Text Markup Language) นอกจากความสะดวกและง่ายต่อการใช้แล้วยังเป็นสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลทางจิตวิทยาให้ผู้ใช้ค้นหาข้อมูลลึกลงไป

หลังจากศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของภาษาแล้ว ผู้วิจัยจะนำแนวคิด ทฤษฎีความหมายและความสำคัญของภาษาไปประยุกต์ใช้ในสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน การออกแบบข้อสอบ การประเมินและการออกแบบข้อคำถามเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษาต่อไป

2.2 ภาษากับการสื่อสาร

มนุษย์เราในสังคมจะคุ้นเคยหรือคุ้นชินกับกระบวนการสื่อสารมานานแล้ว จนถือเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องปกติของการดำรงชีวิตของมนุษย์เรานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีสิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องของมนุษย์คือ ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษา และการสื่อสารที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับความเจริญรุ่งเรืองของสังคมมนุษย์จนสามารถก่อให้เกิดวิวัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล กระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การสร้างความสัมพันธ์ การขอร้อง และการขอความช่วยเหลือ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือบุคคลอื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนสืบเนื่องมาจากความสามารถของมนุษย์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแทบทั้งสิ้น ภาษาที่ใช้เพื่อการสื่อสารมีลักษณะอย่างหนึ่งที่เรียกว่า “อัตลักษณ์” คือลักษณะเฉพาะของตัวเองทำให้สังคมมนุษย์มีภาษาพูดและภาษาเขียนที่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารแตกต่างกันออกไป ภาษาและการสื่อสารจึงเกิดขึ้นและอยู่คู่กับสังคมมนุษย์ตลอดมา ภาษาใดทำหน้าที่สำคัญในฐานะเป็นสื่อกลางที่ช่วยอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้คนในสังคมได้รับทราบ ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีรูปแบบของ

กระบวนการถ่ายทอดสื่อบอกกันมาอย่างไม่รู้จักจบในชีวิตประจำวัน มนุษย์เราเกี่ยวข้องกับการสื่อสารตลอดเวลาเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ทัศนคติและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้ภาษาเป็นสื่อเพื่อให้สังคมเข้าใจความหมายตรงกันและอยู่รวมกันอย่างมีความสุข มีระเบียบวินัย ภายใต้กรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ผู้ศึกษาจำเป็นต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาษาและการสื่อสารเพื่อสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การดำรงชีวิต และการพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณภาพต่อไป (สมหวัง อินทร์ไชย, 2553, หน้า 55-56)

2.2.1 ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์มีความสำคัญ ดังนี้

- 1) ภาษาเป็นวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้นหรือสร้างขึ้นและมีการถ่ายทอด สืบค้น และบันทึกต่อ ๆ กันมา มีการปรับปรุงและแก้ไขให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ
- 2) ภาษาเป็นสมบัติของสังคม เป็นตัวกำหนดความเป็นกลุ่ม เป็นหมู่เหล่า คณะและการเป็นพวกเดียวกัน
- 3) ภาษาเป็นสื่อหรือเป็นเครื่องมือใช้สำหรับติดต่อสื่อสารกันเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้และความรู้สึกระหว่างกัน
- 4) ภาษาเป็นเครื่องมือพัฒนามนุษย์ ทำให้มีคุณภาพและดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยความผาสุก
- 5) ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีระเบียบกฎเกณฑ์และมีความงดงามตามเสียงและความหมายอยู่ในตัวภาษา

2.2.2 ความหมายและความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญของสังคมมนุษย์และเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับชีวิตในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงานของมนุษย์ด้วยมนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งยังประโยชน์ประเภทต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการสื่อสาร ดังนี้

1) ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Communication” ซึ่งมีที่มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Communis หมายถึงรวมกัน (Common) ในการให้ความหมายของการสื่อสารนี้ได้มีผู้ให้ความหมายไวต่าง ๆ กันมากมาย เนื่องจากการสื่อสารมีความหมายที่กว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ การให้ความหมายเกี่ยวกับการสื่อสารจึงมีความหลากหลายตามภูมิความรู้และประสบการณ์ในภาพ มโนทัศน์ ทัศนคติ มุมมอง หรือมิติที่แตกต่างกันออกไปของนักวิชาการแต่ละคน ซึ่ง เทพฤทธิ์ เยาว์ธานี (2549, หน้า 7) ได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการแต่ละคนไว้ ดังนี้

Aristotle นักทฤษฎีวิทยา ได้ให้ความหมายของการศึกษาด้านวิชาวาทศิลป์ (Rhetoric) หรือ การสื่อสารวาคือ การแสวงหาวิธีการชักจูงใจที่มีอยู่ทุกรูปแบบ (อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, หน้า 8)

Edward Sapir กล่าวว่าการสื่อสารคือ การตีความหมายโดยสัญลักษณ์ตามทฤษฎีทางที่แสดง เป็นสัญลักษณ์โดยไม่รู้ตัว ต่อความคิดและต่อพฤติกรรมของวัฒนธรรมของบุคคล (อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, หน้า 8)

Warren W. Weaver ให้ความสำคัญว่าคำว่าการสื่อสารในที่นี้มีความหมายกว้างครอบคลุม ถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคน ๆ หนึ่งอาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่งการสื่อสารจึงไม่ หมายความว่าแต่เพียงการเขียนและการพูดเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงดนตรีภาพ การแสดงบัลเลต และ พฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย (อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, หน้า 8)

Jurgen Ruesch and Gregory Bateson ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารว่าการสื่อสาร ไม่ได้หมายความว่าถึงการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียนที่ชัดเจน และแสดงเจตนาชัดเจน เท่านั้น แต่การสื่อสารยังรวมไปถึงกระบวนการทั้งหลายที่คนมีอิทธิพลต่อกัน (อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, หน้า 9)

Wilbur Schramm กล่าวถึงกระบวนการสื่อสารว่าการสื่อสารคือการมีความเข้าใจร่วมกัน ต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, 10)

Charles E. Osgood กล่าวว่าในความหมายโดยทั่วไปแล้วการสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือผู้ส่งสารมีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับสาร โดยใช้สัญญาณต่าง ๆ ซึ่งส่งผ่านสื่อที่เชื่อมระหว่าง สองฝ่าย (อ้างถึงใน เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, หน้า 10)

สวณิต ยมาภัย (2536, หน้า 18) กล่าวว่า การสื่อสารหมายถึงการนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็น ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นหรือความรู้สึกโดยอาศัยเครื่องนำไปโดยวิธีใดวิธีหนึ่งไปถึงจุดหมายปลายทาง ที่ต้องการจนทำให้เกิดการกำหนดหรือความหมายแห่งเรื่องราวเหล่านั้นรวมกันได้

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2551, หน้า 25) ได้ให้ความหมาย ของการสื่อสารว่าการสื่อสารคือการติดต่อกับบุคคลหรือกลุ่มคนโดยมีจุดประสงค์เพื่อเสนอ เรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวสาร ขอมูล ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นใน เรื่องราวต่าง ๆ ใหญ่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เราจะเห็นได้ว่ามีความหมายและผู้ที่แสดงถึง ความคิดเห็นของคำว่า “การสื่อสาร” ไรต่าง ๆ กัน บางคนให้ความหมายของการสื่อสารครอบคลุมไป ถึงพฤติกรรมที่ไม่ใช่ภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย บางคนถือว่าพฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่ สามารถสื่อความหมายได้หรือก่อให้เกิดความหมายได้เป็นการสื่อสารทั้งสิ้น แมว่าผู้แสดงพฤติกรรม นั้นจะไม่มีเจตนาในการสื่อสารก็ตาม ในขณะที่บางคนมีความเห็นว่าการสื่อสารนั้นผู้ส่งสารจะต้องมี

เจตนาที่จะทำการสื่อสาร สาเหตุของความแตกต่างในเรื่องคำนิยามหรือความหมายของการสื่อสารก็เนื่องมาจากการสื่อสารของมนุษย์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ และได้รับความสนใจศึกษาจากบุคคลในสาขาวิชาต่าง ๆ กัน ผู้หรือนักวิชาการในแต่ละสาขาวิชาจึงมองการสื่อสารในแง่มุมที่ต่างกันออกไป ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการสื่อสารหมายถึงกระบวนการของการติดต่อกันโดยมีผู้ส่งสารออกไปฝ่ายหนึ่ง การส่งสารผ่านสื่อ หรือช่องทางไปยังผู้รับอีกฝ่ายหนึ่ง

2) ความสำคัญของการสื่อสาร

บุคคลและสังคมจะเกิดการพัฒนาได้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากมีกระบวนการสื่อสารที่ดีเราจะสังเกตเห็นว่าการสื่อสารเขามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเราตลอดเวลา ทั้งในขณะเมื่อเราทำกิจกรรมเพียงลำพัง หรือเมื่อปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในสภาพสังคมปัจจุบันมีการใช้การสื่อสารหลากหลายลักษณะโดยเฉพาะการใช้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตผ่านบริการเครือข่ายสังคม (Social Network) ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) ไลน์ (line) ทวิตเตอร์ (Twitter) และอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มในสังคม ช่วยให้คนในสังคมสามารถติดต่อสื่อสารกันได้และนำไปสู่การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ในสภาพสังคมที่คนจะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมากขึ้น เช่น ปัจจุบันการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้แล้วก็ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้มีอยู่ไม่น้อยที่มีสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร

การสื่อสารนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์นอกเหนือจากปัจจัยที่เป็นความจำเป็นเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มนุษย์อาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด และประกอบด้วยคนจำนวนมากเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและสังคมที่นำมาซึ่งความสับสนก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและความไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคม 5 ประการ ดังนี้

- 1) ความสำคัญต่อความเป็นสังคม
- 2) ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน
- 3) ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ
- 4) ความสำคัญต่อการปกครอง
- 5) ความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ

3) ประเภทของการสื่อสาร

การสื่อสารของมนุษย์เรานั้นจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามในสถานการณ์การสื่อสาร (Communication Situation) หนึ่ง ๆ นั้นอาจเรียกชื่อได้หลาย ๆ ชื่อ หรืออาจจัดเป็นประเภทของการสื่อสารได้หลายประเภท สุดแต่ที่เราจะไขว่คว้าอะไรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ในที่นี้จะแสดงการจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยไขว่คว้าเกณฑ์ในการจำแนกที่สำคัญ 5 เกณฑ์ (เทพฤทธิ์ เยาวธานี, 2549, หน้า 24) ดังนี้

1. เส้นทางหรือสื่อกลางของการสื่อสาร
2. จำนวนของผู้ทำการสื่อสาร
3. ภาษาหรือสัญลักษณ์
4. การเห็นหน้ากัน
5. ความแตกต่างระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

1. การจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยใช้เส้นทางหรือสื่อกลางของการสื่อสารเป็นเกณฑ์

เกณฑ์แรกที่สามารถนำมาใช้ในการจำแนกประเภทของการสื่อสารก็คือการจำแนกโดยใช้เส้นทางหรือสื่อกลางของการสื่อสารเป็นเกณฑ์แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (ถกลเกียรติ ทองตาหลวง, ออนไลน์, 2563)

1) การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) คือการสื่อสารที่ข่าวสารจะถูกส่งจากผู้ส่งไปยังผู้รับในทิศทางเดียว โดยไม่มีการตอบโต้กลับจากฝ่ายผู้รับ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์การออกคำสั่งหรือมอบหมายงาน โดยฝ่ายผู้รับไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้รับอาจจะไม่เข้าใจข่าวสาร หรือเข้าใจสารไม่ถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่งสารและทางฝ่ายผู้ส่งสารเมื่อไม่ทราบปฏิกิริยาของผู้รับสารจึงไม่อาจปรับการสื่อสารให้เหมาะสมได้ การสื่อสารแบบนี้ทำได้รวดเร็ว จึงเหมาะสำหรับการสื่อสารในเรื่องที่เขาใจภายในสถานการณ์ของการสื่อสารบางอย่าง มีความจำเป็นต้องใช้การสื่อสารทางเดียวแม้ว่าเรื่องราวที่สื่อสารจะมีความซับซ้อนก็ตาม เช่น กรณีผู้รับและผู้ส่งไม่อาจพบปะ หรือติดต่อสื่อสารกันโดยตรง อาจใช้การสื่อสารแบบกลุ่มใหญ่และการสื่อสารมวลชนช่วยแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับได้อย่างรวดเร็ว

2) การสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) คือการสื่อสารที่มีการส่งข่าวสารตอบกลับไปมาระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้น ผู้ทำการสื่อสารแต่ละฝ่ายจึงเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับในขณะเดียวกัน ผู้ทำการสื่อสารมีโอกาสทราบปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างกัน ทำให้ทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่และช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตัวอย่างการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การพบปะพูดคุยกัน การพูดโทรศัพท์

การออกคำสั่งหรือมอบหมายงาน โดยฝ่ายรับมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การสื่อสารแบบนี้จึงมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่า

2. การจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยไซจำนวนของผู้ทำการสื่อสารเป็นเกณฑ์

การจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยไซจำนวนของผู้ทำการสื่อสารเป็นเกณฑ์ ถือว่าได้เป็นการจำแนกโดยการคำนึงถึงจำนวนของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของการสื่อสาร (Communication Situation) หนึ่ง ๆ ว่ามีผู้ทำการสื่อสาร (ทั้งในฐานะผู้ส่งสารและในฐานะผู้รับสาร) จำนวนมากน้อยเท่าใด แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ (1) การสื่อสารภายในบุคคล (2) การสื่อสารระหว่างบุคคล (3) การสื่อสารที่มีกลุ่มขนาดใหญ่ (4) การสื่อสารในองค์กร และ (5) การสื่อสารมวลชน ดังนี้ (ถกเถียงเถียง, ทองตาหลวง, ออนไลน์, 2563)

1) การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) เป็นการสื่อสารของบุคคลคนเดียว เกิดขึ้นภายในตัวของบุคคล ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีระบบประสาทส่วนกลางควบคุมการสื่อสารและเป็นตัวทำให้เกิดการสื่อสารเกิดขึ้นทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร ประสาทส่วนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเรียกว่า “Motor Skills” ซึ่งประกอบด้วยกลไกในการออกเสียงทำให้เกิดเสียงพูด เสียงร้องไห้ เป็นต้น ระบบกล้ามเนื้อที่มือทำให้เกิดตัวหนังสือสื่อภาพ เป็นต้น ตลอดจนระบบกล้ามเนื้อในส่วนอื่น ๆ ของร่างกายซึ่งทำให้เกิดกิริยาท่าทาง ในขณะที่ประสาทส่วนที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับสารเรียกว่า “Sensory Skills” ซึ่งประกอบด้วยกลไกในการได้ยินและประสาทตาในการมองเห็น เป็นต้น เราจะเห็นได้ว่าแม้แต่ในตัวบุคคลคนเดียวการสื่อสารก็มีขึ้นได้โดยอาศัยหลักที่ว่าผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งในกรณีของการสื่อสารภายในบุคคลนี้มี Motor Skills เป็นผู้ส่งสาร และ Sensory Skills เป็นผู้รับสาร ตัวอย่างของการสื่อสารภายในบุคคล ได้แก่ การพูดกับตัวเอง การร้องเพลงฟังคนเดียว การเขียนจดหมายแล้วอ่านตรวจทานก่อนส่ง การคิดถึงงานที่จะทำ เป็นต้น

2) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำการสื่อสารกันในลักษณะที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง (Direct) และเป็นสื่อสารแบบตัวต่อตัว (Person-to-Person) ดังนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลจึงเกิดขึ้นได้ทั้งในกรณีที่คน 2 คนทำการสื่อสารกัน เช่น การพูดคุยกันระหว่าง 2 คน การเขียนจดหมายถึงกัน และการพูดโทรศัพท์กัน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันการสื่อสารระหว่างบุคคลอาจประกอบไปด้วยคนจำนวนมากกว่า 2 คน ก็ได้หากคนเหล่านั้นสามารถทำการสื่อสารกันได้ ในลักษณะที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้โดยตรงและเป็นแบบตัวต่อตัวอย่างใดก็ตามการสื่อสารซึ่งประกอบด้วยคนจำนวนมากกว่า 2 คนนั้น จะต้องสามารถคงลักษณะของการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้โดยตรงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารจึงจะถือว่าเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล

3) การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large Group Communication) เป็นกระบวนการสื่อสารที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากซึ่งมารวมอยู่ในที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากจำนวนคนที่มาทำการสื่อสารกันนั้นมีจำนวนมากเกินไป จึงทำให้ไม่เข้าลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคล เพราะในการสื่อสารกลุ่มใหญ่นี้โอกาสที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้โดยตรงนั้นมีอยู่น้อย รวมทั้งลักษณะของการสื่อสารแบบตัวต่อตัวก็เกินไปไต่ยาก ตัวอย่างของการสื่อสารกลุ่มใหญ่ได้แก่การอภิปรายในหอประชุม การพูดหาเสียงเลือกตั้งการสอนที่มีผู้เรียนจำนวนมากจนต้องจัดผู้เรียนอยู่ในหลาย ๆ ห้องเรียนโดยอาศัยสื่อการสอนเข้ามาช่วยในการสอน เช่น โทรทัศน์วงจรปิดและการใช้เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

4) การสื่อสารในองค์การ (Organizational Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ที่เป็สมาชิกขององค์การหรือหน่วยงานที่เป็นทางการซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายที่ชัดเจน มีการจัดองค์การ มีการแบ่งงานกันทำ เพื่อปฏิบัติการกิจขององค์การหรือหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายเนื่องจากในการจัดองค์การนั้น มีการแบ่งสายงานและลำดับชั้นของความรับผิดชอบและการบังคับบัญชา ดังนั้นลักษณะของการสื่อสารในองค์การจึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับโครงสร้างขององค์การด้วย โดยปกติการสื่อสารในองค์การจะประกอบไปด้วยการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา การสื่อสารระหว่างผู้ร่วมงานในระดับเดียวกัน และกระบวนการของรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติงานที่อยู่คนละสายงานกันและต่างระดับกัน ตัวอย่างของการสื่อสารในองค์การ ได้แก่ การสื่อสารในบริษัท/หน่วยงาน/แผนก การสื่อสารในโรงงานอุตสาหกรรม การสื่อสารในหน่วยงานราชการ โรงเรียนมหาวิทยาลัยโรงพยาบาล เป็นต้น

5) การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นการสื่อสารที่ถ่ายทอดความรู้ข่าวสารโดยสื่อมวลชน (Mass Media) ไปยังผู้รับที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันและไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร โดยผู้ส่งสารจะปฏิบัติงานในรูปขององค์การที่สลับซับซ้อน มีการแบ่งงานกันทำตามสายงานอย่างกว้างขวาง เป็นระบบ และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการค่อนข้างสูง เช่น การสื่อสารโดยวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์วิทยุโทรทัศน์นิตยสาร ภาพยนตร์และการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต การสื่อสารประเภทนี้อาจทำให้ปฏิบัติการโต้ตอบเกิดขึ้นได้ยากและช้ากว่าการสื่อสารประเภทอื่น อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าสื่อสารมวลชน เป็นผลผลิตของความก้าวหน้าในดานเทคโนโลยีและวิวัฒนาการของการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ซึ่งเกิดมาจากการคิดค้นหาเครื่องมือในอันที่จะถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังมวลชนจำนวนมากเพื่อให้ไปถึงประชาชนผู้รับสารในเวลาเดียวกันหรือไล่เลี่ยกัน สารที่ส่งออกไปมีลักษณะเป็นสาธารณะ มีความรวดเร็วและไม่ยั่งยืน เป็นการสื่อสารที่มีคุณลักษณะของความเหมาะสมสำหรับสังคมที่มีการขยายตัวและมีความสลับซับซ้อนของกลุ่มคนภายในสังคม สื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการนำสารจากต้นตอหรือแหล่งข่าวไปสู่ทั้งประชาชนและรัฐบาล หรือจากรัฐบาลไปสู่ประชาชน และจากประชาชนไปสู่รัฐบาล ด้วยการนำเสนอข่าวสารและเหตุการณ์

ต่าง ๆ ที่สามารถไปแสวงหามาได้จากแหล่งข่าว วิธีการนำเสนอที่นี้อาจนำเสนอในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็นก็ได้โดยเหตุนี้การสงสารผานการสื่อสารมวลชนซึ่งไม้อาจกำหนดตัวผู้รับสารใดแน่ชัดดังกล่าวนี้จึงต้องมีการถ่วงรอกให้ถี่ก่อนการนำเสนอ มิฉะนั้นอาจเกิดผลเสียหายหรือเกิดการแปลความหมายไปในทางที่ผิดเพี้ยนได้ผู้ที่ทำงานในองค์กรดานการสื่อสารมวลชนจึงต้องมีความเปนกลางในการนำเสนอ มีความรับผิดชอบสูงค้ำนึ่งถึงความถูกต้องเปนหลักปฏิบัติและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพอยางเครงครัด

3. การจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยใชภาษาหรือสัญลักษณ์เปนเกณฑ์

การจำแนกประเภทของการสื่อสารตามเกณฑ์นี้แบ่งออกไดเปน 2 ประเภท คือ (ประเภทของการสื่อสาร, ออนไลน์, 2564)

1) การสื่อสารในเชิงวจนภาษา (Verbal Language Communication) หมายถึงการสื่อสารดวยการใชภาษาพูด หรือภาษาเขียนในการสื่อสาร หัวใจสำคัญของการสื่อสารประเภทนี้อยู่ที่การใชภาษาพูด หรือภาษาเขียนในการสื่อสารเท่านั้น ยกตัวอย่างเชน การพูดคุยกันดวยภาษาไทยการเขียนจดหมายถึงกันดวยภาษาไทยการพูดคุยกันดวยภาษาอังกฤษ การติดต่อกันดวยจดหมายเปนภาษาอังกฤษ เป็นต้น

2) การสื่อสารในเชิงอวจนภาษา (Non-Verbal Language Communication) หมายถึงการสื่อสารโดยใชรหัสหรือสัญลักษณ์อยางอื่น ที่ไมใชภาษาพูดหรือภาษาเขียนในการสื่อสาร ยกตัวอย่างเชน ภาษาทาทาง การแสดงออกทางใบหนา สายตา ตลอดจนถึงน้ำเสียง ระดับเสียง ความเร็วในการพูด รหัสหรือสัญลักษณ์ที่ใชในการสื่อสารเชิงอวจนภาษา มี 6 อยาง คือ เวลา (Time) เนื้อที่หรือระยะ (Space) กิริยาอาการ (Action) สิ่งของ (Object) ลักษณะทางรางกาย (Physical Characteristics) และปริภาษา (Paralanguage)

4. การจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยใชการเห็นหนากันเปนเกณฑ์

การจำแนกประเภทของการสื่อสารในลักษณะนี้จะพิจารณาว่าผู้สงสารกับผู้รับสารเห็นหนากันหรือไม่ในขณะที่ทำการสื่อสารกัน แบ่งออกไดเปน 2 ประเภท คือ (ประเภทของการสื่อสาร, ออนไลน์, 2564)

1) การสื่อสารแบบเฉพาหนา (Face-to-Face Communication) หมายถึงรูปแบบการสื่อสารที่ผู้สงสารและผู้รับสารสามารถเห็นหนากันซึ่งกันและกันได้ในขณะที่ทำการสื่อสารกันสามารถสังเกตเห็นกิริยาทาทางของฝายตรงขามไดโดยตรงทันที่การสื่อสารลักษณะนี้ผู้รับสารจะมีโอกาสหลีกเลี่ยงการรับขาวสารในขณะนั้นไดยาก ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ ได้แก่ การพูดคุยกันระหว่างคน 2 คน หรือคนหลาย ๆ คนตอหนากัน การประชุมกลุ่มอยการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นต้น

2) การสื่อสารแบบมีสิ่งสกัดกั้น (Interposed Communication) การสื่อสารลักษณะนี้ผู้ส่งสารไม่สามารถเห็นหน้ากันได้เพราะอยู่ห่างไกลจากกันด้วยระยะทางและสถานที่ ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถสังเกตเห็นกิริยาท่าทางของกันและกันได้เพราะมีสิ่งสกัดกั้นระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ได้แก่การเขียนจดหมายถึงกัน การพูดกันทางโทรศัพท์ การส่งเอสเอ็มเอส (SMS) หรือเอ็มเอ็มเอส (MMS) การส่งโทรพิมพ์การสื่อสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์หรือการสื่อสารกันทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เป็นต้น

5. การจำแนกประเภทของการสื่อสารโดยใช้ความแตกต่างระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เป็นเกณฑ์

การจำแนกประเภทของการสื่อสารในลักษณะนี้คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ วัฒนธรรม และประเภทของผู้ส่งสารกับผู้รับสารเป็นเกณฑ์ในการจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ

1) การสื่อสารระหว่างเชื้อชาติ (Interracial Communication) การสื่อสารประเภทนี้เป็น การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติประเทศบางประเทศ มีพลเมืองประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ เช่น ในสหรัฐอเมริกา มีทั้งคนผิวขาวผิวดำคนเชื้อชาติจีน เม็กซิกัน อิตาลี และยิว ในมาเลเซียมีทั้งคนจีน มาเลย์และอินเดีย ซึ่งแต่ละเชื้อชาติก็มีความเป็นอยู่มีความคิดและมีประเพณีของตนแตกต่างกันไป การสื่อสารระหว่างคนต่างเชื้อชาติกันนี้ย่อมมีปัญหามากกว่าการสื่อสารระหว่างคนเชื้อชาติเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากปัญหาทางสังคมและการเมืองในประเทศเหล่านี้ซึ่งเกิดจากความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติก่อให้เกิดปัญหาเชื้อชาติปัญหาชนกลุ่มน้อย ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน ปัญหาการแบ่งแยกสีผิว เป็นต้น อาจกลายเป็นปัญหา ลูกกลมใหญ่โตจนถึงขั้นเกิดสงครามกลางเมืองก็เป็นได้เราจึงต้องให้ความสนใจรอบคอบและระมัดระวัง ในการสื่อสาร

2) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ (Cross-cultural or Intercultural Communication) การสื่อสารประเภทนี้เป็น การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนี้เกิดขึ้นได้ทั้งในระหว่างคนที่อยู่ในประเทศเดียวกัน แต่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น คนภาคเหนือ คนภาคกลาง คนภาคใต้ และคนภาคอีสาน ของประเทศไทย ย่อมมีวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมยังเกิดขึ้นได้ระหว่างคนที่เป้นประชาชนของประเทศต่างกันได้ด้วย เช่น การสื่อสารระหว่างคนไทยกับคนอเมริกัน การสื่อสารระหว่างคนไทยกับคนซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันถึงอย่างไรก็ตาม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในปัจจุบัน จะมีขอบเขตในการอธิบาย ที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เนื่องจากโลกได้เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีทางการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารของคนที่มีวัฒนธรรมต่างกันค่อนข้างมากเช่น บริษัทข้ามชาติที่มี

คนต่างชาติเขามาบริหารงาน และการนำเอาชิ้นงานโฆษณาของคนที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม จากต่างประเทศเขามาเผยแพร่ในประเทศไทยก็เป็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

3) การสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication) เป็นการสื่อสารระดับชาติระหว่างคนที่เป็นประชาชนของประเทศต่างกัน ลักษณะของผู้ที่ทำการสื่อสารระหว่างประเทศนี้มีลักษณะเป็นทางการมากกว่าการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ผู้ที่ทำการสื่อสารทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศของตน เช่น นักการทูต ตัวแทนของรัฐบาล ข้าราชการ การประชุมของคณะผู้แทนประเทศต่าง ๆ ในองค์การสหประชาชาติ เป็นต้น ผู้ทำการสื่อสารมีพันธะและความรับผิดชอบ ต่อชื่อเสียงและผลประโยชน์ของประเทศชาติในปัจจุบันการสื่อสารระหว่างประเทศมีขอบเขตครอบคลุมและกว้างไกลมาก เนื่องจากเครือข่ายการสื่อสารของโลกมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป องค์การต่าง ๆ ระดับประเทศได้ใช้สื่อที่มีขีดความสามารถและศักยภาพในการติดต่อสื่อสารสูงและครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง ทำให้โลกมีลักษณะที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ (Globalization) โลกที่กว้างใหญ่ไพศาลถูกย่นย่อเขามาารวมกันด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีทางการสื่อสาร

2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการสื่อสาร

มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารถึงกันและกัน ภาษากับการสื่อสารจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวของกันอย่างแยกไม่ออกในที่นี้จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการสื่อสาร 3 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ด้านความหมาย ความสัมพันธ์ด้านวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ในด้านบทบาท อำนาจ และหน้าที่

1) ความสัมพันธ์ด้านความหมาย

ความหมาย ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการใช้ภาษากับการสื่อสารคือความพยายามที่จะเข้าใจ เนื้อหาของภาษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับรู้ตรงกัน การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวกับความหมาย ดังนี้ (ปิ่น อะทะเทพ และคณะ, 2551, หน้า 55)

1) ภาษาคือเสียงหรือกิริยาอาการที่ทำให้ความเข้าใจกันได้คำกลาวนี้สะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความถึงกันและกัน ด้วยคำพูด ถ้อยคำ หรือกิริยาอาการที่มีความหมาย ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความหมายทั้งนี้เพื่อความเข้าใจรวมกัน กล่าวคือทั้งผู้พูดและผู้ฟังจะต้องมีความเข้าใจรับรู้ตรงกัน และสามารถพูดตอบโต้กันได้ ดังนั้นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างภาษากับการสื่อสารก็คือข้อตกลงร่วมกันระหว่างเจ้าของภาษาเองว่าต้องการให้เสียงพูดหรือกิริยาอาการที่ผู้ใช้ภาษาสื่อออกมา นั้นทำหน้าที่แทนความหมายเกี่ยวกับเรื่องใดนั่นเอง

2) การสื่อสารคือการติดต่อกันระหว่างมนุษย์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ฝ่ายหนึ่งรับรู้ความหมายของอีกฝ่ายหนึ่งแล้วเกิดผลตอบสนองคำกลาวนี้แสดงนัยของการสื่อสารไว้ 3 ประการคือ

(1) การติดต่อกันระหว่างมนุษย์ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เรียกว่าเป็นทางการว่า “สื่อ” หมายถึงทำการติดต่อให้ถึงกัน ชักนำให้รู้จักกัน

(2) การรับรู้ความหมายรวมกัน เป็นจุดประสงค์หลักของการติดต่อกันของมนุษย์ซึ่งต้องอาศัยหนังสือหรือข้อความที่มีความหมาย เรียกว่าเป็นทางการว่า “สาร” ฉะนั้น การรับรู้ความหมายรวมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร จึงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะสำคัญของสาร ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ เนื้อหาและภาษา

(3) การตอบสนองต่อกัน เป็นผลที่สืบเนื่องตามมาหลังจากที่ผู้รับสารได้ทำความเข้าใจและรับรู้ความหมายของสารที่ติดตอมายังตนแล้ว และหากสามารถทำความเข้าใจและรับรู้ความหมายได้อย่างถูกต้องตรงกันโดยครบถ้วนแล้วผู้รับสารก็จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนไปตามที่ผู้ส่งสารกำหนดจุดมุ่งหมายไว้แต่การแสดงผลการตอบสนองต่อสารของผู้รับสารแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของการรับรู้และอาจไม่สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสารก็ได้

ดังนั้น ความสัมพันธ์ในสวนที่เกี่ยวข้องกับความหมายดังกล่าวนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ใช้ภาษาและผู้ทำการสื่อสารต้องใส่ใจเป็นพิเศษ เพราะหากสามารถไขสารหรือข้อความที่มีความหมายสื่อไปยังอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้รับสารได้อย่างถูกต้องชัดเจน ก็จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีด้วยกันทั้งสองฝ่าย

2) ความสัมพันธ์ด้านวัตถุประสงค์

การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารในแต่ละยุคสมัย ได้ส่งผลให้สังคมมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะการสื่อสารมีขอบเขตกว้างขวาง มีหลายระดับซับซ้อน มีทั้งที่ใช่คำพูดและไม่ใช่คำพูด และแทรกซึมอยู่เกือบทุกส่วนของแบบแผนการดำรงชีวิตของมนุษย์ภาษากับการสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกระดับ ทำให้เกิดความเข้าใจรับรู้ตรงกัน และทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ขั้นตอนการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ทุกระดับ สะท้อนให้เห็นได้ถึงความสัมพันธ์ด้านวัตถุประสงค์ซึ่งมักจะซ่อนอยู่ภายใน กล่าวคือเพื่อบอกถึงความในใจ บอกเล่าความต้องการถ่ายทอดความรู้ความคิด และทัศนคติของผู้ใช้ภาษาหรือผู้ทำการสื่อสาร ซึ่งสามารถสรุป ดังนี้

- 1) เพื่อให้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร
- 2) เพื่อให้ความสุขความบันเทิงและความสบายใจ
- 3) เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ
- 4) เพื่อให้เกิดการติดต่อประสานงานและสร้างสรรค์งานรวมกัน

3) ความสัมพันธ์ด้านบทบาทและหน้าที่

บทบาทและหน้าที่ของผู้ใช้ภาษาหรือผู้ทำการสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปตลอดเวลา ในขณะที่การสื่อสารกำลังดำเนินไปอยู่อย่างต่อเนื่องนั้น บุคคลผู้ได้รับบทบาทตาม

องค์ประกอบของการสื่อสารก็จะปฏิบัติหน้าที่ของตนไปได้ดีตามบทบาทที่ได้รับ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ส่งสารและผู้รับสารจึงควรศึกษาความสัมพันธ์ในด้านบทบาท อำนาจ และหน้าที่ ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของผู้ส่งสาร

- 1) มีความรู้เกี่ยวกับสารหรือเนื้อหาที่ตนต้องการจะสื่อไปยังผู้รับสารและรู้จักเลือกใช้ภาษาที่ตนจะสื่อไปถึงผู้รับสารได้อย่างถูกต้อง
- 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของเนื้อหา และมีเจตนาที่แน่ชัดที่จะให้ผู้รับสารได้รับทราบเรื่องราวของตน
- 3) คำนึงถึงความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้รับสารที่ตนต้องการจะสื่อสารด้วย ซึ่งพิจารณาได้จากพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และทัศนคติของผู้รับสารเป็นหลัก
- 4) มีความจริงใจ ปราศจากอคติมีน้ำใจและมีใจที่เปิดกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้รับสาร
- 5) รู้จักเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมต่อการนำเสนอสารโดยคำนึงถึงปัจจัยทางด้านเวลาและความคุ้มค่าเป็นเกณฑ์

2. บทบาทและหน้าที่ของผู้รับสาร

- 1) มีความสามารถในการกำหนดรู้ความหมายของสารหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารติดต่อมาถึงตนได้อย่างถูกต้อง
- 2) มีความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาและกระตือรือร้นที่จะแสดงปฏิกิริยาสนองตอบต่อสาร
- 3) มีความพร้อม สนใจ และใส่ใจที่จะรับรู้เรื่องราวหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ
- 4) มีทัศนคติที่ดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักใช้ความคิดในการแก้ไขปัญหาและกล้าตัดสินใจ
- 5) มีสมาธิในการรับสารและมีวิจารณญาณที่ดีในการที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนไปตามเจตนาของผู้ส่งสารโดยพิจารณาว่าเรื่องที่ตนได้รับทราบนั้นไม่ควรเป็นเรื่องที่นำความทุกข์หรือความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและผู้อื่น

ภาษากับการสื่อสารมีความสัมพันธ์เกี่ยวของกัน ภาษากับการสื่อสารจึงเขาไปมีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้การใช้ภาษาอย่างถูกต้องจะขยายโอกาสการเรียนรู้เพราะภาษาที่ใช่คือหัวใจของการสื่อสาร ดังที่ไคกลาวมาแล้ว หากนักศึกษาสามารถเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาแล้ว ย่อมจะส่งผลดีต่อการศึกษาเรียนรู้และการนำไปใช้กับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2.4 สภาพปัญหาการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

ในสภาพปัจจุบัน การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันมีปัญหาต่าง ๆ เช่น การพูดไม่ชัดหรือพูดออกไปแล้วสื่อความหมายไม่ชัดเจน การฟังที่ไม่มีสมาธิหรือฟังแล้วจับใจความไม่ไต่การเขียนผิดหรือเขียนแล้วทำให้ผู้อ่าน อานไม่เข้าใจ รวมไปถึงการอ่านผิด หรืออ่านแล้วไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง เป็นต้น ดังนั้น จึงขอกล่าวถึงสภาพปัญหาการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับทักษะ 4 ด้าน คือ ดานการฟัง ดานการพูด ดานการอ่าน และดานการเขียน ดังนี้ (จันทร์เพ็ญ ศิริพันธุ์, 2551, หน้า 3)

1. สภาพปัญหาดานการฟัง

สภาพปัญหาดานการฟังโดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้ฟัง ฟังไม่รู้เรื่องเพราะไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องใดหรือสามารถจับใจความได้เพียงบางส่วน
- 2) ผู้ฟังขาดความตั้งใจในการฟัง หรือขาดสมาธิต่อเรื่องที่ฟัง
- 3) ผู้ฟังขาดความรู้เรื่องภาษา จึงเข้าใจเรื่องที่มีคำศัพท์ยาก หรือมีข้อความซับซ้อน
- 4) ผู้ฟังขาดการฝึกฝนดานการฟัง เพราะคิดว่าเป็นทักษะพื้นฐาน ไม่สำคัญมากเท่ากับทักษะดานอื่นที่จะต้องฝึกฝน
- 5) ผู้ฟังไม่สามารถวิเคราะห์เจตนาของผู้พูด จึงไม่สามารถตอบสนองความประสงค์ของผู้พูดได้
- 6) ผู้ฟังไม่สามารถแยกประเด็นสำคัญของเรื่องเพราะไม่ทราบความประสงค์ของผู้พูด
- 7) ผู้ฟังไม่สามารถประเมินสารที่ฟังได้ว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ สิ่งใดควรจะนำไปปฏิบัติหรือควรหลีกเลี่ยง

2. สภาพปัญหาดานการพูด

สภาพปัญหาดานการพูดโดยภาพรวมสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้พูดออกเสียง ร ล และเสียงควบกล้ำไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ฟังเกิดความสับสน หรือเข้าใจความหมายผิด
- 2) ผู้พูดใช้ถ้อยคำผิด ระดับของภาษาไม่ถูกต้องตามกาลเทศะหรือบุคคล
- 3) ผู้พูดขาดทักษะในการถ่ายทอดคำพูดออกไปให้ผู้ฟังรับรู้ความรู้สึกนึกคิดหรือความประสงค์ของตน
- 4) ผู้พูด พูดโดยไม่มีเนื้อหาสาระ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะพูด
- 5) ผู้พูดมีอคติต่อผู้ฟัง หรือไม่ไหวเียรติผู้ฟัง จึงขาดการเตรียมการพูด ทำให้ลำดับเนื้อหาสับสนหรือขอมูลขาดขอเท็จจริง
- 6) ผู้พูดอธิบายหรือโต้แย้งไม่ตรงประเด็นตามที่ผู้ฟังต้องการคำตอบ

7) ผู้พูดขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากความคิดที่ว่าตนเองมีขอบเขตกพรองในด้านบุคลิกภาพ น้ำเสียง ฐานะ และการศึกษา เป็นต้น

8) ผู้พูดใช้ภาษาถิ่น ภาษาเฉพาะกลุ่ม หรือคำที่ไม่สื่อความหมายโดยทั่วไป เช่น คำสแลง ภาษาพื้นบ้าน ภาษาเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

9) ผู้พูดมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการพูด คิดว่าการพูดให้ผู้ฟังสนุกสนานหัวเราะเป็นการพูดที่ดีแม้จะไม่มีสาระก็ตาม

3. สภาพปัญหาสถานการณ์การอ่าน

การอ่านมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท คือ การอ่านในใจและการอ่านออกเสียง สำหรับการอ่านในใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นจะเกี่ยวข้องกับตัวผู้อ่าน เป็นเรื่องของการสื่อสารภายในตัวบุคคลแต่สำหรับการอ่านออกเสียงให้คนอื่นฟัง ปัญหาจะเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันกับการพูด คือการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องชัดเจนตามหลักภาษาไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจหรือฟังความหมายผิดไปจากจุดประสงค์ของผู้เขียน สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสถานการณ์การอ่าน อาจมาจากสาเหตุ 3 ประการ คือ

1. ไม่ชอบอ่านหนังสืออาจมาจากสภาพปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีสิ่งอื่นที่สามารถสื่อสารและรับรู้กันได้เร็วกว่าการอ่าน เช่น การฟังวิทยุหรือการดูโทรทัศน์

2. ไม่รักการอ่าน กรณีนี้อาจเป็นความผิดพลาดของผู้ปกครองที่ละเลยมาตั้งแต่ต้น จนทำให้เด็กนักเรียนนักศึกษาไม่มีนิสัยรักการอ่าน

3. ขาดวิจารณ์ญาณในการอ่าน การไม่รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่ดีและมีประโยชน์อ่านหนังสือแล้วไม่รู้ว่าจะไรควรนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

สภาพปัญหาสถานการณ์การอ่านโดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้

1) ผู้อ่านออกเสียงคำที่อ่านไม่ถูกต้อง เพราะเคยชินหรือจำมาผิด ๆ
2) ผู้อ่านขาดความรู้ในการอ่าน ไม่เข้าใจศัพท์ยาก หรือไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้

3) ผู้อ่านวนวรรคตอนไม่ถูกต้อง ทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไป
4) ผู้อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้หรือบางครั้งไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นได้

5) ผู้อ่านขาดทักษะในการศึกษาคนควาขอมูลในการอ่านเพิ่มเติม

6) ผู้อ่านไม่สามารถประเมินค่าจากสารที่อ่านได้ว่าสิ่งใดควรเชื่อ สิ่งใดไม่ควรเชื่อ

7) ผู้อ่านขาดสมาธิหรือความตั้งใจในการอ่าน

4. สภาพปัญหาดานการเขียน

สภาพปัญหาดานการเขียนสวนมากมักจะเป็นเรื่องของตัวสะกด การันต์ การเวนวรรคตอน และการเลือกใจคำซึ่งอาจใจคำที่ผิดไปจากความหมายเดิม สภาพปัญหาดานการเขียนโดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้เขียนสะกดคำผิด เป็นเพราะความเคยชิน ไม่ระมัดระวัง ไม่รู้ความหมายของคำหรือจำมาผิด ๆ
- 2) ผู้เขียนเวนวรรคตอนผิดทำให้มีความหมายแตกต่างไปจากความหมายเดิม
- 3) ผู้เขียนใจคำ สำนวน ภาษาและประโยคไม่ถูกต้องเพราะการที่เราไม่ศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
- 4) ผู้เขียนไม่สามารถลำดับความในการเขียนได้
- 5) ผู้เขียนไม่สามารถเขียนสรุปความได้เนื่องจากจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้
- 6) ผู้เขียนขาดความสนใจที่จะฝึกทักษะการเขียนของตนเองให้ดีขึ้น
- 7) ผู้เขียนขาดทักษะในการศึกษาคนควาขอมูลหรือสะสมความรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

หลังจากที่ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาษากับการสื่อสารแล้ว ผู้วิจัยจะนำแนวคิดทฤษฎีในบางประเด็นที่สำคัญไปประยุกต์ใช้ในสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน การออกแบบทดสอบ แบบข้อสอบ การประเมินและการออกแบบข้อคำถามเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษาต่อไป

2.3 รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.1 ความหมายของแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ให้การจัดการเรียนรู้มีความหมายแก่ผู้เรียนเป็นฝ่ายลงมือกระทำอยู่กับเนื้อหาที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยการพูดคุยการเขียน การอ่าน การสะท้อน หรือการตั้งคำถาม หรือการเรียนการสอนที่มีความเคลื่อนไหว ใช้ได้ทั้งกลุ่มเล็กและห้องเรียนใหญ่ ๆ ผู้เรียนอาจทำงานคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่มก็ได้ และมีผู้ให้ความหมายการเรียนรู้เชิงรุกไว้ ดังนี้

Sutherland & Bonwell (1996, pp. 78) อธิบายว่า การเรียนรู้เชิงรุกหมายถึงการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน และมีการควบคุมตัวเอง อยู่ในระดับสูง ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยลักษณะของกิจกรรมจะครอบคลุม กระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ลักษณะการสอนตรงกันข้ามกับการสอนแบบบรรยาย

และประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้น จูงใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิด ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร เกิดความรู้สึกสนุกสนานขณะเรียน เกิดทัศนคติทางบวกในการเรียน เพิ่มขึ้น และเป็นการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีกิจกรรมร่วมกันในลักษณะของการร่วม แรงร่วมใจ ได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

บุหงา วัฒนะ (2546, หน้า 76) การเรียนรู้เชิงรุกหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างนักเรียนด้วยกัน ในการนี้ผู้สอนต้องลดบทบาท ในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้นอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็น รูปแบบของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการพูด การเขียน หรือการอภิปรายกับเพื่อน ๆ

คำนิยามของกลุ่มแพทยศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วารสารแพทยศาสตร์ ศึกษา มอ., 2559, หน้า 2) อธิบายว่า “Active Learning” เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐาน จากทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทมาก และสำคัญที่สุด ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีวิธีการมีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ การรวบรวมข้อมูลและสรุปความเห็น โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตน และเชื่อมโยง องค์ความรู้ใหม่จากการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้น ผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้หลากหลายรูปแบบ เช่น Cooperative/Collaborative Learning, Discovery Learning, Experiential Learning, Problem-Based Learning, Inquiry-Based Learning, and Project- Based Learning (วิจารณ์ พานิช, 2556, หน้า 126) ซึ่ง Active Learning จะให้ความสำคัญต่อลักษณะของกิจกรรม ในกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ กิจกรรม มีทักษะทั้งในเชิงความคิด และเทคนิควิธีที่จะใช้ปฏิบัติงานและแก้ปัญหาในชีวิตจริง ผู้เรียน สามารถพูดคุยและเขียนสื่อสารในสิ่งที่เรียน วิจารณ์โต้แย้งระหว่างเพื่อน และอาจารย์ผู้สอนได้ ผู้เรียน ยังสามารถจัดระบบการคิด และสร้างวินัยต่อกระบวนการแก้ปัญหารับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วย ตนเอง และมีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยหลายอย่าง เช่น การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยการสร้างความรู้ด้วยตนเองนั้นมีทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism) ได้แก่

Vygotsky เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซียที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา ในสมัยเดียวกับเพียเจต์ (Piaget) ผลงานของเขาเป็นที่ยอมรับกันในประเทศรัสเซีย และเริ่มเผยแพร่ สู่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เมื่อได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี

ค.ศ. 1962 ซึ่ง Kozulin ก็ได้ทำการแปลและปรับปรุงหนังสือของวิกิออสอีกครึ่งหนึ่ง เป็นผลทำให้ผู้นิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2541, หน้า 61)

ทฤษฎีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของ Piaget และ Vygotsky เป็นรากฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism) Piaget อธิบายว่า พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านทางกระบวนการดูดซึม (Assimilation) และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) พัฒนาการเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับและซึมซับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม หากไม่สามารถสัมพันธ์กันได้ จะไม่เกิดภาวะสมดุลขึ้น (Disequilibrium) บุคคลจะพยายามปรับให้อยู่ในสภาวะสมดุลโดยใช้กระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา Piaget เชื่อว่าคนทุกคนจะมีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาไปตามลำดับขั้น จากการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับความคิดเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ทางสังคม วุฒิภาวะและกระบวนการพัฒนาความสมดุลของบุคคลนั้น เขาอธิบายว่ามนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้วยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้นสถาบันสังคมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวรอบจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของแต่ละบุคคลนอกจากนั้น ภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและการพัฒนาเชาว์ปัญญาขั้นสูงพัฒนาการทางภาษาและทางความคิดของเด็กเริ่มต้นด้วยการพัฒนาที่แยกจากกัน แต่เมื่ออายุมากขึ้น พัฒนาการทั้ง 2 ด้านจะเป็นไปพร้อมกัน (Piaget, 1972, pp. 1-12)

Vygotsky and Piaget นับว่าเป็นนักทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพุทธินิยม (Constructivism) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับ “Cognition” หรือกระบวนการรู้คิด หรือกระบวนการทางปัญญา นักคิดคนสำคัญในกลุ่มนี้ คือ Ulrich Neisser ได้ให้คำนิยามของคำนี้ไว้ว่า “เป็นกระบวนการรู้คิดของสมองในการปรับ เปลี่ยน ลด ตัด ทอน ขยาย จัดเก็บ และใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส ซึ่งอาจจะเกิดหรือไม่เกิดจากการกระตุ้นของสิ่งเร้าภายนอกก็ได้ ดังนั้น การรู้สีก การรับรู้ การจินตนาการ การระลึกได้ การจำ การคงอยู่ การแก้ปัญหา การคิดและอื่น ๆ อีกมากมายจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรู้คิดนี้” (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2541, หน้า 208-209)

เพื่อให้เข้าใจแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ได้ง่ายขึ้น จะขอเปรียบเทียบกับแนวคิดของทฤษฎีกลุ่มปรนัยนิยม (Objectivism) ซึ่งมีความเห็นว่า โลกนี้มีความรู้ ความจริง ซึ่งเป็นแก่นแท้แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง การศึกษาคือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความจริงเหล่านี้ ดังนั้น ครูจึงต้องพยายามถ่ายทอดความรู้ และความจริงนี้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนจะสามารถรับสิ่งที่ครูถ่ายทอดได้อย่างเข้าใจตามที่ครูต้องการ แต่นักทฤษฎีกลุ่มสร้างความรู้ มีความเห็นว่า (Duffy and Jonassen, 1996, pp. 3-4) แม้โลกนี้จะมีอยู่จริงและสิ่งต่าง ๆ มีอยู่ในโลกจริง แต่ความหมายของสิ่งเหล่านั้นมิได้มีอยู่ในตัวของมัน สิ่งต่าง ๆ มีความหมายขึ้นมาจากการคิดของคนที่รับรู้สิ่งนั้น และแต่ละคนจะให้

ความหมายแก่สิ่งเดียวกัน แตกต่างกันไปอย่างหลากหลาย ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ในโลกจึงไม่มี ความหมายที่ถูกต้องหรือเป็นจริงที่สุด แต่ขึ้นกับการให้ความหมายของคนในโลก คนแต่ละคนเกิด ความคิดจากประสบการณ์ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในประสบการณ์นั้น ก็ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของ ความคิดนั้น หรือเป็นความหมายส่วนหนึ่งของความคิดนั้น หรือเป็นความหมายส่วนหนึ่งของความคิด นั้น ด้วยเหตุนี้จึงเน้นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และการที่เด็กมีศักยภาพจะไปถึงได้ Vygotsky ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “Zone of Proximal Development” ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการเรียนการสอน Vygotsky (1978, pp. 84-91)

Vygotsky อธิบายว่าปกติเมื่อมีการวัดพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเด็ก เรามักจะใช้ แบบทดสอบมาตรฐานในการวัดเพื่อดูว่าเด็กอยู่ในระดับใด โดยดูว่าสิ่งที่เด็กทำได้นั้นเป็นสิ่งที่เด็กใน ระดับอายุใดโดยทั่วไปสามารถทำได้ ดังนั้นการวัดผลจึงเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่เด็กทำได้อยู่แล้วคือเป็น ระดับพัฒนาการที่ได้บรรลุหรือไปถึงแล้ว ดังนั้น ข้อปฏิบัติที่ทำกันอยู่ก็คือ การสอนให้สอดคล้องกับ ระดับการพัฒนาการของเด็ก จึงเท่ากับเป็นการตอกย้ำให้เด็กอยู่ในระดับพัฒนาการเดิม ไม่ได้ช่วยให้ เด็กพัฒนาขึ้น Vygotsky อธิบายว่า เด็กทุกคนมีระดับพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาที่ตนเป็นอยู่ และมี ระดับพัฒนาการที่ตนมีศักยภาพจะไปให้ถึงช่วงห่างระดับที่เด็กเป็นอยู่ในปัจจุบันกับระดับที่เด็กจะมี ศักยภาพจะเจริญเติบโตได้นี้เองเรียกว่า “Zone of Proximal Development” หรือ “Zone of Proximal Growth” ซึ่งช่วงห่างนี้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล แนวคิดนี้ส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการสอน ซึ่งเคยมีลักษณะเป็นเส้นตรง (Linear) หรืออยู่ใน แนวเดียวกันเปลี่ยนแปลงไปเป็นอยู่ในลักษณะที่เหลื่อมกัน โดยการสอนจะต้องนำหน้าระดับ พัฒนาการเสมอ ดังคำกล่าวของ Vygotsky ที่ว่า “the development processes do not coincide with Learning process. Rather the developmental process lags behind the Learning processes.” (Vygotsky, 1978, pp. 90)

ดังนั้น เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสมองเท่ากับเด็กอายุ 8 ขวบ จะสามารถทำงานกับเด็ก อายุ 8 ขวบ โดยทั่วไปทำได้ เมื่อให้งานของเด็กอายุ 9 ขวบเด็กคนหนึ่งทำไม่ได้แต่เมื่อได้รับการชี้แนะ หรือสาธิตให้ดูเด็กจะทำได้ แสดงให้เห็นว่า เด็กคนนี้มีวุฒิภาวะที่จะไปถึงระดับที่ตนเองมีศักยภาพ จะพัฒนาไปให้ถึง ต่อไปเด็กคนนี้ก็พัฒนาไปถึงขั้นทำสิ่งนั้นได้เองโดยไม่มี การชี้แนะหรือการได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ในขณะเดียวกันอาจมีเด็กอีกคนหนึ่งซึ่งอยู่ในระดับพัฒนาการทางสมอง เท่ากัน คือ 8 ขวบ เมื่อให้ทำงานของเด็ก 9 ขวบ เด็กทำไม่ได้แม้จะได้รับการชี้แนะหรือสาธิตให้ดู ซ้ำแล้วซ้ำอีก ก็ไม่สามารถทำได้แสดงให้เห็นช่องว่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่กับที่ระดับที่ ต้องการไปให้ถึง ยังห่างหรือกว้างมาก เด็กยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอ หรือยังไม่พร้อมที่จะทำสิ่งนั้น จำเป็นต้องรอให้เด็กมีวุฒิภาวะสูงขึ้น หรือลดลงตามระดับพัฒนาการให้ต่ำลง จากแนวคิดดังกล่าว Vygotsky (1978, pp. 90-91) จึงมีความเชื่อว่าการให้ช่วยเหลือชี้แนะแก่เด็ก ซึ่งอยู่ในลักษณะของ

“Assisted Learning” หรือ “Scaffolding” เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะสามารถช่วยพัฒนาเด็กให้ไปถึงระดับที่อยู่ในศักยภาพของเด็กได้ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เน้นให้ความสำคัญของบริบทที่แท้จริง (Authentic Context) เพราะการสร้างควมหมายใด ๆ มักเป็นการสร้างบนฐานของบริบทใดบริบทหนึ่งจะกระทำโดยขาดบริบทนั้นไม่ได้ ดังนั้น การเรียนรู้จึงจำเป็นต้องดำเนินการอยู่ในพื้นฐานของบริบทด้านใดด้านหนึ่งและกิจกรรมและงานทั้งหลายที่ใช้ในการเรียนรู้ก็จำเป็นต้องเป็นสิ่งจริง (Authentic Activities/Tasks)

Jonassen (1992, pp. 138-139) กล่าวย่ำว่าทฤษฎีการสร้างความรู้จะให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ รวมทั้งโครงสร้างทางปัญญาและความเชื่อถือที่ใช้ในการแปลความหมายเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ เขาเชื่อว่าคนทุกคนมีโลกของตัวเอง ซึ่งเป็นโลกที่สร้างขึ้นด้วยความคิดของตน และคงไม่มีใครกล่าวได้ว่าโลกไหนจะเป็นจริงไปกว่ากัน เพราะโลกของใครก็คงเป็นจริงสำหรับคนนั้น ดังนั้นโลกนี้จึงไม่มีความจริงเดียวที่ดีที่สุด ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มนี้ถือว่าสมองเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่เราสามารถใช้ในการแปลความหมายของปรากฏการณ์ เหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ ซึ่งอาจแปลความหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่เป็นส่วนตัว (Personal) และเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Individualistic) เพราะการแปลความหมายของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การรับรู้ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน Jonassen (1992, pp. 139-140) ได้สรุปว่าการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้เป็นกระบวนการใน “Acting On” ไม่ใช่ “Acting In” กล่าวคือเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูล ไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเข้ามา และนอกจากกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมอง (Internal Mental Interaction) แล้วยังเป็นกระบวนการทางสังคมอีกด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งทางด้านสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน สร้างองค์ความรู้ จัดระบบการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดกระบวนการคิดในระดับสูง การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายความรู้และมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าเนื้อหาของรายวิชา ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างถ่องแท้ และเข้าใจในเชิงลึก และทำให้นักเรียนเห็นประโยชน์จากสิ่งที่เรียน

2.3.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

“Active Learning” เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว

ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการประเมินค่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการ และกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่าง หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ การสอนแบบ Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือ กระทำและใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การ มีส่วนรวมในการสร้างความรู้ (Co-creators)

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้ตลอดเวลา ประกอบกับปัจจุบันมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมาย ทุกวินาทีทำให้นั้เนื้อหาวิชาที่มีมากกว่าที่จะเรียนรู้จากในห้องเรียนได้หมด ซึ่งการสอนแบบเดิม ด้วยการ “พูด-บอก-เล่า” ไม่สามารถจะพัฒนาให้ผู้เรียนให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไป ปฏิบัติได้ดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคม เทคโนโลยีและการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผู้สอนคือผู้ถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น ผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ และ ประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2545, หน้า 96)

Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริม ให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพ ในอนาคตหลักการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอน ที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน “Active Learning” จึงถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุค ปัจจุบันอีกทั้งยังช่วยส่งเสริม “Student Engagement, Enhance Relevance, and Improve Motivation” ของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้และ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์งานและนำเสนองานด้วยตัวเอง การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียน

มีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิม และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

1) ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบดังนี้

(1) Active Learning ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจรรย์ญาณและการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจรรย์ญาณในการคิด และตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับตัวเองและทิศทางการด้านเรียนรู้ ค้นหาสไตล์การเรียนรู้ของตนเอง ผู้การเป็นผู้รู้จักคิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ในการมีวิจรรย์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

(2) Active Learning สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

(3) Active Learning ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูได้มีการจัดเตรียมไว้ให้ในชั้นเรียนอย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบ และทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

(4) Active Learning ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวก ทั้งตัวผู้เรียนและตัวครูเป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูได้มีเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

(5) กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทน และนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะเวลาว่า

2) ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก

ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะดังนี้

- (1) เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
- (2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
- (3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
- (4) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า
- (5) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- (6) ความรู้เกิดจากประสบการณ์และการสรุปของผู้เรียน
- (7) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

3) ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้

ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้

- (1) จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และกระบวนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
- (2) จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
- (3) จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- (4) จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันสร้างร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
- (5) จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน กระบวนการทำงานเป็นทีม และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ
- (6) จัดกระบวนการเรียนที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- (7) จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง

(8) จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด

(9) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

(10) จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนของผู้เรียน

4) ลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก

ลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

(1) กระบวนการเรียนรู้ที่ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรงของครู แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(2) กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้นำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

(3) กิจกรรมเชื่อมโยงกับนักเรียน กับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

(4) กิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาใหม่ หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่

(5) กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผล มีโอกาสร่วมอภิปราย และนำเสนอผลงาน

(6) กิจกรรมเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

5) รูปแบบการจัดเรียนรู้เชิงรุก

รูปแบบการจัดเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะดังนี้

รูปแบบที่ 1 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรม เหมาะกับรายวิชาที่เน้นปฏิบัติ หรือเน้นการฝึกทักษะ สามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้งเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล หลักการสอนคือผู้สอนวางแผนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จำเป็นต่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด อภิปราย สิ่งที่ได้รับจากสถานการณ์ ตัวอย่างเทคนิคการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ได้แก่ เทคนิคการสาธิต และเทคนิคเน้นการฝึกปฏิบัติ

(1) เทคนิคการสอนแบบการสาธิต ผู้สอนวางแผนการสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งสัดส่วนเวลาสำหรับการบรรยายเนื้อและการสาธิต พร้อมกับคัดเลือก

วิธีการที่จะลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยถ้าเป็นกิจกรรมกลุ่มจะต้องมีการวางโครงสร้างการทำงานกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ และมีการสลับหมุนเวียนกันทุกครั้ง จากนั้นดำเนินการบรรยายเนื้อหาและสาธิต โดยขณะสาธิตจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามผู้สอน แนะนำเทคนิคปลีกย่อย จากนั้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยการสังเกตพร้อมกับให้คำแนะนำในจุดที่บกพร่องเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปผลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

(2) เทคนิคการสอนแบบเน้นฝึกปฏิบัติ ผู้สอนวางแผนและออกแบบกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะ เช่น การฝึกทักษะทางภาษา โดยจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะซ้ำ ๆ อาจเป็นในลักษณะใช้โปรแกรมช่วยสอน สำหรับการฝึกโดยผู้สอนมีบทบาทให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

รูปแบบที่ 2 การสอนแบบโครงการ (Project Based Learning) โดยการสอนแบบโครงการสามารถจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมเดี่ยวก็ได้ ให้พิจารณาจากความยาก-ง่าย ของกิจกรรม และความเหมาะสมของโจทย์งาน และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา วางแผนและกำหนดเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ แล้วให้นักศึกษาวางแผนดำเนินการ ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองโดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา จากนั้นให้นักศึกษานำเสนอแนวคิด การออกแบบชิ้นงาน พร้อมทั้งเหตุผลประกอบจากการค้นคว้า ให้ผู้สอนพิจารณาร่วมกับการอภิปรายในชั้นเรียน จากนั้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติทำชิ้นงาน และส่งความคืบหน้าตามกำหนด การประเมินผลจะประเมินตามสภาพจริง โดยมีเกณฑ์การประเมินกำหนดไว้ล่วงหน้าและแจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนลงมือทำโครงการและมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประเมินผล

รูปแบบที่ 3 การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจากเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยการศึกษาปัญหาที่สมมุติขึ้นมา จากความจริงแล้วผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเสนอวิธีแก้ปัญหา หลักของการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานคือการเลือกปัญหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถามวิเคราะห์ วางแผนกำหนดวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนขณะที่มีการลงมือแก้ปัญหาสุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการแก้ปัญหาผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปผลการแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงสิ่งที่ได้จากการลงมือแก้ปัญหา

รูปแบบที่ 4 การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning) นับว่าเป็นกระบวนการสอนที่ผู้สอนใช้เทคนิค วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดเป็นลำดับขั้นแล้วขยายความคิดต่อเนื่องจากความคิดเดิมพิจารณา แยกแยะอย่างรอบด้านด้วยให้เหตุผลและเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มี จนสามารถสร้างสิ่งใหม่หรือตัดสินใจประเมินหาข้อสรุปแล้วนำไปแก้ปัญหาอย่างมีหลักการ

(1) การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในส่วนประกอบองค์ย่อย ๆ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ด้านความสัมพันธ์และด้านหลักการจัดการโครงสร้างของการสื่อความหมาย และสอดคล้องกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์คือการคิดจำแนกรวบรวมเป็นหมวดหมู่และจับประเด็นต่าง ๆ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ดังนั้น การคิดเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

(2) การคิดสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดที่ดึงองค์ประกอบต่าง ๆ มาหลอมรวมกันภายใต้โครงร่างใหม่อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากเดิม การคิดสังเคราะห์ครอบคลุมถึงการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะคิดซึ่งมีมากหรือกระจายกันอยู่ มาหลอมรวมกัน คนที่คิดสังเคราะห์ได้เร็วกว่าย่อมได้เปรียบกว่าคนที่สังเคราะห์ไม่ได้ ซึ่งจะทำให้เข้าใจและเห็นภาพรวมของสิ่งนั้นได้มากกว่า การคิดสังเคราะห์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. การคิดสังเคราะห์เพื่อสร้างสิ่งใหม่ เช่น ประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามต้องการ

ข. การคิดสังเคราะห์เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ เป็นการพัฒนาและคิดค้นแนวคิดใหม่ ถ้าเราสามารถคิดสังเคราะห์ได้ดี จะทำให้พัฒนาความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

(3) การคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดใหม่ ๆ แนวทางใหม่ ๆ ทักษะคิดใหม่ ๆ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ ผลลัพธ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจน คือ ดนตรี การแสดง วรรณกรรมละคร สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมทางเทคนิค แต่บางครั้งความคิดสร้างสรรค์ก็มองไม่เห็นชัดเจน เช่น การตั้งคำถามบางอย่างที่ช่วยขยายกรอบของแนวคิดซึ่งให้คำตอบบางอย่างหรือการมองโลกหรือปัญหาในแนวนอกกรอบ

ความคิดสร้างสรรค์ คือความคิดเชื่อมโยงที่พยายามหาทางออกหลาย ๆ ทาง ใช้ความคิดที่หลากหลาย แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ ๆ และนอกกรอบ คัดสรรค้นหาทางเลือกใหม่ ๆ และพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีวิธีการอยู่ 6 ขั้นตอน คือ

- (1) แสวงหาข้อบกพร่อง (Mess Finding)
- (2) รวบรวมข้อมูล (Data Finding)
- (3) มองปัญหาทุกด้าน (Problem Finding)
- (4) แสวงหาความคิดที่หลากหลาย (Idea Finding)
- (5) หาคำตอบที่รอบด้าน (Solution Finding)
- (6) หาข้อสรุปที่เหมาะสม (Acceptance Finding)

กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือโดยความตั้งใจ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการศึกษา การอบรมฝึกฝน การระดมสมอง (Brain-Storming) มากกว่าครึ่งหนึ่งของ

การค้นพบที่ยิ่งใหญ่ของโลก เกิดจากการค้นพบโดยบังเอิญ (Serenity) หรือการค้นพบสิ่งหนึ่งซึ่งใหม่ ในขณะที่กำลังต้องการค้นพบสิ่งอื่นมากกว่า

6) บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

- (1) จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องมีการสะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
- (2) สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
- (3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
- (4) จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
- (5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลายวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของผู้เรียน
- (6) ครูมีการบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ และนำผลไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนหรือใช้ประกอบการวิจัยในชั้นเรียน
- (7) นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ระดับสูง สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
- (8) นักเรียนมีทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิตในการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

ครูมีการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนตามแนวทางการนิเทศโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คือ

- (1) มีส่วนร่วมในชั้นเรียน
- (2) มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ
- (3) เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- (4) เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful Learning)
- (5) สร้างองค์ความรู้ได้
- (6) มีความเข้าใจในตนเอง
- (7) ใช้สติปัญญาในการคิด การวิเคราะห์
- (8) สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21
- (9) มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพในการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

7) ข้อพึงระวัง

ข้อพึงระวังในการจัดการเรียนการสอน 3 ประเด็น

(1) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีรากฐานมาจากแนวคิดทางการศึกษาที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Constructivist) โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ด้วยการนำไปประกอบกับประสบการณ์และความรู้เดิมผ่านมา นอกจากนี้ยังมีมิติของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 มิติ ได้แก่ มิติที่หนึ่ง กิจกรรมด้านการรู้คิด (Cognitive Activity) และมิติที่สอง กิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Activity) ผู้นำไปใช้อาจเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าการเรียนรู้แบบนี้ คือรูปแบบที่เน้นความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Active) โดยเข้าใจว่าความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมจะทำให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรม ด้านการรู้คิด (Cognitively Active) ไปเอง จึงเป็นที่มาของการประยุกต์ใช้ผิด ๆ ว่าให้ผู้สอนลดบทบาทความเป็นผู้ให้ความรู้ลง เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และบริหารจัดการหลักสูตร โดยปล่อยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เองอย่างอิสระจากการทำกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนด้วยกันเอง ตามยถากรรมโดยผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ พัฒนามิตินี้ด้านการรู้คิด

(2) ความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมอาจไม่ก่อให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิดเสมอไป การที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว เช่น การฝึกปฏิบัติ และการอภิปรายในกลุ่มของผู้เรียนเอง โดยไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการรู้คิด เช่น การลำดับความคิด และการจัดองค์ความรู้ จะทำให้ประสิทธิผลของการเรียนรู้ลดลง

(3) กรณีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและค้นพบความรู้ด้วยตนเองนี้ไปใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้อตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จะเหมาะกับการพัฒนาในขั้นการทำความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ และการวิเคราะห์ขึ้นไปมากกว่าขั้นให้ข้อมูลความรู้ เพราะเป็นการเสียเวลามากและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

สรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะ และเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา หรือประกอบอาชีพในอนาคต และถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

2.3.3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบเป็นการถ่ายทอดจากรูปแบบความคิด ออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ การออกแบบต้องใช้ทั้งศาสตร์แห่งความคิดและศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์

สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงพัฒนาสิ่งเดิมให้ดีขึ้นการออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวางแผนการสอน อย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนการสอน สื่อ กิจกรรม การเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน และให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยผู้สอนวางแผน การสอนอย่างมีระบบ บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยมีหลักการออกแบบการเรียนรู้ ดังนี้

(1) การออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้ นั้น เพื่อใคร ใครเป็นผู้เรียนหรือใครเป็น กลุ่มเป้าหมายผู้ออกแบบควรมีความเข้าใจ และรู้จักกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย

(2) ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถอะไร ผู้สอน ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน

(3) ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชานั้น ๆ ได้ดีที่สุ่ต่ออย่างไร ควรใช้วิธีการ และกิจกรรมการเรียนรู้อะไร ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีปัจจัยสิ่งใดที่ต้อง คำนึงถึงบ้าง

(4) เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ และจะใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน

สรุป การออกแบบการเรียนรู้ ควรมีการวางแผนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนเป็นใคร มีลักษณะ พื้นฐานอย่างไร จะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอน กิจกรรม การเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรบ้างจึงจะสามารถท าให้การเรียนรู้นั้นบรรลุ เป้าหมายคือภายหลังเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนเข้าใจ จดจำ นำไปใช้ ทำได้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่ควรพิจารณาในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวผู้เรียน จุดมุ่งหมาย วิธีการสอนและ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล

1) ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

คำว่า “การออกแบบ” และ “การจัดการเรียนรู้” เมื่อนำมารวมกันเป็น “การออกแบบ การจัดการเรียนรู้” (Instructional Design) ได้มีนักการศึกษาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้ความหมายไว้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ที่นำมาใช้ในการศึกษา ความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือสร้างสิ่งใหม่ โดยนำหลักการเรียนรู้และ หลักการสอนมาใช้ เป้าหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2) แนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ

แนวคิดที่หนึ่ง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกแนวคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy)

แนวคิดที่สอง สี่เสาหลักทางการศึกษา (Four Pillars of Education)

แนวคิดที่สาม หลักการพัฒนาทักษะ 4 H (Head, Heart, Hand, Health)

แนวคิดที่สี่ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
 บดินทรเทพยวรางกูร

แนวคิดที่หนึ่ง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกแนวคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy)

บลูม (Benjamin S. Bloom.1976) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่าการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้สอนกำหนดและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งวัดประเมินผลได้ถูกต้อง โดยได้จำแนกจุดมุ่งหมายหลักทางการศึกษาที่เรียกว่า Taxonomy of Educational Objectives แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย (อติญาณ ศรีเกษตรริน. 2543, หน้า 72-74)

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึงการเรียนรู้ทางด้านความรู้ ด้านความคิด ด้านการแก้ปัญหา จัดเป็นพฤติกรรมด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิด เรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ Anderson & Krathwohl ได้ปรับปรุงการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามแนวคิดของ Bloom ขึ้นใหม่ มีการปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรมเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1) จำ (Remember) หมายถึง ความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยความจำระยะยาวออกมา แบ่งประเภทย่อยได้ 2 ลักษณะคือ จำได้ (Recognizing) ระลึกได้ (Recalling)

2) เข้าใจ (Understand) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดความหมายของคำพูด ตัวอักษรและการสื่อสารจากสื่อต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการสอน แบ่งประเภทย่อยได้ 7 ลักษณะ คือ ตีความ (Interpreting) ยกตัวอย่าง (Exemplifying) จำแนกประเภท (Classifying) สรุป (Summarizing) อนุมาน (Inferring) เปรียบเทียบ (Comparing) อธิบาย (Explaining)

3) ประยุกต์ใช้ (Apply) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการหรือใช้ระเบียบวิธีการภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ แบ่งประเภทย่อยได้ 2 ลักษณะ คือ ดำเนินงาน (Executing) ใช้เป็นเครื่องมือ (Implementing)

4) วิเคราะห์ (Analyze) หมายถึง ความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างของส่วนประกอบกับ

โครงสร้างรวมหรือส่วนประกอบเฉพาะแบ่งประเภทย่อยได้ 3 ลักษณะคือ บอกรวมแตกต่าง (Differentiating) จัดโครงสร้าง (Organizing) ระบุคุณลักษณะ (Attributing)

5) ประเมินค่า (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ หรือมาตรฐานแบ่งประเภทย่อยได้ 2 ลักษณะคือ ตรวจสอบ (Checking) วิพากษ์วิจารณ์ (Critiquing)

6) สร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันด้วยรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลหรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็น ต้นแบบ แบ่งประเภทย่อยได้ 3 ลักษณะ คือ สร้าง (Generating) วางแผน (Planning) ผลิต (Producing)

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ จิตพิสัยประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับ ได้แก่

1) การรับรู้ (Receiving/Attending) เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือ สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้า นั่นก็คืออะไรแล้ว จะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2) การตอบสนอง (Responding) เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความ เต็มใจยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้า นั่น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

3) การเกิดค่านิยม (Valuing) การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึง เกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

4) การจัดระบบ (Organizing) การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดย อาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับ อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่ โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

5) บุคลิกภาพ (Characterizing) การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็น นิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึก ด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นการควบคุม ทิศทางพฤติกรรมของคน

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย 5 ชั้น ดังนี้

1) การรับรู้ เลียนแบบ ทำตาม (Imitation) เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

2) การทำเอง/การปรับให้เหมาะสม (Manipulation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำเพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อเสนอแนะ

3) การหาความถูกต้อง (Precision) พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

4) การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่ยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องคล่องแคล่วการที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

5) การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

แนวคิดที่สอง สี่เสาหลักทางการศึกษา (Four Pillars of Education)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 โดยเสนอสี่เสาหลักของการศึกษา (Four Pillars of Education) ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 ลักษณะ ได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to Do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be)

Learning to Know หมายถึง การเรียนเพื่อรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ รวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิดผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ

Learning to Do หมายถึง การเรียนเพื่อการปฏิบัติหรือลงมือทำ มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญ ความทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ ปรับประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพ กระบวนการเรียนรู้เน้นบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและ

การฝึกปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ศึกษามารวมทั้ง การปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคมที่สามารถทำงานได้หลายอย่าง

Learning to Live Together หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียน ครอบครัว สังคม และการทำงาน เป็นการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้สังคม การจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหา การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เข้าใจความแตกต่าง และหลากหลายด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของแต่ละบุคคล ในสังคม

Learning to be : หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงศักยภาพ รู้ถึงความถนัด ความสนใจของตนเอง สามารถใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เลือกแนวทางการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ วางแผนการเรียนรู้ต่อ การประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพตนเองได้ การจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งจิตใจและร่างกาย สติปัญญา ให้มีความสำคัญกับจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ศีลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น

แนวคิดที่สาม หลักการพัฒนาทักษะ 4 H (Head, Heart, Hand, Health)

เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงมีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ดังนี้

(1) กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

(2) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝัง ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม การทำประโยชน์เพื่อสังคมเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนเป็นลักษณะนิสัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวม

(3) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน ทักษะทางอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง

(4) กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ และมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นนิสัย

แนวคิดที่สี่ พระบรมราชาบายด้านการศึกษาศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีกระแสพระราชดำรัสกับประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีให้ร่วมกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมืองโดยจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้ (ออนไลน์, 2564)

(1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน

(2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี-ที่ถูกต้อง สิ่งชั่ว-สิ่งไม่ดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีเพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง

(3) มีงานทำ มีอาชีพ หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียน เป็นเด็กฝึกงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ อบรมให้เรียนรู้การทำงาน ให้สามารถเลี้ยงตัวและเลี้ยงครอบครัวได้

(4) เป็นพลเมืองดี หมายถึง การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียน มีหน้าที่เป็นพลเมืองดี สถานศึกษา และสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีหมายถึงการมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ทำงานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ทำ”

2.3.4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน กล่าวคือ หลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย หรือเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะหรือกระบวนการ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุมาตรฐานที่กำหนด โดยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญคือเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ ซึ่งองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม (UNESCO) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1) Learn to know หมายถึง การเรียนเพื่อรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ ต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ และรวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่

2) Learn to do หมายถึง การลงมือทำหรือการประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ได้รับจากการศึกษามารวมทั้งเพื่อประกอบอาชีพในการสร้างประโยชน์ให้สังคม

3) Learn to be หมายถึง การรู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ เป็นตัวของตัวเองและพัฒนาศักยภาพให้เต็มศักยภาพ หรือพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพราะทุกคนยังสามารถที่จะดึงเอาความรู้ความสามารถออกมาใช้ประโยชน์ได้อีกถ้าได้รับการส่งเสริมกระตุ้นเพียงพอ

4) Learn to live together หมายถึง การดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขทั้งในการดำเนินชีวิตในชีวิตครอบครัวและชีวิตการทำงาน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 4-7) ได้กำหนดคุณธรรม ทักษะและความรู้ที่จำเป็นบนฐานค่านิยมร่วม สู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้ คือ การจัดการศึกษาจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา การจัดการเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการอุดมศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาให้เป็นอัตลักษณ์ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความถนัดของผู้เรียน

หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมิน และพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มีระบบการบริหารจัดการทั้งด้านผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากร หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนการศึกษา และการประเมิน ตลอดจนระบบ และกลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ที่เหมาะสมตามแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา และผลลัพธ์สะสมที่ครอบคลุมระดับ และประเภทการศึกษาที่ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ สถาบันผลิตและพัฒนาครูในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมครูก่อนประจำการ และส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education Doe Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนององวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนโดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้บุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนรู้ เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคตและมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบ

รู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคมเพิ่มโอกาส และมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม

3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการของประชาธิปไตย ความยุติธรรมความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการจัดทำหลักสูตรแบบหลักสูตรอิงมาตรฐานเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จึงนำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับประเมินและเป็นตัวกลางบอกให้รู้ความก้าวหน้าพัฒนาการของผู้เรียนการรายงานผลการประเมินจึงควรจัดทำในรูปแบบของการรายงานความก้าวหน้าในการเรียนรู้ และระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในลักษณะเป็นคำอธิบายเชิงคุณภาพที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้รู้ว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้หรือมีความสำเร็จเพียงใด รู้สิ่งใดทำอะไรได้ ใช้เครื่องมือวิธีการใด ข้อมูลผลการประเมินที่ได้จะต้องนำมาใช้อธิบายภาพผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ ดังนั้น การประเมินจำต้องใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการหลากหลาย อาทิ การประเมินทักษะ การปฏิบัติ โครงการงาน แฟ้มผลงาน แบบฝึกหัด ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น นอกเหนือจากการใช้แบบทดสอบข้อเขียนที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง ในขณะนี้ เพื่อให้ผู้เรียนที่อาจใช้วิธีการเรียนรู้ และวิธีแสดงออกซึ่งความสามารถ ซึ่งแตกต่างกันได้มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ ได้ตามศักยภาพของจนส่งผลให้สามารถประเมินความรู้ ความสามารถของผู้เรียนได้แม่นยำ และครอบคลุมผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นทุกด้าน

2.3.5 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

การปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลจากการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีข้อดีในหลายประการ เช่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ชัดเจน มีความยืดหยุ่นเพียงพอให้สถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้ สำหรับปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจาก

การนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาและในห้องเรียน นอกจากนี้การศึกษาข้อมูลทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยจัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 รวมทั้งปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ ยังคงหลักการและโครงสร้างเดิมของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ แต่มุ่งเน้นการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ คำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาหรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถแข่งขัน และอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ กรอบในการปรับปรุงคือให้มีองค์ความรู้ที่เป็นสากลเทียบเท่านานาชาติ ปรับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน สอดคล้อง และเชื่อมโยงกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี เข้าด้วยกันจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้นตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัยให้มีความเชื่อมโยงความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด

2.3.6 องค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1) วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์กำหนดไว้ ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐาน ความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2) หลักการ

หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

(1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

(2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

(3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

(4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

(5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3) จุดหมาย

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

(1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

(3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

(4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

4) สมรรถนะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่ง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

(1) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

(1.1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคม

(1.2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

(1.3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

(1.4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตประจำวันเป็นความสามารถในการนำ กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

(1.5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

(2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- (2.1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- (2.2) ซื่อสัตย์สุจริต
- (2.3) มีวินัย
- (2.4) ใฝ่เรียนรู้
- (2.5) อยู่อย่างพอเพียง
- (2.6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- (2.7) รักความเป็นไทย
- (2.8) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

5) มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- (1) ภาษาไทย
- (2) คณิตศาสตร์
- (3) วิทยาศาสตร์
- (4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- (6) ศิลปะ
- (7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- (8) ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม

และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบของการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

6) ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

(6.1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)

(6.2) ตัวชี้วัดช่วงชั้นเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

7) สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสรุปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

(1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

(3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

(4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

หลังจากที่ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎีในบางประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยไปประยุกต์ใช้และพัฒนาเป็นแบบสอบถามและข้อคำถาม และเป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530, หน้า 29) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพสมอง

พวงแก้ว โครานนท์ (2530, หน้า 25) ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความรู้ ความเข้าใจความสามารถและทักษะด้านวิชาการ รวมทั้งสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ เช่น ระดับสติปัญญา การคิด การแก้ปัญหาต่างของเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นด้วยคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือการรายงานทั้งการเขียนและพูด การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการทำการบ้านในแต่ละวิชา

จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530, 29) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าใด

ภพ เลหาไพบูลย์ (2537, หน้า 292) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

1) ทราบว่านักเรียนได้บรรลุเป้าหมายของการเรียนหรือไม่ นักเรียนมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด เพื่อเปรียบเทียบหรือบันทึกความเจริญงอกงามของการเรียนรู้

2) เพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนโดยถือว่าการวัดผลสัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนการสอน

3) เพื่อประเมินผล การวัดผลสัมฤทธิ์ทุกครั้งจะต้องมีการประเมินผลทุกครั้งเพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนอยู่ในตำแหน่งใดของกลุ่ม บรรลุเป้าหมายในสิ่งที่สอนเป็นที่พอใจของผู้สอนหรือไม่

รวีวรรณ อัครนุรักษ์พันธ์ (2531, หน้า 7) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530, หน้า 31-33) และภพ เลหาไพบูลย์ (2537, หน้า 293-294) ได้กล่าวถึงประเภทของการทดสอบไว้ 2 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1) การทดสอบแบบอิงกลุ่ม เป็นกระบวนการทดสอบที่เกิดจากแนวความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) โดยถือว่าบุคคลมีความสามารถในการกระทำ

หรือปฏิบัติเรื่องใด ๆ นั้นมีไม่เท่ากัน บางคนมีความสามารถเด่น บางคนมีความสามารถด้อย คนส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลาง การวัดแบบอิงกลุ่ม จึงใช้ในการแยกกลุ่มคนและการจัดประเภทของกลุ่มคนใช้ในการเรียงลำดับที่การเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนในด้านความถนัดของการเรียนความสามารถในด้านภาษา และความสามารถทางด้านวิชาการ การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงกลุ่มจะเป็นข้อสอบที่สามารถจำแนกนักเรียนได้ และสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร การทดสอบแบบนี้ยึดเอานักเรียนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน การแปลความหมายของคะแนนแบบนี้จะทำให้ครูทราบได้ว่านักเรียนแต่ละคนนั้นอยู่ในตำแหน่งใดของกลุ่ม นั่นคือคนที่มีความสามารถสูงจะได้คะแนนสูง คนที่มีความสามารถด้อยกว่าจะได้คะแนนลดหลั่นลงมาตามลำดับ

2) การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ เป็นกระบวนการทดสอบที่ยึดแนวความเชื่อเรื่องของการเรียนเพื่อรอบรู้ โดยพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมดประสบความสำเร็จในการเรียน นักเรียนทุกคนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้ถึงขีดความสามารถสูงสุดของแต่ละคน การวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์ใช้ในการวัดว่านักเรียนแต่ละคนมีความก้าวหน้าหรือเรียนได้ผลตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการวิชาเพียงใด เป็นการประเมินความรู้และทักษะที่นักเรียนได้มีการพัฒนาขึ้นในแต่ละสาขาวิชา แบบวัดผลสัมฤทธิ์จะถูกสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างละเอียด ข้อสอบสร้างจากเนื้อหาวิชาเฉพาะและจำกัด ความสำเร็จของนักเรียนในการทำแบบทดสอบจะพิจารณาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน

นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่แสดงว่าสำเร็จ การรอบรู้ การวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์จึงเป็นการวัดโดยเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนแต่ละคนกับเกณฑ์หรือคะแนนมาตรฐานที่กำหนดไว้ การวัดผลแบบนี้จะช่วยให้ครูทราบได้ว่า จะต้องปรับปรุงการสอนในเนื้อหาตอนใด เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ครูได้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน นักเรียนอาจต้องใช้เวลาต่างกันจึงจะทำให้ได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ครูอาจตั้งเกณฑ์สำหรับผู้ทดสอบผ่านไว้ 60% หรือ 65% ในการทำแบบทดสอบถ้านักเรียนผู้ใดไม่ผ่านเกณฑ์ ครูอาจต้องใช้วิธีการสอนเพิ่มเติมแล้วทำการสอบซ่อม เพื่อให้ นักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้

การออกข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเป็นการสร้างข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ต้องพิจารณาให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการเรียน และแบบทดสอบทั้งฉบับควรมีข้อสอบที่วัดระดับพฤติกรรมต่าง ๆ ได้สัดส่วนกัน ซึ่งระดับพฤติกรรมทางภาษาที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ใช้พฤติกรรม 4 ด้าน คือ

1) ด้านความรู้ ความจำ หมายถึงความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนรู้ไปแล้ว เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ข้อตกลง หลักการ กฎของการแต่งคำประพันธ์

2) ด้านความเข้าใจ หมายถึงความสามารถในการจับใจความ แปลความ ตีความและสรุปความเกี่ยวกับเรื่องการแต่งคำประพันธ์

3) ด้านการนำไปใช้ หมายถึงความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ กฎหลักการและวิธีการต่าง ๆ ทางภาษาไทยไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายคลึงกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4) ด้านทักษะกระบวนการทางภาษาไทย หมายถึงความสามารถในการแสวงหาความรู้ทางภาษาไทยที่เกิดจากการปฏิบัติและการฝึกทักษะการนึกคิดอย่างมีระบบในด้าน การสังเกต การจำแนกประเภท การหาความสัมพันธ์ การจัดทำข้อมูล การสื่อความหมายของข้อมูล การลงความเห็นจากข้อมูลการลงมือแต่งคำประพันธ์ และการนำเสนอทั้งโดยวิธีการเขียนและรายงานด้วยวาจา

สมพร เชื้อพันธ์ (2547, หน้า 53) สรุปว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึงความสามารถ ความสำเร็จและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยารวี ยินดีสุข (2548, หน้า 125) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

ปราณี กองจินดา (2549, หน้า 42) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

2.4.2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน หรือการตัดสินใจผลการเรียน เพราะเป็นการวัดระดับความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลหลังจากที่ได้รับการฝึกฝนโดยอาศัยเครื่องมือประเภทแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นิยมมากที่สุด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของ Bloom (1956) ถือว่าสิ่งใดก็ตามที่มีปริมาณอยู่จริงสิ่งนั้นสามารถวัดได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว ซึ่งผลการวัดจะเป็นประโยชน์ในลักษณะทราบและประเมินระดับความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียน และระดับความรู้ความสามารถตามแนวคิดของ Bloom มี 6 ระดับ ดังนี้

1) ความจำ คือ สามารถจำเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น คำจำกัดความสูตรต่าง ๆ วิธีการ เช่น นักเรียนสามารถบอกชื่อสารอาหาร 5 ชนิดได้ นักเรียนสามารถบอกชื่อธาตุที่เป็นองค์ประกอบของโปรตีนได้ครบถ้วน

2) ความเข้าใจ คือ สามารถแปลความ ขยายความ และสรุปใจความสำคัญได้

3) การนำไปใช้ คือ สามารถนำความรู้ ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎีเป็นต้น ไปใช้ในสภาพการณ์ที่ต่างออกไปได้

4) การวิเคราะห์ คือ สามารถแยกแยะข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยเช่น วิเคราะห์องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ หลักการดำเนินการ

5) การสังเคราะห์ คือ สามารถนำองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้ามารวมกันเป็นหมวดหมู่อย่างมีความหมาย

6) การประเมินค่า คือ สามารถพิจารณาและตัดสินจากข้อมูล คุณค่าของหลักการ โดยใช้มาตรการที่ผู้อื่นกำหนดไว้หรือตัวเองกำหนดขึ้น

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540, หน้า 34) ได้กล่าวถึงข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรคำนึงถึงในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

1) เนื้อหา หรือทักษะภายในขอบเขตที่ครอบคลุมในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้น จะต้องสามารถจำกัดอยู่ในรูปของพฤติกรรม ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงในลักษณะที่จะสื่อสารไปยังบุคคลอื่นได้ ถ้าเป้าหมายทางการศึกษาไม่สามารถจำกัดอยู่ในรูปของพฤติกรรมแล้ว ย่อมไม่สามารถที่จะวัดได้ในลักษณะของผลสัมฤทธิ์ได้อย่างชัดเจน

2) ผลผลิตที่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วัดนั้น จะต้องเป็นผลผลิตเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการเท่านั้น จะวัดผลผลิตผลอย่างอื่นไม่ได้

3) ผลสัมฤทธิ์หรือความรู้ต่าง ๆ ที่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วัดได้นั้น ถ้าจะนำไปเปรียบเทียบกันแล้ว ผู้เข้าสอบทุกคนจะต้องมีโอกาสได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ เท่าเทียมกัน

2.4.3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมบุรณ์ ต้นยะ (2545, หน้า 62) ได้ให้ความหมายว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดพฤติกรรมทางสมองของผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถในเรื่องที่เรียนรู้มาแล้ว หรือได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้วมากน้อยเพียงใด ส่วนพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2544, หน้า 45) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะและความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545, หน้า 12) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

สิริพร ทิพย์คง (2545, หน้า 24) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงชุดคำถามที่มุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนว่ามีความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านสมรรถภาพต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้ไปแล้วมากน้อยเพียงใด

สมพร เชื้อพันธ์ (2547, หน้า 33) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงแบบทดสอบหรือชุดของข้อสอบที่ใช้วัดความสำเร็จหรือความสามารถในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนว่าผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เพียงใด

ดังนั้น สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้และทักษะความสามารถจากการเรียนรู้ในอดีตหรือในสภาพปัจจุบันของแต่ละบุคคล

2.4.4. ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2556, หน้า 67) ได้จัดประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher made tests) และแบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized tests) ซึ่งทั้ง 2 ประเภทจะถามเนื้อหาเหมือนกัน คือถามสิ่งที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนซึ่งจัดกลุ่มพฤติกรรมได้ 6 ประเภท คือ ด้านความรู้, ด้านความจำ, ด้านความเข้าใจ, ด้านการนำไปใช้, ด้านการวิเคราะห์, ด้านการสังเคราะห์, และด้านการประเมินโดยการใช้แบบทดสอบคือ

1) แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองเพื่อใช้ในการทดสอบผู้เรียนในชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) แบบทดสอบปรนัย (Objective Tests) ได้แก่ แบบถูก-ผิด (True-false) แบบจับคู่ (Matching) แบบเติมคำให้สมบูรณ์ (Completion) หรือแบบคำตอบสั้น (Short answer) และแบบเลือกตอบ (Multiple choice)

(2) แบบอัตนัย (Essay Tests) ได้แก่ แบบจำกัดคำตอบ (Restricted response items) และแบบไม่จำกัดคำตอบหรือตอบอย่างเสรี (Extended response items)

2) แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) เป็นแบบทดสอบที่สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเนื้อหาและมีทักษะการสร้างแบบทดสอบ มีการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ มีค่าชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ การให้คะแนนและการแปลผล มีความเป็นปรนัย (Objective) มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบมาตรฐาน ได้แก่ California

Achievement Test, Iowa Test of Basic Skills, Stanford Achievement Test และ the Metropolitan Achievement tests เป็นต้น

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 72) ได้จัดประเภทแบบทดสอบไว้ 3 ประเภท ดังนี้

แบบทดสอบประเภทที่ 1. แบบปากเปล่า เป็นการทดสอบที่อาศัยการซักถามเป็นรายบุคคล ใช้ได้ผลดีถ้ามีผู้เข้าสอบจำนวนน้อย เพราะต้องใช้เวลามาก ถามได้ละเอียด เพราะสามารถโต้ตอบกันได้

แบบทดสอบประเภทที่ 2. แบบเขียนตอบ เป็นการทดสอบที่เปลี่ยนแปลงมาจากการสอบแบบปากเปล่า เนื่องจากจำนวนผู้เข้าสอบมากและมีจำนวนจำกัด แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

(1) แบบความเรียงหรืออัตนัยเป็นการสอบที่ให้ผู้ตอบได้รวบรวมเรียบเรียงคำพูดของตนเองในการแสดงทัศนคติ ความรู้สึก และความคิดได้อย่างอิสระภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้เป็นข้อสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมด้านการสังเคราะห์ได้อย่างดี แต่มีข้อเสียที่การให้คะแนนซึ่งอาจไม่เที่ยงตรงทำให้มีความเป็นปรนัยได้ยาก

(2) แบบจำกัดคำตอบเป็นข้อสอบที่มีคำตอบถูกใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้อย่างจำกัด ข้อสอบแบบนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ

แบบทดสอบประเภทที่ 3. แบบปฏิบัติ เป็นการทดสอบที่ผู้สอบได้แสดงพฤติกรรมออกมา โดยการกระทำหรือลงมือปฏิบัติจริง ๆ เช่น การทดสอบทางดนตรี ช่างกล พลศึกษา เป็นต้น

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ แบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งสร้างจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านวัดผลการศึกษา มีการหาคุณภาพเป็นอย่างดี ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการทดสอบในชั้นเรียน ในการออกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์เพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้เลือกแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบปฏิบัติ ในการวัดความสามารถในการนำคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารด้านการการพูดและการเขียน และเลือกแบบทดสอบแบบเขียนตอบที่จำกัดคำตอบโดยการเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ ในการวัดความรู้ความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ และการนำคำศัพท์ไปใช้ในการฟังและการอ่าน

2.4.5. การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ตามแนวคิด PIE MODEL

1) การวางแผน (Planning) เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ คือ

- (1) กำหนดผลงานที่ต้องการ (Output หรือ Objective) ให้ชัดเจน
- (2) คิดเค้าโครงการทำงานอย่างเป็นระบบ
- (3) กำหนดกิจกรรม (Activity) การปฏิบัติตามลำดับและกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ
- (4) คำนวณประมาณ/สิ่งที่เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้

2) การนำแผน ไปปฏิบัติ (Implementing) คือ

- (1) มอบหมายการปฏิบัติแก่ผู้ที่ได้กำหนดไว้ให้รับผิดชอบ

- (2) เตรียมการปฏิบัติ
 - (3) ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการ
 - (4) ติดตาม กำกับ ดูแล และช่วยเหลือให้ปฏิบัติให้ได้
- 3) การติดตาม กำกับ และประเมินผล (Evaluating) คือ
- (1) ตรวจสอบดูว่ามีการปฏิบัติหรือดูว่ามีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่
 - (2) ตรวจสอบดูว่าผลงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่
 - (3) พิจารณาปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการ การแก้ไขปรับปรุง
 - (4) ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้สามารถนำลงสู่ภาคปฏิบัติได้จริง
 - (5) รายงานผลการปฏิบัติงาน

2.5. พื้นที่ที่ศึกษา

2.5.1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร

วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มีสถานะส่วนงานทางการศึกษาเป็นระดับ “วิทยาลัย” ขึ้นตรงต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับดูแลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ดำเนินการเปิดการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เสนอขออนุมัติจัดตั้ง “วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร” ต่อสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีพระราชธรรมานุวัตร (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระประภัสสรมุณี) เป็นรองอธิการบดีวิทยาเขตร้อยเอ็ด จากมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 3/2541 วันที่ 23 มีนาคม 2541 อนุมัติจัดตั้ง “ศูนย์โสธร” มีฐานะเป็นห้องเรียนหนึ่งของวิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยมีพระครูศรีวิริยโสภณ เป็นหัวหน้าศูนย์ รูปแรก (พ.ศ. 2541-2550)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด วันที่ 22 พฤษภาคม 2541 ได้เปิดทำการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ณ วัดศรีธรรมาราม (พระอารามหลวง) ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร โดยใช้ชื่อว่า “มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ศูนย์โสธร” โดยความอนุเคราะห์ของพระเทพสังวรญาณ (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระราชธรรมสุธี) เจ้าอาวาสวัดศรีธรรมารามและรองเจ้าคณะภาค 10 (ธ) เป็นปฐมาจารย์และองค์อุปถัมภ์ ในปี พ.ศ. 2547 วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินเปิดให้มีการเรียนการสอนหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง และในปี พ.ศ. 2548 ได้เปิดสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา และสาขาวิชาการจัดการศึกษา โดยมีศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย ประจำศูนย์โสธร เป็นผู้ดูแล

ปี พ.ศ. 2550 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ออกข้อกำหนดว่าด้วยการจัดตั้งส่วนงาน (ฉบับที่ 3) โดยอาศัยอำนาจตามความมาตรา 8 และ มาตรา 9 วรรคแรก และมาตรา 19 (2)

และ (4) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ที่ 21/2550 เมื่อวันที่ 27 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550 ให้ตราข้อกำหนดไว้ในข้อ 4 ไว้ว่า “มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีส่วนงานเพิ่มเติม คือ วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ”

วันที่ 26 ตุลาคม 2550 สำนักงานอธิการบดี ได้แจ้งคำสั่งมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการจัดตั้งส่วนงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 96 ง ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2550 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2550 และแต่งตั้งให้พระราชปริยัติวิมล (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระสุทธิสารโสภณ) รองอธิการบดีวิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ เป็นรูปแรก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ได้เปิดทำการเรียนการสอน หลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต (ปริญญาตรี) มีรายละเอียด ดังนี้

1. คณะศาสนาและปรัชญา
 - สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. คณะสังคมศาสตร์
 - สาขาวิชาการปกครอง
3. คณะศึกษาศาสตร์
 - สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

2.5.2 วัตถุประสงค์หลักวิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

- 1) ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ทั้งด้านความรู้และความประพฤติ
- 2) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความรู้คู่คุณธรรม
- 3) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และวิจัย
- 4) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความสามัคคีที่ให้อภัยซึ่งกันและกันปกป้องต่อกัน
- 5) สร้างระบบบริหารองค์การให้เป็นองค์การที่มีมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

และนำไปสู่ความเป็นสากล

2.5.3 วิสัยทัศน์วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ถึงพร้อมด้วยความประพฤติที่ดีงาม สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและสังคม เป็นศูนย์กลางความรู้ตลอดถึงผู้ชำนาญการในด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำพาสังคมรวมถึงสร้างความสามัคคี และการสร้างความเข้าใจร่วมกันในกรณีเกิดข้อขัดแย้งด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา และเป็นสถาบันที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตรงตามมาตรฐานสากล

2.5.4 พันธกิจวิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ได้ดำเนินการพันธกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้

1) ผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา ถึงพร้อมด้วยความประพฤติที่ดีงาม เพื่อให้ตรงตามคตินิยมและปรัชญาของวิทยาลัย พร้อมทั้งขยายโอกาสให้พระภิกษุ-สามเณร และประชาชนในท้องถิ่นที่มีความสนใจได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น

2) สร้างเสริมให้บริการด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต อันจะนำมาซึ่งสันติสุขทั้งแก่ตนเองและสังคม สามารถนำพาสังคมสร้างความสามัคคีและสร้างความเข้าใจร่วมกันในกรณีเกิดข้อขัดแย้งด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา

3) ส่งเสริมพัฒนาด้านวิชาการและงานวิจัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ทางพระพุทธศาสนา ที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น

4) ปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการของวิทยาลัยให้เป็นระบบและตรงตามมาตรฐานสากล

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ขวัญดาว แจ่มแจ่ม (2558) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาเคมีอินทรีย์และปฏิบัติการ 2” โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดรายวิชานี้เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐาน ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ วิเคราะห์ สรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มแล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน รวมทั้งจัดการเรียนการสอนแบบใช้งานวิจัยเป็นฐานเน้นการปฏิบัติการโดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำ พบว่า ผลการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจำแนกตามรายการประเมินโดยผู้เรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน ส่วนการประเมินโดยผู้สอนจำแนกตามรายการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รองลงมาคือผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในเชิงบวก รวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถนำผลงานไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอื่นได้

อรุณรัสมิ์ บำรุงจิตร (2558) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยาม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่

21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม มีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน (3) หลักการของยุทธศาสตร์ (4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ และ (5) การจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การรู้สารสนเทศ และความรับผิดชอบต่อสังคม หลังทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ไพศาล แผลงทับทอง (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบอุปนัยและนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัยยังสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรี สร้อยสกุล (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก” พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุด โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

ประภาพันธ์ บุญยัง (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD” ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทำงานด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้และศึกษาเจตคติต่อการทำงานวิทยาศาสตร์หลังเรียน กลุ่มที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านพระแก้ว ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขละ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะกระบวนการทำงานทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพ 87.78/86.67

2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .01 และนักเรียนมีเจตคติทางการทำงานด้านวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี

พาวา พงษ์พันธุ์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2” ผลการวิจัย พบว่า

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ตั้งแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของดีนีส (Dienes)

2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม (IOC) ตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตรลดา คันระวงค์ (2559) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่อง “จำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่” จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องจำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนควรเริ่มจากการให้นักเรียนตระหนักถึงความรู้เดิมและเชื่อมโยงสู่เนื้อหาใหม่จากนั้นให้นักเรียนมองความเชื่อมโยงของแต่ละเนื้อหาของจำนวนเชิงซ้อนแสดงแทนในหลายรูปแบบ และให้นักเรียนได้ทำโจทย์ปัญหาที่จากง่ายไปสู่โจทย์ที่มีความซับซ้อนขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ และก็พบว่า เมื่อนักเรียนใช้การแสดงแทนหลากหลายรูปแบบในการทำความเข้าใจ

ปัญหานำไปใช้ในการแก้ปัญหาและตรวจคำตอบได้ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาเรื่องจำนวนเชิงซ้อนได้ดีขึ้น ซึ่งผลจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาพบว่า มีนักเรียนร้อยละ 64.44 ของนักเรียนทั้งหมดที่สามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

พงศธร มหาวิทยาลัย และสุนทรีย์ ปาลวัฒน์ชัย (2559) พัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีจิตนิสัยทางคณิตศาสตร์และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีจิตนิสัยทางคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80 และ (2) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีจิตนิสัยทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลจากการบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนส่วนหนึ่งยังมีข้อผิดพลาดในขั้นทำความเข้าใจปัญหาและขั้นตรวจสอบผล

สุธาวลัย หาญขจรสุข. (2559) ทำการศึกษาเรื่อง “การสร้างชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับส่งเสริมจิตคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่มีประสิทธิภาพ และศึกษาเปรียบเทียบจิตคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์” โดยกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 28 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการประเมินโดยโครงการวินิจฉัยศักยภาพครบวงจร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย (1) ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (Math Exploring package) (2) แบบประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบจิตคณิตศาสตร์ และ (4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย การทดสอบที (t-test) แบบ Dependent sample และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ 84.50/82.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 เมื่อนักเรียนใช้แล้วมีพัฒนาการด้านจิตคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research) โดยผู้วิจัยได้ใช้ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) และมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 แผนการทดลอง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 เครื่องมือในการวิจัย
- 3.5 กระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.6 วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาในการศึกษาเป็นพระนักศึกษา/นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน และกำลังศึกษาอยู่ในสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวนทั้งหมด 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน ซึ่งรายวิชานี้ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนร่วมกันทุกสาขาวิชา ทั้งนี้เพราะเป็นวิชาพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มดังนี้

1) กลุ่มทดลอง

กลุ่มเป้าหมายแบบทดลอง เป็นพระนักศึกษา/นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน

2) กลุ่มควบคุม

กลุ่มเป้าหมายแบบควบคุม เป็นพระนักศึกษา/นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 15 รูป/คน

3.2 แผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แบบแผนการทดลอง

T ₁	X	T ₂
----------------	---	----------------

X คือ การสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบเชิงรุก

T₁ คือ แบบทดสอบก่อนเรียน ทำการทดสอบก่อนที่ใช้ชุดการสอนแบบเชิงรุก

T₂ คือ แบบทดสอบหลังเรียน ทำการทดสอบหลังจากที่ใช้ชุดการสอนแบบเชิงรุก

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1) ชุดเอกสารประกอบการสอน เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร
- 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร

3.3.2 ประเภทของข้อมูล (Data)

ประเภทของข้อมูล (Data) ที่ใช้ในกระบวนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การจัดทำข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความ และการสรุปผล ประกอบด้วย ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วสร้างเป็นข้อมูลเชิงวิชาการตามระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา โดยอาศัยเครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกตกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการวิจัยในครั้งนี้

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้ในเชิงวิชาการซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

- (1) ตำรา หนังสือ เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature)
- (2) เอกสาร บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้
- (3) วารสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการทั้งที่ใช้ระบบเอกสาร (Document)

และสื่อในระบบออนไลน์ (Internet)

3.4. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยชุดเอกสารประกอบการสอน เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ภาษากับการสื่อสารซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

3.4.1 ประเภทของเครื่องมือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการประเมินการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

(1) แบบการประเมินการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model โดยใช้เอกสารชุดที่ 1 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

(2) แบบการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงสำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย โดยใช้เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

3.4.2 ขั้นตอนระเบียบวิธีวิทยาการศึกษา

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model

(1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร (ก่อนเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 3 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)

(2) แบบวัดความสนใจในการเรียน (ขณะเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 5 แบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(3) แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรายบุคคล (ขณะเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(4) แบบบันทึกการตรวจงาน (ขณะเรียน) เอกสารชุดที่ 4 แบบบันทึกการตรวจงานการศึกษาด้านเรียนการสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(5) ใบงาน (ขณะเรียน) เอกสารชุดที่ 4 แบบบันทึกการตรวจงานการศึกษา ด้านเรียนการสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

6) แบบประเมินทักษะกระบวนการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (ขณะเรียน) (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

7) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร (หลังเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 3 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)

3.5 กระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.5.1 การสร้างชุดการสอน

การสร้างชุดการสอน ผู้วิจัยได้สร้างเอกสารประกอบการสอนรายวิชา ภาษากับการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ ดังนี้

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสาร

บทที่ 2 ภาษาและวิวัฒนาการของการสื่อสาร

บทที่ 3 ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด

บทที่ 4 ทักษะการสื่อสาร อ่าน เขียน

บทที่ 5 การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร

บทที่ 6 เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

บทที่ 7 การจัดการเรียนการสอนร่วมสมัย

บทที่ 8 วิกฤตภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

3.5.2 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร

การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

(1) ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือการวิจัยทั้งข้อคำถามเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และได้มีผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) ในด้านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยคือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ครั้งนี้จำนวน 5 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

1. พระมหาจิรายุทธ ปโยโค, ผศ.	ผู้เชี่ยวชาญด้านความถูกต้อง
และความเหมาะสมด้านเนื้อหา
2. ดร.พูนศักดิ์ วิเศษแก้ว	ผู้เชี่ยวชาญด้านความเชื่อมั่น
และความเที่ยงตรง
3. ดร.สมปอง จันทคง	ผู้เชี่ยวชาญด้านความถูกต้อง
และความเหมาะสมด้านเนื้อหา
4. ดร.สุวิมล สมไชย	ผู้เชี่ยวชาญด้านความถูกต้อง
และความเหมาะสมด้านเนื้อหา
5. นายวรเชษฐ์ โทอิน	ผู้เชี่ยวชาญด้านความเชื่อมั่น
และความเที่ยงตรง

ส่วนข้อมูลรายละเอียดเพิ่มของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล คุณวุฒิ ทางด้านการศึกษา ตำแหน่งงาน อาชีพ ประสบการณ์ รางวัล และความเชี่ยวชาญ เป็นต้น ที่ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น (Reliability) และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะขอนำไปปรากฏในภาคผนวก

(2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม

(3) หลังจากที่ได้ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถามการวิจัย (Questionnaire) ตามคำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

(4) หลังจากที่ได้แบบสอบถามการวิจัย (Questionnaire) ที่มีความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษา วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ จำนวน 30 ชุด ทั้งนี้ เพราะวิทยาลัยดังกล่าวมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ก่อนลงพื้นที่จริง

(5) นำแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Package Software) แล้วไปนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอนุมัติก่อนแจกแบบสอบถามจริง

(6) นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

3.6 วิธีดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม (กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม) ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ

2) ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยทำการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) กลุ่มทดลอง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน โดยใช้วิธีการสอนแบบเชิงรุก

(2) กลุ่มควบคุม นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 15 รูป/คน โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

3) เมื่อเสร็จสิ้นการสอนตามกำหนดแล้ว ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารหลังเรียนพร้อมกัน

4) วิเคราะห์ผลการสอบทั้ง 2 กลุ่ม (ก่อนเรียน-หลังเรียน)

5) การอภิปรายผลแบบประเมินรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

6) การอภิปรายผลแบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนเชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

- 7) การอภิปรายผลแบบประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)
- 8) การอภิปรายผลแบบบันทึกการตรวจงานการศึกษาด้านเรียนการสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)
- 9) การอภิปรายผลแบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)
- 10) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ t-test for independent sample

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ” ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 4.1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิจัย
- 4.2. การวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.4 การทดสอบสมมติฐาน

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิจัย

$\bar{\mu}_1 - \bar{\mu}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบ (Independent Sample t-test)
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
df	แทน	ระดับองศาอิสระ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช้สูตร E_1/E_2

4.2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนของนักศึกษาก่อน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ชุดการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1

4.2.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ใช้ชุดการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้ Independent Sample t-test

4.2.4 การอภิปรายผลแบบบันทึกข้อมูล

4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอน

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร โดยใช้สูตร E1/E2

ตารางที่ 4.1 ตารางการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร สำหรับกลุ่มควบคุม

นักศึกษา (คนที่)	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนรวม ระหว่าง เรียน (20)
	แบบสังเกต พฤติกรรม (5%)	ใบกิจกรรม (5%)	การเรียนรู้ (5%)	ชิ้นงาน (5%)	
คนที่ 1	3	4	4	4	15
คนที่ 2	3	4	4	15	15
คนที่ 3	2	4	4	3	13
คนที่ 4	4	4	5	5	18
คนที่ 5	2	4	4	2	12
คนที่ 6	5	4	5	4	18
คนที่ 7	3	4	4	4	15
คนที่ 8	3	4	4	4	15
คนที่ 9	3	4	5	3	15
คนที่ 10	2	4	4	4	14
คนที่ 11	3	3	4	5	15
คนที่ 12	3	3	4	4	14

คนที่ 13	2	4	5	2	13
คนที่ 14	4	3	4	4	16
คนที่ 15	5	4	4	5	18
คะแนนรวม	47	58	64	57	226
คะแนนเฉลี่ย	3.13	3.86	4.26	3.80	15.06
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁) ของชุดการสอนรายวิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มควบคุม				(15.06/20) × 100	
				75.30	

จากตารางที่ 4.1 อธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) ของชุดการสอนรายวิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มควบคุม) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ มีคะแนนรวม จำนวน 226 คะแนน มีค่าเฉลี่ยรวม 15.06 และมีค่า ประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงการหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) ของชุดการสอนรายวิชาภาษา เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ โยธธ สำหรับกลุ่มควบคุม

นักศึกษาคนที่	คะแนนหลังเรียน	นักศึกษาคนที่	คะแนนหลังเรียน
นักศึกษาคนที่ 1	15	นักศึกษาคนที่ 9	14
นักศึกษาคนที่ 2	17	นักศึกษาคนที่ 10	15
นักศึกษาคนที่ 3	16	นักศึกษาคนที่ 11	14
นักศึกษาคนที่ 4	15	นักศึกษาคนที่ 12	14
นักศึกษาคนที่ 5	14	นักศึกษาคนที่ 13	16
นักศึกษาคนที่ 6	14	นักศึกษาคนที่ 14	16
นักศึกษาคนที่ 7	16	นักศึกษาคนที่ 15	16
นักศึกษาคนที่ 8	18		
คะแนนรวม			230
คะแนนเฉลี่ย			15.33
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂) ของชุดการสอนรายวิชาภาษา เพื่อการสื่อสาร			(15.33/20) × 100
			75.65

จากตารางที่ 4.2 อธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มควบคุม) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มีคะแนนรวม จำนวน 230 คะแนน มีค่าเฉลี่ยรวม 15.33 และมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ตารางการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร สำหรับกลุ่มทดลอง

นักศึกษา (คนที่)	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนรวม ระหว่าง เรียน (20)
	แบบสังเกต พฤติกรรม (5%)	ใบกิจกรรม (5%)	การเรียนรู้ (5%)	ชิ้นงาน (5%)	
คนที่ 1	5	4	4	4	17
คนที่ 2	4	3	3	3	13
คนที่ 3	3	5	4	3	15
คนที่ 4	3	3	3	3	12
คนที่ 5	4	3	3	3	13
คนที่ 6	4	4	4	4	16
คนที่ 7	4	5	4	3	16
คนที่ 8	4	4	4	4	16
คนที่ 9	4	4	4	4	16
คนที่ 10	5	5	4	3	17
คนที่ 11	3	4	4	4	15
คนที่ 12	5	5	4	3	17
คนที่ 13	3	4	4	4	15
คนที่ 14	4	4	4	4	16
คนที่ 15	3	4	4	4	16
คะแนน รวม	58	61	57	53	229
คะแนน เฉลี่ย	3.90	4.07	3.80	3.50	15.26

ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของชุดการสอนรายวิชา	$(15.26/20) \times 100$
ภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มทดลอง	76.35

จากตารางที่ 4.3 อธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของชุดการสอนรายวิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มทดลอง) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มีคะแนนรวม จำนวน 229 คะแนน มีค่าเฉลี่ยรวม 15.26 และมีค่า ประสิทธิภาพ เท่ากับ 76.35 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงการหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดการสอนรายวิชาภาษา เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ ยโสธร สำหรับกลุ่มทดลอง

นักศึกษาคนที่	คะแนนหลังเรียน	นักศึกษาคนที่	คะแนนหลังเรียน
นักศึกษาคนที่ 1	15	นักศึกษาคนที่ 9	16
นักศึกษาคนที่ 2	16	นักศึกษาคนที่ 10	16
นักศึกษาคนที่ 3	17	นักศึกษาคนที่ 11	14
นักศึกษาคนที่ 4	15	นักศึกษาคนที่ 12	14
นักศึกษาคนที่ 5	15	นักศึกษาคนที่ 13	16
นักศึกษาคนที่ 6	15	นักศึกษาคนที่ 14	15
นักศึกษาคนที่ 7	15	นักศึกษาคนที่ 15	16
นักศึกษาคนที่ 8	18		
คะแนนรวม			233
คะแนนเฉลี่ย			15.53
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดการสอนรายวิชาภาษา			$(15.53/20) \times 100$
เพื่อการสื่อสาร กลุ่มทดลอง			77.65

จากตารางที่ 4.4 อธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดการสอนรายวิชาภาษา เพื่อการสื่อสาร (กลุ่มทดลอง) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มีคะแนนรวม จำนวน 233 คะแนน มีค่าเฉลี่ยรวม 15.53 และมีค่า ประสิทธิภาพ เท่ากับ 77.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ประสิทธิภาพของของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีนครินทร์

<i>Efficiency</i>	<i>Statistical</i>	ชุดการสอนวิชาภาษา เพื่อการสื่อสาร กลุ่มควบคุม	ชุดการสอนวิชาภาษา เพื่อการสื่อสาร กลุ่มทดลอง
Process	\bar{X}	15.06	15.27
	E_1	75.30	76.35
Product	\bar{X}	15.33	15.53
	E_2	76.65	77.65
	E_1/E_2	75/76	76/77

จากตารางที่ 4.5 พบว่า จำนวนนักศึกษาทั้งหมดได้คะแนนระหว่างเรียนจากชุดการสอนแต่ละชุด โดยมีคะแนนจากพฤติกรรมการเรียน การทำใบกิจกรรม การเรียนรู้ และชิ้นงานของชุดการสอนวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มควบคุม) มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมจากนักศึกษาทั้งหมดเท่ากับ 15.06 ผลคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.30 ของคะแนนเต็ม แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ 75.30 และชิ้นงานของชุดการสอนวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มทดลอง) มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมจากนักศึกษาทั้งหมด เท่ากับ 15.27 ผลคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.35 ของคะแนนเต็ม แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ 76.35

ทั้งนี้ได้พบว่า จำนวนนักศึกษาทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนหลังการใช้ชุดการสอนได้คะแนนเฉลี่ยในชุดการสอนวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มทดลอง) เท่ากับ 15.27 คิดเป็นร้อยละ 76.35 ของคะแนนเต็ม ดังนั้นมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 76.35 และได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.53 คิดเป็นร้อยละ 77.65 ของคะแนนเต็ม ดังนั้นมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 77.65

4.2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนของนักศึกษา

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนของนักศึกษาก่อน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ชุดการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักศึกษาคนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ค่าพัฒนาการ
นักศึกษาคนที่ 1	11	23	12
นักศึกษาคนที่ 2	15	24	9
นักศึกษาคนที่ 3	12	23	11
นักศึกษาคนที่ 4	8	27	19
นักศึกษาคนที่ 5	16	27	11
นักศึกษาคนที่ 6	20	29	9
นักศึกษาคนที่ 7	14	31	17
นักศึกษาคนที่ 8	21	29	8
นักศึกษาคนที่ 9	13	26	13
นักศึกษาคนที่ 10	13	31	18
นักศึกษาคนที่ 11	15	26	11
นักศึกษาคนที่ 12	12	25	13
นักศึกษาคนที่ 13	16	31	15
นักศึกษาคนที่ 14	13	28	15
นักศึกษาคนที่ 15	8	26	18

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนของนักศึกษา ก่อน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ชุดการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยภาพรวมจากจำนวนนักศึกษา 15 รูป/คน มีค่าคะแนนก่อนเรียนต่ำสุด คือค่า 8 คะแนน มีจำนวน 2 รูป/คน มีค่าคะแนนก่อนเรียนสูงสุด คือค่า 21 คะแนน มีจำนวน 1 คน มีค่าคะแนนหลังเรียนต่ำสุด คือค่า 23 คะแนน มีจำนวน 2 รูป/คน มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงสุด คือค่า 31 คะแนน มีจำนวน 2 รูป/คน

4.2.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ใช้ชุดการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้ Independent Sample t-test

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ใช้ชุดการใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1

ทดสอบก่อนเรียน			ทดสอบหลังเรียน			t	df	t(α ,df)
\bar{X}	S.D.	S.D ²	\bar{X}	S.D.	S.D ²			
13.80	3.65	13.32	27.06	2.73	7.45	9.57	28	2.048

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 13.80) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 27.06) เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ Independent Sample t-test พบว่ามีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนจากแบบทดสอบโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก(Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1

นักศึกษาคนที่	นักศึกษาที่ใช้ ชุดการสอนเชิงรุก (40)	นักศึกษาที่ใช้ ชุดการสอนแบบปกติ (40)
นักศึกษาคนที่ 1	26	19
นักศึกษาคนที่ 2	28	13
นักศึกษาคนที่ 3	31	11
นักศึกษาคนที่ 4	25	18
นักศึกษาคนที่ 5	26	19
นักศึกษาคนที่ 6	31	15
นักศึกษาคนที่ 7	29	21
นักศึกษาคนที่ 8	26	19
นักศึกษาคนที่ 9	31	23
นักศึกษาคนที่ 10	29	12
นักศึกษาคนที่ 11	27	17
นักศึกษาคนที่ 12	27	16

นักศึกษาคนที่ 13	23	16
นักศึกษาคนที่ 14	24	14
นักศึกษาคนที่ 15	23	16

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยเรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกกับการสอนแบบปกติ

นักศึกษาที่ใช้ชุดเชิงรุก			นักศึกษาที่สอนแบบปกติ			<i>t</i>	<i>df</i>	<i>t</i> (α , <i>df</i>)
\bar{X}	<i>S.D.</i>	<i>S.D.</i> ²	\bar{X}	<i>S.D.</i>	<i>S.D.</i> ²			
27.06	2.73	7.45	16.60	3.33	14.13	7.31	28	2.048

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักศึกษาที่ใช้ชุดการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.4 การอภิปรายผลแบบบันทึกข้อมูล

เอกสารชุดที่ 1 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

สำหรับวิธีการสร้างและการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือเอกสารชุดที่ 1 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยคณะผู้วิจัยเองภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วก็ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา พร้อมประเมินค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ส่วนการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) เป็นการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณาและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาโดยพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะใช้ดุลยพินิจพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแล้วเห็นว่าข้อคำถามนั้น ไม่ได้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

พร้อมนี้ การตรวจความถูกต้องด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษา การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้พิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบัค อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนของคำถาม	ค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่น
1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนเชิงรุก และการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา	.851
2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนเชิงรุก และการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา	.786
3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก	.804
4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก	.889

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามแต่ละประเด็นและได้ค่าแห่งความเชื่อมั่นรวมอยู่ระหว่าง 0.7–1.00 นอกจากนี้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นยังได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงได้สรุปว่าแบบสอบถามที่ได้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนเชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง เป็นแบบประเมินเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาได้พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนรู้การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ สำหรับวิธีการสร้างและการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือเอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนเชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย) นั้น เครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัยสร้างขึ้นโดยคณะผู้วิจัยเองภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วก็ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของเนื้อหา พร้อมประเมินค่า IOC โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน เป็นการนำ แบบสอบถามเสนออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ให้พิจารณาและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเนื้อหาและภาษาโดยพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับวัตถุประสงค์และนิยาม ศัพท์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จะใช้ดุลยพินิจพิจารณาความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ ของการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร พิจารณา ข้อคำถามแล้วเห็นว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรแล้ว ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร พิจารณาแล้ว เห็นว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

พร้อมนี้ การตรวจสอบความถูกต้องด้านสอบเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไป เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน และความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษา การตรวจสอบความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้พิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และจากค่าสัมประสิทธิ์ ครอนบัก อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนของคำถาม	ค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่น
1) ด้านเวลา	.889
2) ด้านเนื้อหา	.859
3) ด้านสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน	.880
4) ด้านการวัดและการประเมินผล	.879

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามแต่ละประเด็นและได้ค่า แห่งความเชื่อมั่นรวมอยู่ระหว่าง 0.7–1.00 นอกจากนี้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นยังได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงได้สรุปว่าแบบสอบถามที่ได้สามารถนำไปใช้ในการเก็บ ข้อมูลได้

เอกสารชุดที่ 3 แบบประเมินรูปแบบการเรียนเชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)

แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง เป็นแบบประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงระดับความรู้สึกและระดับการปฏิบัติในการรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร โดยผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน และนักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน รวม 20 รูป/คน อภิปรายผลได้ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.50$) 2) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) 3) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.62$) 4) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านพุทธิพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) 5) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านเจตพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) และ 6) รูปแบบการเรียนเชิงรุกด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) ตามลำดับ

เอกสารชุดที่ 4 แบบบันทึกการตรวจงานการศึกษาด้านเรียนการสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

แบบบันทึกการตรวจงานการศึกษาด้านเรียนการสอน สำหรับอาจารย์เป็นการบันทึกและการรายงานพฤติกรรมการณ์เรียนการสอนและพัฒนาการของนักศึกษาโดยการพิจารณาใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้องของงานที่ได้รับมอบหมาย 2) ด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยของงานที่ได้รับมอบหมาย และ 3) ด้านความตรงต่อเวลาในการส่งงาน ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. ด้านความถูกต้องของงานที่ได้รับมอบหมาย

3	หมายถึง	แสดงเนื้อหาได้ถูกต้อง ชัดเจน
2	หมายถึง	มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
1	หมายถึง	มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย

2. ด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยของงานที่ได้รับมอบหมาย

3	หมายถึง	ทำงานได้สะอาด เรียบร้อย
2	หมายถึง	ทำงานได้สะอาด เรียบร้อยเป็นส่วนใหญ่
1	หมายถึง	ทำงานไม่สะอาด ไม่เรียบร้อย

3. ด้านความตรงต่อเวลาในการส่งงาน

3	หมายถึง	ส่งงานที่กำหนดตามกำหนดเวลา
2	หมายถึง	ส่งงานช้าเล็กน้อย แต่อาจารย์ไม่ตำหนิ
1	หมายถึง	ส่งงานช้า ต้องติดตามทวงถาม

เอกสารชุดที่ 5 แบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

แบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย) สำหรับอาจารย์เป็นการบันทึกและการรายงานพฤติกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาการของนักศึกษาโดยการพิจารณาใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการแก้ปัญหา 2) ด้านการให้เหตุผล 3) ด้านการสื่อสารและการนำเสนอ 4) ด้านการเชื่อมโยง และ 5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. ด้านการแก้ปัญหา

3 หมายถึง นำความรู้ หลักการและวิธีการทางวิชาการในการเชื่อมโยงความรู้ด้านภาษาและการสื่อสารในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยแก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

2 หมายถึง นำความรู้ หลักการและวิธีการทางวิชาการไปเชื่อมโยงกับสาระรายวิชาได้บางส่วน

1 หมายถึง นำความรู้ หลักการและวิธีการทางวิชาการไปเชื่อมโยง แต่ยังไม่มีความเหมาะสม

2. ด้านการให้เหตุผล

3 หมายถึง เสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล

2 หมายถึง เสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจ แต่ไม่สมเหตุสมผล

1 หมายถึง มีความพยายามเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจ

3. ด้านการสื่อสารและการนำเสนอ

3 หมายถึง ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางวิชาการที่ถูกต้อง เป็นลำดับ เป็นขั้นตอนเป็นระบบ กระชับ ชัดเจน และมีรายละเอียดที่สมบูรณ์

2 หมายถึง ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางวิชาการที่ถูกต้อง แสดงข้อมูลประกอบ ลำดับขั้นตอนได้ถูกต้อง แต่ขาดรายละเอียดที่สมบูรณ์

1 หมายถึง มีความพยายามใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางวิชาการ แต่นำเสนอข้อมูลที่ไม่ชัดเจน

4. ด้านการเชื่อมโยง

3 หมายถึง นำความรู้ หลักการและวิธีการทางวิชาการในการเชื่อมโยงความรู้ด้านภาษา และการสื่อสารในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยแก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

2 หมายถึง นำความรู้ หลักการและวิธีการทางวิชาการไปเชื่อมโยงกับสาระรายวิชาได้ บางส่วน

1 หมายถึง นำความรู้ หลักการและวิธีการทางวิชาการไปเชื่อมโยง แต่ยังไม่มีความเหมาะสม

5. ด้านความคิดสร้างสรรค์

3 หมายถึง มีแนวคิด วิธีการแปลกใหม่และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

2 หมายถึง แนวคิด วิธีการแปลกใหม่ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง แต่นำไปปฏิบัติ แล้วไม่ถูกต้องสมบูรณ์

1 หมายถึง มีแนวคิด วิธีการไม่แปลกใหม่และนำไปปฏิบัติแล้วยังไม่สมบูรณ์

4.4 การทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

4.4.1 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model หลังการประเมินมีเพิ่มมากขึ้น

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า นักศึกษาที่ใช้ชุดการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4.2 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสนศาสตร์โสธร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร หลังการประเมินมีเพิ่มมากขึ้น

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจและความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.92$) ซึ่งได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy) ที่แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

4.4.3 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อไปได้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า วิธีการสร้างและการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แบบประเมินรูปแบบการเรียนเชิงรุกมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนเชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .851

2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนเชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีเชื่อมั่นที่ระดับ .786

3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .804

4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .889

และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของชุดการสอนรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร (กลุ่มทดลอง) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ ยโสธร มีคะแนนรวม จำนวน 233 คะแนน มีค่าเฉลี่ยรวม 15.53 และมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 77.65 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ” ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยดำเนินการตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดก่อน – หลัง การทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ดังนี้

5.1 สรุป

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาในการศึกษาเป็นพระนักศึกษา/นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน และกำลังศึกษาอยู่ในสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวนทั้งหมด 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน ซึ่งรายวิชานี้ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนรวมกันทุกสาขาวิชา ทั้งนี้เพราะเป็นวิชาพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยดำเนินการตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดก่อน – หลัง งานวิจัยมีการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 13.80) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 27.06) เมื่อพิจารณาการ

เปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ Independent Sample t-test พบว่ามีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงและการประเมินความพึงพอใจเป็นแบบประเมินเพื่อให้ให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงระดับความรู้สึกและระดับการปฏิบัติในการรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน และนักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน รวม 20 รูป/คน อภิปรายผลได้ดังนี้ (1) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) (2) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) (3) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.62$) (4) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านพุทธิพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) (5) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านเจตพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) และ (6) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์สาขาสอนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างและการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือเอกสารชุดที่ 1 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยคณะผู้วิจัยเองภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะใช้ดุลยพินิจพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า

1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีค่าอัลฟ่าแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .851

2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีค่าอัลฟ่าแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .786

3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .804

4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .889

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามแต่ละประเด็นและได้ค่าแห่งความเชื่อมั่นรวมอยู่ระหว่าง 0.7–1.00 นอกจากนี้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นยังได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงได้สรุปว่าแบบสอบถามที่ได้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร ของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อตอบโจทย์การวิจัยข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อบกพร่องของชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุก
- 2) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุกให้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น
- 3) ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและจัดทำเป็นรูปเล่ม
- 4) ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยต่อสถาบันวิจัยญาณสังวรซึ่งเป็นผู้ให้ทุนการวิจัย
- 5) ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่
- 6) ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปี

การศึกษาต่อไป

5.2 อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 13.80) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 27.06) เมื่อพิจารณา

การเปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ Independent Sample t-test พบว่า มีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีประโยชน์ซึ่งประกอบด้วย (1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนเชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา (2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนเชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา (3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก และ (4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก เป็นต้น

ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน หรือการตัดสินใจผลการเรียน เพราะเป็นการวัดระดับความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลหลังจากที่ได้รับการฝึกฝนโดยอาศัยเครื่องมือประเภทแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นิยมมากที่สุด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของ Bloom (1956) ถือว่าสิ่งใดก็ตามที่มีปริมาณอยู่จริงสิ่งนั้นสามารถวัดได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว ซึ่งผลการวัดจะเป็นประโยชน์ในลักษณะทราบและประเมินระดับความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียน และระดับความรู้ความสามารถตามแนวคิดของ Bloom มี 6 ระดับ ดังนี้

1) ความจำ คือ สามารถจำเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น คำจำกัดความสูตรต่าง ๆ วิธีการ เช่น นักเรียนสามารถบอกชื่อสารอาหาร 5 ชนิดได้ นักเรียนสามารถบอกชื่อธาตุที่เป็นองค์ประกอบของโปรตีนได้ครบถ้วน

2) ความเข้าใจ คือ สามารถแปลความ ขยายความและสรุปใจความสำคัญได้

3) การนำไปใช้ คือ สามารถนำความรู้ ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี ฯลฯ ไปใช้ในสภาพการณ์ที่ต่างออกไปได้

4) การวิเคราะห์ คือ สามารถแยกแยะข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เช่น วิเคราะห์องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ หลักการดำเนินการ

5) การสังเคราะห์ คือ สามารถนำองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้ามารวมกันเป็นหมวดหมู่อย่างมีความหมาย

6) การประเมินค่า คือ สามารถพิจารณาและตัดสินใจจากข้อมูล คุณค่าของหลักการ โดยใช้มาตรการที่ผู้อื่นกำหนดไว้หรือตัวเองกำหนดขึ้น

และสอดคล้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน กล่าวคือหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย หรือเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะหรือกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุมาตรฐานที่กำหนด โดยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญคือ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ซึ่งองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1) Learn to know หมายถึง การเรียนเพื่อรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ ต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ และรวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่

2) Learn to do หมายถึง การลงมือทำหรือการประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ได้รับจากการศึกษามารวมทั้งเพื่อประกอบอาชีพในการสร้างประโยชน์ให้สังคม

3) Learn to be หมายถึง การรู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ เป็นตัวของตัวเองและพัฒนาศักยภาพให้เต็มศักยภาพ หรือพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพราะทุกคนยังสามารถที่จะดึงเอาความรู้ความสามารถออกมาใช้ประโยชน์ได้อีกถ้าได้รับการส่งเสริมกระตุ้นเพียงพอ

4) Learn to live together หมายถึง การดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขทั้งในการดำเนินชีวิตในชีวิตครอบครัวและชีวิตการทำงาน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 4-7) ได้กำหนดคุณธรรม ทักษะและความรู้ที่จำเป็นบนฐานค่านิยมร่วม สู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้ คือ การจัดการศึกษาจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา การจัดการเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการอุดมศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญาและวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาให้เป็นอัตลักษณ์ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความถนัดของผู้เรียน

สอดคล้องกับ ขวัญดาว แจ่มแจ้ง (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาเคมีอินทรีย์และปฏิบัติการ 2” โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดรายวิชานับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐาน ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ วิเคราะห์ สรุปความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มแล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน รวมทั้งจัดการเรียนการสอนแบบใช้งานวิจัยเป็นฐานเน้นการปฏิบัติการโดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำ พบว่า ผลการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจำแนกตามรายการประเมิน โดยผู้เรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน ส่วนการประเมินโดยผู้สอนจำแนกตามรายการประเมิน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รองลงมาคือผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในเชิงบวก รวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถนำผลงานไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอื่นได้

สอดคล้องกับ อรุณรสมิ์ บำรุงจิตร์ (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม มีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน (3) หลักการของยุทธศาสตร์ (4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ และ (5) การจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การรู้สารสนเทศ และความรับผิดชอบต่อสังคม หลังทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับ ไพศาล แผลงทับทอง (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบอุปนัยและนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัยยังสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และสอดคล้องกับ พัชรี สร้อยสกุล (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก” พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุด โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจและความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.92$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้าน

พุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย เป็นต้น ซึ่งได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy) (ออนไลน์, 2564) ได้แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ ดังนี้

- 1) ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด
- 2) ความเข้าใจ (Comprehend)
- 3) การประยุกต์ (Application)
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้
- 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิมแล้วเน้นโครงสร้างใหม่

6) การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิดประกอบ การตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย่ (Gagne)

- 1) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียน/นักเรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้
- 2) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ
- 3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดระบบความจำในระยะสั้นและระยะยาว
- 4) ความสามารถในการจำ (Retention Phase)
- 5) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)
- 6) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)
- 7) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase)
- 8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบ การเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ของคณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างและ การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนเชิงรุกมีประสิทธิภาพ เช่น (1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนเชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับ นักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .851 (2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนเชิงรุกและ การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีเชื่อมั่นที่ระดับ .786 (3) ความเหมาะสมของ

การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .804 และ (4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .889 เป็นต้น ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับ ประภาพันธ์ บุญยัง (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD” ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทำงานด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนและ ศึกษาเจตคติต่อการทำงานวิทยาศาสตร์หลังเรียน กลุ่มที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านพระแก้ว ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขละ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดทักษะกระบวนการทำงานทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพ 87.78/86.67

2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .01 และนักเรียนมีเจตคติต่อการทำงานด้านวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี

สอดคล้องกับ พาวา พงษ์พันธุ์ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2” ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ตั้งแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของดีนส์ (Dienes)

2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม (IOC) ตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และสอดคล้องกับ จิตรลดา คันระวงศ์ (2559) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์เรื่อง “จำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่” จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง จำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนควรเริ่มจากการให้นักเรียนตระหนักถึงความรู้เดิมและเชื่อมโยงสู่เนื้อหาใหม่จากนั้นให้นักเรียนมองความเชื่อมโยงของแต่ละเนื้อหาของจำนวนเชิงซ้อนแสดงแทนในหลายรูปแบบ และให้นักเรียนได้ทำโจทย์ปัญหาที่จากง่ายไปสู่โจทย์ที่มีความซับซ้อนขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ และก็พบว่า เมื่อนักเรียนใช้การแสดงแทนหลากหลายรูปแบบในการทำความเข้าใจปัญหา นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและตรวจคำตอบได้ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาเรื่องจำนวนเชิงซ้อนได้ดีขึ้น ซึ่งผลจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาพบว่า มีนักเรียนร้อยละ 64.44 ของนักเรียนทั้งหมดที่สามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบ การเรียนเชิงรุก (Active Learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของ มหาวิทยาลัย เพื่อตอบโจทย์การวิจัยข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ คือ การรวบรวมข้อบกพร่องของชุด เอกสารประกอบการสอนเชิงรุก, การปรับปรุงชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุกให้มีความสมบูรณ์ เพิ่มมากขึ้น, สรุปผลการวิจัยและจัดทำเป็นรูปเล่ม ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยต่อสถาบันวิจัย ญาณสังวรซึ่งเป็นผู้ให้ทุนการวิจัย, นำผลการวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่ และผู้วิจัยได้นำผลการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ควรมีการทดลองสอนโดยการประยุกต์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนหรือเรียนรู้เชิงรุกในเรื่องอื่น ๆ วิชาอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ ที่นักศึกษามีปัญหาด้านการเรียน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

5.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการศึกษาเชิงรุก เช่น เจตคติ ความพึงพอใจ และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นต้น

บรรณานุกรม

1. ตำรา หนังสือ เอกสาร

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*
กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กীরติ บุญเจือ. (2522). *ปรัชญาลัทธิอัตถิภาวนิยม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กำชัย ทองหล่อ. (2528). *ภาษาไทยวันเด็ก: คำประพันธ์ที่ควรท่องจำทุกวันเพื่อช่วยให้นักเรียนอ่าน
และเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: สุขภาพใจการพิมพ์.
- ข้อมูลทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12
(พ.ศ. 2560-2564)
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). *ภาษากับการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5),
กรุงเทพฯ: มหাজุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ ศิริพันธุ์. (2551). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*.
โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เทพฤทธิ์ เยาว์ธานี. (2549). *หลักนิเทศศาสตร์*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2546). *การสื่อสารมวลชน: กระบวนการและทฤษฎี*. (พิมพ์ครั้งที่ 3)
กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปฏิพันธ์ อุทยานกุล. (2555). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. เชียงราย: โปรแกรมวิชาภาษาไทยและวัฒนธรรม
ไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ:
เฮาส์ออฟ เคอร์มิสท.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป*.
กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2545) *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- ภพ เลหาไพบุลย์. (2537). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นันทา วิฑูฒิศักดิ์. (2542). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น*. ลพบุรี: ภาควิชาภาษาไทย สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2558). *แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา*. ในเอกสารการสอน ชุดวิชา การสื่อสารกับการพัฒนา หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย, สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).
- เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2531). *การวัดทัศนคติเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วรมน ลิ้มมณี และคณะ. (2544). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *องค์แห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: ตถาตาพับลอคเคชั่น.
- วิจิตร ภาณุพงศ์ (2528). *ธรรมกถา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศาลาพระราชศรีธธา : มูลนิธิถาวรจิตตถาวโร-วงศ์มาลัย
- วิเศษ ชาญประโคน. (2551). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ : ทริบเพ็ลกรุ๊ป.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการสอนทางกายภาพบำบัด*. เอกสารอัดสำเนา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมหวัง อินทร์ไชย, และคณะ (2553). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมบูรณ์ ตันยะ. (2545). *การประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). *หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560.
- องค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

อุทัย สินธุสาร. (2521). *สารานุกรมไทย เล่ม 21 โลหิต*. กรุงเทพฯ : บำรุงนุกุลกิจ.
 อรุณศรี รุจิเกียรติติจร. (2535). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

2. งานวิจัย/วารสาร/บทความ

ขวัญดาว แจ่มแจ่ม. (2558). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาเคมีอินทรีย์และปฏิบัติการ 2*. รายงานวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

จิตรลดา คันธะวงศ์. (2559). *การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปิ่น อะทะเทพ. (2563). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน :กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารแสงโคมคำ*. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2563)

พงศธร มหาวิจิตร และสุนทรีย์ ปาลวัฒน์ชัย (2559). *จิตนิสัยทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Habits of Mind)*. *นิตยสาร สสวท*. ปีที่ 44 ฉบับที่ 201 (ก.ค.-ส.ค.2559).

พาวา พงษ์พันธุ์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พวงแก้ว โครานนท์. (2530). *บุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดการศึกษาเทศบาลเมืองอุดรธานี*, วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พัชรี สร้อยสกุล. (2559). *การศึกษาการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ไพศาล แมลงทับทอง. (2558). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบอุปนัยและนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการสอนคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา

บุหงา วัฒนะ. (2546). *Active learning*. *วารสารวิชาการ*, 10(9). น. 30-34.

ประภาพันธ์ บุญยัง (2558) *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(4), 223-237.

- ปราณี กองจินดา. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบชิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (หลักสูตรและการสอน), พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมพร เชื้อพันธ์. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ*. วิทยานิพนธ์, ครุศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุธาวัลย์ หาญจรสุข. (2562). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมจิตคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษระดับประถมศึกษา*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2562.
- อรุณรัสมิ์ บำรุงจิตร. (2558). *การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้และแนวความคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อติญาณ์ ศรเกษตริณ (2543). *ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี*. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*.
Vol. 4 No. 1 (2017): มกราคม-เมษายน 2560.

3. เอกสารต่างประเทศ

- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, handbook I: The cognitive domain*. New York: David McKay Co Inc.
- Bodrova, E. and Leong, D. J., (1998). Scaffolding Emergent Writing in the Zone of Proximal Development. *Literacy Teaching and Learning: An International Journal of Early Reading and Writing*. An Official Publication of the Reading Recovery Council of North America.
- Duffy, T. M. and D. J. Cunningham. (1996). *Constructivism: Implication for the Design and Delivery of Instruction*. pp. 170-195. in D. H. Jonassen (ed.). *Handbook of Research for Educational Communications and Technology*. New York :

Macmillan Library Reference USA.

Mishra, P. & Kereliik, K. (2015). *What 21st Century Learning? A Review and a Synthesis* 2012.

Retrieved April 19, 2015 from <http://www.punya.Edu.msu.edu/publications/21st CenturyKnowledge-PM-KK.pdf>.

Sutherland, T.E., and Bonwell, C.C. eds. (1996). *Using Active Learning in College Classes:*

A Range of Options for Faculty. San Francisco: Jossey-Bass.

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society :The developmental of higher psychological process.*

Cambridge, MA: Harvard University Press.

Vygotsky, L.S. (1987). *Thinking and speech.* (N. Minick. Trans.). New York: Plenum Press

4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ครูบ้านนอก. (2563). *ความสำคัญของภาษาไทย.* สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564

จาก <https://sites.google.com/site/thaiusage/-khwam-sakhay-khxng-phasathiy>

สวณิต ยมาภัย (2536) *ภาษากับการสื่อสาร.* สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564

จาก https://.eledu.ssru.ac.th/aekkaphob_in/file.php.

พระบรมราชโบายด้านการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564 จาก <https://www.kruachieve.com>.

ไพโรจน์ คะเซนทร์.(2556). *การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.* สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564

จาก <https://wattoongpel.com>.

ถกลเกียรติ ทองตาหลวง. (2563). *ประเภทการสื่อสาร.* สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564

จาก <https://sites.google.com/a/damrong.ac.th/communicationandnetwork-thakolkeart>

วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. (2564). *การสื่อสาร.* สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564

จาก <https://sites.google.com/site/thaicommunication83/bth-thi-1-kar-suxsarclarissaforoklandschools.com>. (2562). *ความสำคัญของการศึกษา.*

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564 จาก <http://www.clarissaforoklandschools.com>
clarissaforoklandschools.com. (2562). *การศึกษากับเด็ก.*

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564 จาก <http://www.clarissaforoaklandschools.com>
clarissaforoaklandschools.com. (2562). *วัตถุประสงค์ของการศึกษา*.

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564 จาก <http://www.clarissaforoaklandschools.com>
Communication and Network. (2564). *ประเภทการสื่อสาร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564.
จาก <https://sites.google.com/site/cncomnet01/prapheth-khxng-kar-suxsar>

ภาคผนวก

เกณฑ์การแปลความหมาย

4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้ ระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้ ระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้ ระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้ ระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้ ระดับน้อยที่สุด

พระมหานพรัตน์ ขนุดิธมโม (ศิลากุล) และคณะ

เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

คำชี้แจง

แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง เป็นแบบประเมินเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาได้พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนรู้การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสตราจารย์โสธรระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสตราจารย์โสธร ในแต่ละขั้นตอนขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ในแต่ละหัวข้อมีให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

ที่	หัวข้อ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
01	ด้านเวลา					
02	ด้านเนื้อหา					
03	ด้านสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน					
04	ด้านการวัดและการประเมินผล					

เกณฑ์การแปลความหมาย

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

พระมหานพรัตน์ ขนุนดิษฐ์โม (ศิลากุล) และคณะ

เอกสารชุดที่ 3 แบบประเมินรูปแบบการเรียนเชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)

คำชี้แจง

แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง เป็นแบบประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงระดับความรู้สึกและระดับการปฏิบัติในการรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธร ในแต่ละขั้นตอนขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ในแต่ละหัวข้อมีให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

ที่	หัวข้อ	ระดับความรู้สึก/ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
01	ด้านหลักสูตร					
02	ด้านเนื้อหา					
03	ด้านการจัดการเรียนการสอน					
04	ด้านพุทธิพิสัย					
05	ด้านเจตพิสัย					
06	ด้านทักษะพิสัย					

เกณฑ์การให้คะแนน

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

พระมหานพรัตน์ ขนุดิธมโม (ศิลากุล) และคณะ

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ความถูกต้อง

3	หมายถึง	แสดงเนื้อหาได้ถูกต้อง ชัดเจน
2	หมายถึง	มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
1	หมายถึง	มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย

2. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3	หมายถึง	ทำงานได้สะอาด เรียบร้อย
2	หมายถึง	ทำงานได้สะอาด เรียบร้อยเป็นส่วนใหญ่
1	หมายถึง	ทำงานไม่สะอาด ไม่เรียบร้อย

3. ความตรงต่อเวลาในการทำงาน

3	หมายถึง	ส่งงานที่กำหนดตามกำหนดเวลา
2	หมายถึง	ส่งงานช้าเล็กน้อย แต่อาจารย์ไม่ตำหนิ
1	หมายถึง	ส่งงานช้า ต้องติดตามทวงถาม

พระมหานพรัตน์ ขนดิธมโม (ศิลากุล) และคณะ

เอกสารชุดที่ 5 แบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

คำชี้แจง

ตรวจผลงานนักศึกษาแล้วตัดสินให้คะแนนตามรายการประเมินแต่ละรายการโดยใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบบันทึกงานตามความเป็นจริง

ลำดับที่	ทักษะที่ใช้ในการประเมิน					รวม
	การแก้ปัญหา	การให้เหตุผล	การสื่อสารและการนำเสนอ	การเชื่อมโยง	ความคิดสร้างสรรค์	

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนนการประเมิน		
	3	2	1
การแก้ปัญหา	ใช้ยุทธวิธีการดำเนินการแก้ปัญหาสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ อธิบายถึงเหตุผลในการใช้วิธีการดังกล่าวได้อย่างชัดเจน	ใช้ยุทธวิธีการดำเนินการแก้ปัญหาสำเร็จ แต่น่าจะอธิบายถึงเหตุผลในการใช้วิธีการดังกล่าวได้ดีกว่านี้	มียุทธวิธีดำเนินการแก้ปัญหาสำเร็จบางส่วน อธิบายถึงเหตุผลในการใช้ยุทธวิธีดังกล่าวได้บางส่วน แก้ปัญหาไม่สำเร็จ

การให้เหตุผล	เสนอแนวคิด ประกอบการตัดสินใจ อย่างสมเหตุสมผล	เสนอแนวคิด ประกอบการตัดสินใจแต่ ไม่สมเหตุสมผล	มีความพยายามเสนอ แนวคิดประกอบการ ตัดสินใจ
การสื่อสาร และการ นำเสนอ	ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ ทางวิชาการที่ถูกต้อง เป็นลำดับ เป็นขั้นตอน เป็นระบบ กระชับ ชัดเจน และมี รายละเอียดที่สมบูรณ์	ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ ทางวิชาการที่ถูกต้อง แสดงข้อมูลประกอบ ลำดับขั้นตอนได้ถูกต้อง แต่ขาดรายละเอียดที่ สมบูรณ์	มีความพยายามใช้ภาษา และสัญลักษณ์ทาง วิชาการ แต่นำเสนอ ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน
การเชื่อมโยง	นำความรู้ หลักการและ วิธีการทางวิชาการใน การเชื่อมโยงความรู้ด้าน ภาษาและการสื่อสารใน ชีวิตประจำวันเพื่อช่วย แก้ปัญหาหรือ ประยุกต์ใช้อย่าง สอดคล้องและเหมาะสม	นำความรู้ หลักการและ วิธีการทางวิชาการไป เชื่อมโยงกับสาระรายวิชา ได้บางส่วน	นำความรู้ หลักการและ วิธีการทางวิชาการไป เชื่อมโยง แต่ยังไม่ มีความเหมาะสม
ความคิด สร้างสรรค์	มีแนวคิด วิธีการแปลก ใหม่และสามารถนำไป ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์	แนวคิด วิธีการแปลกใหม่ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ถูกต้อง แต่นำไปปฏิบัติ แล้วไม่ถูกต้องสมบูรณ์	มีแนวคิด วิธีการไม่ แปลกใหม่และนำไป ปฏิบัติแล้วยังไม่สมบูรณ์

พระมหานพรัตน์ ขุนดิธมโม (ศิลากุล) และคณะ

เอกสารชุดที่ 6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร

คำชี้แจง

แบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษารายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ภาคการศึกษาที่ 1 ข้อสอบมีทั้งหมด 40 ข้อ ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย x ในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องมากที่สุด โดยใช้เวลาในการสอบ 40 นาที

ข้อที่ 1 ทักษะด้านการสื่อสารข้อใดมีความสำคัญเป็นอันดับแรก

- ก. การคิด ข. การฟัง ค. การพูด ง. การถาม จ. การเขียน

ข้อที่ 2 ข้อใดไม่ใช่ประเภทของการสื่อสาร

- ก. การสื่อสารภายในบุคคล ข. การสื่อสารระหว่างบุคคล
ค. การสื่อสารกลุ่มใหญ่ ง. การสื่อสารในองค์กร
จ. การสื่อสารทางเดียว

ข้อที่ 3 จากประโยคต่อไปนี้ “การฟังที่ดีทำให้ผู้ฟังเกิดสติปัญญา” หมายถึงการฟังในข้อใด

- ก. ฟังด้วยความตั้งใจ ข. ฟังรับรู้ความหมาย
ค. ฟังแล้วเข้าใจเรื่อง ง. ฟังด้วยการวิเคราะห์
จ. ฟังด้วยความพอใจ

ข้อที่ 4 ข้อใดเป็นลักษณะของการฟังเพื่อประเมินค่า

- ก. ฟังแล้วพยายามเข้าใจข้อความที่ได้ยิน ข. ฟังแล้วนำมาเล่าให้ผู้อื่นฟังได้
ค. ฟังแล้วสามารถตีความสิ่งที่ได้ยิน ง. ฟังแล้วสามารถจับสาระของเรื่องได้
จ. ฟังแล้วสามารถวิเคราะห์ว่าข่าวนั้นจริงหรือไม่

ข้อที่ 5 ข้อใดที่นักศึกษาควรปฏิบัติในที่ประชุม

- ก. สายตาจับจ้องที่ผู้พูดเสมอ
- ข. เดินไปมาหรือส่งเสียงโห่ฮา
- ค. กระทบกับคนอื่นที่อยู่เคียงข้างหรือโทรศัพท์
- ง. ทำความเคารพผู้พูดเมื่อต้องการออกหรือเข้าที่ประชุม
- จ. ไม่เข้าใจควรถามทันทีเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด

ข้อที่ 6 ข้อใดไม่ใช่สภาพปัญหาด้านการฟัง

- ก. ผู้ฟังขาดประสบการณ์ในการฟัง ไม่เคยฟังเรื่องที่ผู้พูด พูดมาก่อน
- ข. ผู้ฟังขาดความรู้เรื่องภาษา จึงเข้าใจเรื่องคำศัพท์ยาก หรือมีความซับซ้อน
- ค. ผู้ฟังขาดการฝึกฝนด้านการฟังเพาะคิดว่าเป็นทักษะพื้นฐาน หรือมีความซับซ้อน
- ง. ผู้ฟังไม่สามารถวิเคราะห์เจตนาของผู้พูด จึงไม่สามารถตอบสนองความประสงค์ของผู้พูดได้
- จ. ผู้ฟังฟังไม่รู้เรื่องเพราะไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้หรือจับใจความได้เพียง

บางส่วน

ข้อที่ 7 “หากเรากำลังทุกข์ด้วยเรื่องใด ลองถามตัวเองดูซิว่าสิ่งที่เรากำลังกังวลอยู่นั้น มันน่ากลัวจริง ๆ หรือว่าเป็นเพียงสิ่งที่เราสร้างมันขึ้นมาขึ้นมานั่นเอง ลองแยกทุกข์แท้ ๆ ออกจากความกังวลให้ได้ แล้วจะเห็นทุกข์แท้ ๆ ที่ควรทุกข์มีอยู่นิดเดียว” ว.วชิรเมธี ข้อความข้างต้นเป็นสารประเภทใด

- ก. ให้ความรู้
- ข. โน้มน้าวใจ
- ค. จรรโลงใจ
- ง. ให้ความเพลิดเพลิน
- จ. ชักจูงให้คล้อยตาม

ข้อที่ 8 ข้อใดเป็นหัวใจสำคัญของการฟังสารที่ให้ความรู้

- ก. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ
- ข. การพูดโต้แย้งเพื่อหาข้อสรุป
- ค. สร้างจินตนาการให้เกิดความรื่นรมย์
- ง. ทำให้ผู้ผ่อนคลายจากความตึงเครียด
- จ. แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและข้อแสดงความรู้สึกลับ

ข้อที่ 9 การฟังในข้อใดเป็นประโยชน์กับชีวิตนักเรียนมากที่สุด

- ก. ฟังแล้วจดบันทึกสาระสำคัญ
- ข. ฟังแล้วจับสาระสำคัญของสาร
- ค. ฟังแล้วนำความรู้มาประยุกต์ใช้
- ง. ฟังแล้วแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น
- จ. ฟังด้วยความตั้งใจ ติดตาม ทำความเข้าใจ

ข้อที่ 10 คำพูดในข้อใดสร้างความประทับใจน้อยที่สุด

- ก. ดิฉันชอบใจน้ำใจของเพื่อน ๆ ทุกคน
- ข. ดิฉันรู้สึกท้อใจชีวิตไม่จี๊ดจ๊าดหลังจากได้รับข่าวนั้น
- ค. ดิฉันแสดงความยินดีในความสำเร็จของคุณในครั้งนี้
- ง. ดิฉันแสดงความเสียใจ หากมีอะไรให้ช่วยเหลือสามารถติดต่อดิฉันได้
- จ. ดิฉันขอบคุณแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน ขอให้ท่านเดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

ข้อที่ 11 สิ่งที่เป็นต้องคำนึงถึงอันดับแรกในการพูดคืออะไร

- ก. สาระ
- ข. มารยาท
- ค. เนื้อหา
- ง. ความรู้
- จ. กาลเทศะ

ข้อที่ 12 ข้อใดแสดงถึงการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

- ก. แม่ต่อว่าลูกชายทันทีเมื่อครูแจ้งว่าลูกหนีเรียน
- ข. สมพร ฟังโฆษณายาลดความอ้วนว่าได้ผล 30 วัน สมพรตัดสินใจซื้อทันที
- ค. ยอดชาย ชวนเพื่อนสูบบุหรี่ในห้องน้ำหลังจากครูอธิบายโทษของการสูบบุหรี่
- ง. ปราณีย์ ฟังการชี้แจงแบ่งสายแข่งขันกีฬาแล้วพาทีมไปแข่งไม่ตรงสายแข่งขัน
- จ. ขวัญใจ ฟังวิทยากรให้ความรู้เรื่องการเพาะถั่วงอกไร้สารพิษ จากนั้นขวัญใจได้เพาะ

ถั่วงอกรับประทานเอง

ข้อที่ 13 หากนักศึกษาต้องการสอบถามเส้นทาง ควรใช้คำพูดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ก. น้ำครับ ตลาดไปไกลไหมครับ ถึงแน่นะครับ
- ข. คุณป้าคะ สถานีขนส่งไปทางไหนคะ ขอบใจคะ
- ค. คุณครับ สวนสาธารณะพญาแถนอยู่ไหนครับ มั่นใจนะครับ
- ง. ขอโทษครับ ทางไปจังหวัดร้อยเอ็ดไปทางไหนครับ ขอขอบคุณครับ
- จ. ขอโทษครับ โรงพยาบาลเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวาครับ ไปแล้วนะครับ

ข้อที่ 14 คำพูดใดของผู้ชายที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้ายิ่งที่สุด

ลูกค้า : หนังสือประวัติไทยอยู่ตรงไหน ผู้ชาย :

ก. อยู่ทางโน้นคะ

ข. นี่ไงคะ วางให้เห็นชัดอยู่แล้ว ดูลิสคะ

ค. ไม่มีหรอก หหมดแล้ว เสียใจด้วยนะคะ ดูล่มอื่นก่อนไหมคะ

ง. เชิญคะ ไมไกลหรอก เดินตรงไปเลี้ยวขวาครับ ไปแล้วนะครับ

จ. มีแต่ลูกค้าถามหา บริษัทยังไม่ส่งมาเลย บอกว่าจะส่งมายังไม่ส่งมาซักทีรอก่อนนะคะ

ข้อที่ 15 ข้อใดคือประเด็นหลักของข้อความต่อไปนี้

“ชิงกับซ่าซ่ากับเองต่างแรงรุก ประเทศทุกซ์สนุกกันมันจริงเหวย

เอาชนะคะคานกันอย่างเคย บทลงเอยน่าสังเวทประเทศไทย”

ก. ความพลัดพราก

ข. ความแตกแยก

ค. ความทุกข์

ง. ความร้อนแรง

จ. ความเสียหาย

ข้อที่ 16 ส่วนใดที่ผู้อ่านไม่ได้รับจากการอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้

“ฉันทขอเป็นเช่นนี้ดีใจแล้ว ไม่เพริศแพรวแววล้ำหยอดคำหวาน

ไม่ปลิ้นปลอกผกผันเป็นสันดาน ไม่ปู้งานเอาหน้าเสียขานาย”

ก. เสียแข่งเสียขา

ข. ปากหวานกันเปรี้ยว

ค. หวานเป็นลม ขมเป็นยา

ง. มะกอกสามตระกร้าปาไม่ถูก

จ. ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก

ข้อที่ 17 ข้อใดคือแนวคิดสำคัญของข้อความนี้

“ชีวิตก็เหมือนท้องฟ้า บางครั้งก็แจ่มใส บางครั้งก็มีมือคร่อม บางครั้งก็หนาวเหน็บ อย่ากังวล

อย่าท้อถอยต่ออุปสรรค”

ก. สู้กับปัญหา

ข. ชีวิตมีสองด้าน

ค. ละทิ้งความทุกข์

ง. ยอมรับภัยที่เกิดขึ้น

จ. ความสุขเป็นสิ่งที่ไม่จีรัง

ข้อที่ 18 เหตุใดจึงกล่าวว่า “การอ่านช่วยตัดสินใจปัญหาในชีวิตประจำวันได้”

- ก. การอ่านเป็นทักษะหนึ่งของการใช้ภาษา
- ข. การอ่านทำให้เรามีประสบการณ์มากขึ้น
- ค. เป็นพฤติกรรมการดำรงชีวิตของคนไทย
- ง. การอ่านช่วยให้เรามีความรู้มาก มีเจตคติที่ดี
- จ. ในชีวิตประจำวันเราต้องพบกับตัวอักษรอยู่เสมอ ๆ

ข้อที่ 19 สิ่งที่สำคัญในการพิจารณาคุณค่าของข้อมูลคืออะไร

- ก. ผู้แต่ง ผู้พิมพ์ ปีที่พิมพ์
- ข. ข้อเสนอแนะและข้อสรุป
- ค. เนื้อหาสาระและวิธีการนำเสนอ
- ง. ลักษณะรูปลักษณ์คุณภาพของการจัดหน้า
- จ. ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ เช่น สารบัญ ดัชนี เป็นต้น

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อที่ 20-21

“การแยกทางเดินให้แก่ความสนใจจากสายหนึ่งไปอีกสายหนึ่งนี้ทำยากเหลือเกิน หากท่านไม่ได้เตรียมถนนแห่งความไว้วางใจไว้หลาย ๆ สาย ดังนั้น ในการเตรียมรับมือกับความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นในวันหน้า จึงต้องเตรียมหาถนนแห่งความสนใจไว้หลาย ๆ สาย ตั้งแต่ในเวลาอันมืดมดของขึ้นบาน เพื่อว่าเมื่อถึงภาวะฉุกเฉินแห่งชีวิตท่านจะได้มีทางออกหลาย ๆ ทาง”

ข้อที่ 20 จ้อใดเป็นสาระสำคัญของข้อความด้านบน

- ก. ทุกคนควรพร้อมที่จะแก้ปัญหาต่างๆในการใช้ชีวิต
- ข. ทุกคนยอมหาทางออกให้ชีวิตได้เสมอเมื่อมีความทุกข์
- ค. การเปลี่ยนแปลงความคิดหรือความสนใจเป็นเรื่องที่ยาก
- ง. การเตรียมชีวิตให้พร้อมย่อมจะประสบความสำเร็จในชีวิต
- จ. เมื่อถึงภาวะฉุกเฉินแห่งชีวิตท่านจะได้มีทางออกหลาย ๆ ทาง

ข้อที่ 21 ข้อความนี้ผู้เขียนต้องการเตือนสติผู้อ่านในเรื่องใดมากที่สุด

- ก. โลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน
- ข. ชีวิตจะพ้นภัยถ้าไม่ประมาท
- ค. ชีวิตไม่ได้โรยด้วยดอกกุหลาบ
- ง. ความทุกข์กับความสุขเป็นของคู่กัน
- จ. ให้รีบทำความดีโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน

อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อที่ 22-23

“เราทุกคนปล่อยปละละเลยให้โลกตกลงสู่ที่ต่ำ ไม่ประคับประคองค้ำจุนไว้ด้วยพลังที่เข้มแข็งที่จะประคับประคองโลกได้ต้องเป็นพลังของความดีเท่านั้น ไม่ใช่พลังอื่นใดทั้งสิ้น ความดีมีมากมายหลายประการ แต่อาจรวมลงได้ในจุดสำคัญที่สุดคือพลังของเมตตาที่จะค้ำจุนโลกได้ โลกจะลอยเด่นเป็นสง่าสว่างไสวไกลทุกซีกไกลร้อนนานาประการด้วยพลังค้ำจุนของเมตตา

ข้อที่ 22 ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

- ก. ตีเตือน ข. แนะนำ ค. ตักเตือน ง. บอกกล่าว จ. แสดงความคิดเห็น

ข้อที่ 23 ข้อความข้างบนเป็นสารประเภทใด

- ก. จรรโลงใจและให้ความรู้ ข. จรรโลงใจและโน้มน้าวใจ
 ค. แสดงทัศนะและให้ความรู้ ง. แสดงทัศนะและโน้มน้าวใจ
 จ. แสดงทัศนะและคติเตือนใจ

อ่านเรื่องต่อไปแล้วตอบคำถามข้อที่ 24

“นอกจากเข้ามาอ่านหนังสือแล้ว อีกสิ่งหนึ่งซึ่งดึงดูดนักศึกษาให้เข้าห้องสมุด คือบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีมากสำหรับการอ่านหรือเขียนรายงาน หรือแม้มาสงบสติอารมณ์จากการทำงานอย่างเคร่งเครียด ในหอพัก ในโรงอาหาร เหมือนกันทุกที่ คือ หนาวหุและไม่ค่อยเป็นระเบียบ อยากจะทำงานที่ใช้ความคิดและจินตนาการได้ ทุกคนจึงมีความหวังเหมือนกันว่าห้องสมุดจะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ให้ใครมาละเมิดความสงบ ความร่มรื่น และความคิดฝันของคนอื่นได้”

ข้อที่ 24 ข้อใดคือใจความสำคัญ

- ก. ห้องสมุดคือสถานที่ที่นักศึกษาต้องการสมาธิในการอ่าน
 ข. โรงอาหารเป็นสถานที่ที่วุ่นวาย มีเสียงดังทำให้นักศึกษาไม่มีสมาธิทำรายงานหรือใช้ความคิด
 ค. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของห้องสมุดนอกจากหนังสือ
 ง. ทุกคนมีความคาดหวังว่าห้องสมุดจะเป็นสถานที่เงียบสงบ ร่มรื่น เหมาะสมกับการอ่านหนังสือและใช้ความคิด

จ. ห้องสมุดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่ไห้ใครมาละเลยความสงบ ความรื่นรมย์และความคิดฝัน
ของผู้อื่นได้

ข้อที่ 25 การเขียนบันทึกความรู้จากการอ่าน ผู้เขียนต้องมีความรู้เรื่องใดมากที่สุด

- ก. จับใจความสำคัญ ข. ตีความเรื่องที่อ่าน
ค. การเชื่อมโยงหัวข้อสำคัญ ง. การขยายความเรื่องที่อ่าน
จ. วิเคราะห์สาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน

ข้อที่ 26 “ฟังแล้วสามารถวินิจฉัยได้ว่าสิ่งที่ฟังนั้นควรเชื่อหรือไม่ มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร”

ข้อความนี้กล่าวถึงการฟังและดูสื่อประเภทใด

- ก. การฟังและดูสาระคดีต่าง ๆ ข. การฟังและดูคำอธิบายต่าง ๆ
ค. การฟังและดูกิจกรรมการแสดง ง. การฟังและดูการบรรยายวิชาต่าง ๆ
จ. การฟังและดูข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ

ข้อที่ 27 พรเทพฟังคำประพันธ์จากอาจารย์ดังต่อไปนี้

“แม้มิได้เป็นดอกกุหลาบขาว ก็จงยอมเป็นเพียงลาดาขาว
แม้มิได้เป็นดอกจันทร์อันสกาบ จงเป็นดาวดวงแจ่มอระแ่มตา”

- ก. เข้าใจจุดประสงค์ของผู้พูด ข. รับรู้ข้อความได้ครบถ้วน
ค. บอกได้ว่าสิ่งที่ได้ฟังน่าเชื่อถือ ง. ประเมินสิ่งที่ได้ฟังมีประโยชน์
จ. เข้าใจในคำศัพท์และการตีความครบถ้วน

ข้อที่ 28 การฟังในข้อใดมีจุดมุ่งหมายจากข้ออื่น

- ก. สุนิสาฟังการถ่ายทอดสดการแถลงนโยบายของรัฐบาล
ข. ศศิธรฟังการอภิปรายเรื่องใช้ชีวิตอย่างไรให้พอเพียง
ค. ยงยุทธฟังวิทยุในรายการตลาดเช้าข่าวสด
ง. วชิระฟังเพลงในรายการดนตรีกวีศิลป์
จ. กนกอรฟังครูบรรยายเรื่องภาษากับการสื่อสาร

ข้อที่ 29 ถ้านักศึกษาเป็นพ่อค้าและถูกลูกค้าต่อว่าสินค้าแพงเกินไป นักศึกษาจะตอบเช่นไรจึงจะเหมาะสมในการสร้างไมตรี

- ก. ขอให้ราคามันลดลงก่อนแล้วค่อยมาซื้อนะคะ
- ข. ของดีมันก็ต้องแพงเป็นธรรมดาครับ ของถูกก็ไม่ดีสิครับ
- ค. ถ้าคุณยังไม่พร้อม วันหลังค่อยมาซื้อก็ได้ครับของยังมีอยู่ครับ
- ง. ลองไปถามราคาร้านอื่นก่อนก็ได้ครับ ผมว่าร้านนี้ถูกที่สุดแล้ว
- จ. ต้นทุนมากแพงแล้วครับ คราวหน้ามาอุดหนุนผมจะลดให้

ข้อที่ 30 เมื่อเรียงลำดับข้อความให้ถูกต้อง ข้อใดเป็นข้อที่ 5

- ก. หินจากภูเขาสูงเดียวกันแท้ ๆ
- ข. บางก้อนอยู่บนยอดสูงของเจดีย์
- ค. นี่แหละหิน ก็เหมือนชีวิตคนเรามีสูงมีต่ำ
- ง. ถ้าเราสังเกตดี ๆ จะเห็นลักษณะของหินว่า
- จ. บางก้อนอยู่ใต้พื้นถนน บางก้อนจมนิ่งอยู่ในโคลน

ข้อที่ 31 การใช้ภาษาให้เหมาะสมแก่สัมพันธภาพระหว่างบุคคล กาลเทศะ สื่อที่ใช้ส่งสารควรคำนึงถึงข้อใด

- ก. ราชศัพท์ ข. ความหมายของคำ ค. ระดับของภาษา
- ง. การเรียงลำดับคำ จ. คู่สนทนาในขณะนั้น

ข้อที่ 32 ข้อใดเป็นปัจจัยกำหนดระดับภาษา

- ก. โอกาสและสถานที่ ข. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ค. ถูกทุกข้อ
- ง. ลักษณะของเนื้อหาและสื่อที่ใช้ส่งสาร จ. ผิดทุกข้อ

ข้อที่ 33 ระดับภาษาแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมไทยมีลักษณะเช่นไร

- ก. มีการแบ่งชั้นวรรณะ ข. นิยมลดหลั่นชั้นเชิง ค. มีการแบ่งฐานะของบุคคล
- ง. มีระบบศักดินามาแต่เดิม จ. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 34 “การอยู่ร่วมกับคนพาลเป็นทุกข์ เหมือนกับอยู่กับศัตรู” หมายความว่าอย่างไร

- ก. การอยู่ร่วมกันต้องรักกัน ข. เพื่อนที่รักกันต้องคอยตักเตือนกัน
ค. การมีเพื่อนไม่ดีมีแต่ความเดือนร้อน ง. เพื่อนที่มีแต่ความทุกข์เหมือนเพื่อนที่เป็นศัตรู

กับเรา

จ. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 35 ข้อใดไม่ใช่หลักการอ่านจับใจความเพื่อนำเรื่องมาเล่าที่เหมาะสม

- ก. อ่านเฉพาะเนื้อหาสำคัญตามลำดับเพื่อไม่ให้ผู้ฟังสับสน
ข. ตั้งคำถามขณะเล่าเรื่องว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร
ค. สรุปประเด็นสำคัญหรือข้อคิดที่ได้รับจากการอ่านให้ผู้ฟังทราบทุกครั้ง
ง. เล่าเรื่องเสียงดังฟังชัด มีลีลา น้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องอาจใช้ท่าทางประกอบได้
จ. ไม่มีข้อความใดถูกต้อง

ข้อที่ 36 ข้อใดแสดงมารยาทในการพูดได้ถูกต้องและเหมาะสม

- ก. แย่ง พูดกับเพื่อนในที่สาธารณะด้วยถ้อยคำที่สุภาพ
ข. ป่อ พูดถึงปมด้อยของปานเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน
ค. ปุ่ม พูดขยายข้อบกพร่องของเพื่อนที่นำเสนอผลงานเสร็จก่อน
ง. ปุย กล่าวทักทายคณะครูที่มาตรวจเยี่ยมโรงเรียน
จ. ปอน เป็นคนช่างพูดช่างคุยกับทุกคน

ข้อที่ 37 การสรุปความจากการฟังและการดู มีลักษณะคล้ายกับข้อใด

- ก. การขยายความ ข. การเรียงความ ค. การย่อความ
ง. การตีความ จ. การคงข้อความต้นฉบับ

ข้อที่ 38 ภาษาที่ใช้ในการสรุปความจากการฟังและการดู มีลักษณะอย่างไร

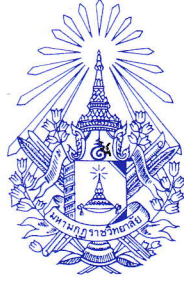
- ก. เขียนสั้นๆ เท่าที่มีความจำเป็น ไม่เล่นสำนวนโวหาร ข. เขียนสั้นๆ ไม่เยิ่นเย้อ
ค. เขียนกระชับ ครอบคลุมเนื้อความ มีความหมาย ง. ถูกทุกข้อ
จ. เขียนกะทัดรัด มีความไพเราะ สวยงาม

ข้อที่ 39 เหตุใดจึงต้องบันทึกที่มาของเรื่องที่ฟังและดูในการสรุปความจากการฟังและการดู

- ก. เพื่อติดตามฟังและดูเรื่องลักษณะเดียวกันในครั้งต่อไป
- ข. เพื่อเป็นเครื่องเตือนความทรงจำต่อไป
- ค. เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าต่อไป
- ง. เพื่อนำไปใช้อ้างอิง
- จ. เพื่อไปประยุกต์ใช้ในการเขียนรายงาน

ข้อที่ 40 การจดบันทึกการอ่านที่สมบูรณ์ มีลักษณะอย่างไร

- ก. มีความพร้อมในการจดบันทึก
- ข. ใช้อุปกรณ์ในการบันทึกที่เหมาะสม
- ค. จดบันทึกให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ
- ง. จดบันทึกข้อความด้วยภาษาของตัวเอง
- จ. ถูกหมดทุกข้อ

ที่ อว ๗๙๒๐/ว ๑๘๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ
๑๗๔ หมู่ ๓ ถนนวารีราชเดช
ตำบลทุ่งแต่ อำเภอเมืองโยธธ
จังหวัดโยธธ ๓๕๐๐๐

๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระครูประสิทธิ์ศีลคุณ, ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารงานวิจัย ๓ บท จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ได้รับทุนวิจัยโครงการพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จากสถาบันญาณสังสร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทำวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสนศาสตร์โยธธ” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพร้อมทั้งขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณา

(พระมหาจรรย์ยุทธ ปโยโค, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ คณะศึกษาศาสตร์ โทร. ๐-๔๕๗๕-๖๘๕๙

ผู้ประสานงาน: พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม โทร. ๐๙-๓๒๖๙-๓๙๖๑

ที่ อว ๗๙๒๐/ว๑๘๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
๑๗๔ หมู่ ๓ ถนนวาริราชเดช
ตำบลทุ่งแต้ อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.วรวัฒน์ บุญดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารงานวิจัย ๓ บท จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้รับทุนวิจัยโครงการพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จากสถาบันญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทำวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสนศาสตร์ยโสธร” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพร้อมทั้งขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระมหาจิรายุทธ ปโยโค, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร คณะศึกษาศาสตร์ โทร. ๐-๔๕๗๕-๖๘๕๙

ผู้ประสานงาน: พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม โทร. ๐๙-๓๒๖๙-๓๙๖๑

ที่ อว ๗๙๒๐/ว๑๘๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศึกษาศาสตร์โยธธ
๑๗๔ หมู่ ๓ ถนนวารีราชเดช
ตำบลทุ่งแต่ อำเภอเมืองโยธธ
จังหวัดโยธธ ๓๕๐๐๐

๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.สมปอง จันทคง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารงานวิจัย ๓ บท จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยศึกษาศาสตร์โยธธ ได้รับทุนวิจัยโครงการพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จากสถาบันญาณสังสร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทำวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศึกษาศาสตร์โยธธ” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย วิทยาลัยศึกษาศาสตร์โยธธ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพร้อมทั้งขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระมหาจิรายุทธ ปโยโค, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศึกษาศาสตร์โยธธ

วิทยาลัยศึกษาศาสตร์โยธธ คณะศึกษาศาสตร์ โทร. ๐-๔๕๗๕-๖๘๕๙

ผู้ประสานงาน: พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม โทร. ๐๙-๓๒๖๙-๓๙๖๑

ที่ อว ๗๙๒๐/ว๑๘๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
๑๗๔ หมู่ ๓ ถนนวาริราชเดช
ตำบลทุ่งแต่ อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.สุวิมล สมไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารงานวิจัย ๓ บท จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้รับทุนวิจัยโครงการพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จากสถาบันญาณสังสร มหาวิทาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทำวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสนศาสตร์ยโสธร” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพร้อมทั้งขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระมหาจิริยาทุท ปโยโค, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร คณะศึกษาศาสตร์ โทร. ๐-๔๕๗๕-๖๘๕๙

ผู้ประสานงาน: พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม โทร. ๐๙-๓๒๖๙-๓๙๖๑

ที่ อว ๗๙๒๐/ว๑๘๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
๑๗๔ หมู่ ๓ ถนนวาริราชเดช
ตำบลทุ่งแต่ อำเภอเมืองยโสธร
จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐

๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.พูนศักดิ์ วิเศษแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารงานวิจัย ๓ บท จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้รับทุนวิจัยโครงการพัฒนาการเรียนการสอน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จากสถาบันญาณสังสร มหาวิทาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทำวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (Active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่องภาษากับการสื่อสารนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัย ศาสนศาสตร์ยโสธร” ตามความทราบแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยและถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพร้อมทั้งขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระมหาจิรายุทธ ปโยโค, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร คณะศึกษาศาสตร์ โทร. ๐-๔๕๗๕-๖๘๕๕

ผู้ประสานงาน: พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม โทร. ๐๙-๓๒๖๙-๓๙๖๑

ประวัตินักวิจัย

1. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระมหานพรัตน์ ขนุดิธมโม (ศิลากุล)
2. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
3. ประวัติการศึกษา
 - เปรียญธรรม 5 ประโยค
 - ศน.บ. (การสอนภาษาไทย)
 - ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)
4. ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2563 – ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
5. ผลงานทางวิชาการ/ผลงานวิจัย

จำรัส บุตดาพงษ์ และ นพรัตน์ ศิลากุล. (2563).การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีต่อ
การครองตนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร.
วารสารพุทธมคัศ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิภิสิตาราม. 5 (2), หน้า 61-68.
(TCI 2)

พระมหานพรัตน์ ขนุดิธมโม (ศิลากุล) เจษฎา จันทนาภรณ์ และไกรเทพ ผลจันทร์. (2563).
เหลี่ยมหลัง - แลหน้า การใช้ภาษาไทยวิบัติในสังคมยุคนิวนอร์มอล *วารสารศึกษาศาสตร์
มมร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 8 (2), หน้า 132-145. .(TCI 2)
6. สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
เลขที่ 174 หมู่ 3 ถนนวารีราชเดช บ้านทุ่งแต่ ตำบลทุ่งแต่
อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
โทร. 093-269-3961
e-mail :nunopparat07@gmail.com